

SUMAR
CONTENTS

• Dinu MANOLE Drumul Letoniei către o economie bazată pe cunoștințe, creștere și favorabilă incluziunii în contextul abordării crizei covid-19 <i>Latvia's road to a knowledge, growth and inclusive economy in the context of approaching the covid-19 crisis</i>	4
• Aurelia TEPORDEI Integrarea perspectivei de gen în sectorul economiei sociale <i>Integrating the gender perspective in the social economy sector</i>	14
• Ancuța VAMEȘU, Angela ACHIȚEI Barometrul achizițiilor publice responsabile social în România 2021 - evaluarea autorităților contractante rezultate preliminare	24
<i>The romanian barometer of socially responsible public procurement for 2021 - assessment of contracting authorities preliminary results</i>	24
• Vasile NISTOR Implicarea bisericii ortodoxe române în economia socială și dezvoltarea durabilă (iii) - De la implicare socială la întreprinderi de economie socială - <i>Involvement of the romanian orthodox church in social economy and sustainable development - From social involvement to social economy enterprises -</i>	32
• Vasile VULPE Precondițiile implementării obiectivelor și principiilor economiei sociale <i>Preconditions of implementing the objectives and principles of the social economy</i>	44
• Veaceslav COJOCARI Rolul investiției în economia statului. Concepte de bază, clasificare și esență <i>Role of investment in the economy of the state. Basic concepts, classification and essence</i>	61
• Sonia OPREAN Mic îndrumar financiar pentru întreprinderi sociale* <i>A brief financial guide for social enterprises seeking investment</i>	71
• Luminița SUVEICĂ Autismul și ocuparea forței de muncă favorabilă incluziunii <i>Autism and inclusive employment</i>	84
• Olesea VULPE Responsabilitatea social corporativă practică în rândul IMM-urilor: beneficii pentru mediul de afaceri și comunitate <i>Corporate social responsibility practices in smes: benefits for the business environment and the community</i>	94
• Mihai-Christopher-Marian RADOVICI Antreprenoriat social în Mușetești <i>Social entrepreneurship in Mușetești</i>	106
• Petru PĂDUREȚ-NECHIFOR În Trușești facem fapte bune cu pâine. Asociația Impact Trușești - o asociație din și pentru Comunitate/model de întreprindere socială din mediul rural "In Trușești we do charitable deeds with bread" / <i>Association Impact Trușești - an association from and for the community / model of social enterprise in rural areas</i>	124
• Stelian JUGANU Tiny life - un stil minuscul într-o viață împlinită <i>Tiny life - a minuscule style in a fulfilled life</i>	134

**DRUMUL LETONIEI CĂTRE O ECONOMIE
BAZATĂ PE CUNOȘTINȚE, CREȘTERE ȘI FAVORABILĂ
INCLUZIUNII ÎN CONTEXTUL ABORDĂRII CRIZEI COVID-19**

**LATVIA'S ROAD TO A KNOWLEDGE,
GROWTH AND INCLUSIVE ECONOMY
IN THE CONTEXT OF APPROACHING THE COVID-19 CRISIS**

*Manager de proiect,
Șef Direcție Relații Internaționale
Academia de Administrare Publică*

**Dinu
MANOLE**

Project manager, Head of International Relations Department Academy of Public Administration

Rezumat. Asistența financiară acordată de UE în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență în valoare de 672,5 miliarde euro are scopul de a impulsiona redresarea economică europeană prin sprijinirea reformelor și a proiectelor de investiții ale statelor membre. Măsurile aprobate în cadrul planurilor naționale sunt axate pe șase domenii de politică prevăzute în regulamentul de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență. Printre aceste domenii se numără tranziția verde și cea digitală, creșterea inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, precum și coeziunea socială și teritorială. Austria, Belgia, Danemarca, Franța, Germania, Grecia, Italia, Letonia, Luxemburgul, Portugalia, Slovacia și Spania au primit undă verde în vederea utilizării fondurilor de redresare și reziliență ale UE pentru a-și stimula economiile și a remedia consecințele negative ale pandemiei de COVID-19.

Cuvinte-cheie: cunoștințe, creștere, favorabilă incluziunii, criză, schimbare.

Trăim vremuri furtunoase, pe o mare agitată, confruntându-ne cu o criză sanitară, socială și economică fără precedent. Întreprinderile mici și mijlocii au fost grav afectate. Împreună cu statele membre, Comisia Europeană a reacționat cu mare flexibilitate la aceste nevoi emergente, adaptând legislația UE și facilitând finanțarea companiilor europene,

Abstract. EU financial assistance under the € 672.5 billion Recovery and Resilience Mechanism aims to boost Europe's economic recovery by supporting Member States' reforms and investment projects. The measures approved under the national plans focus on six policy areas set out in the Regulation establishing the Recovery and Resilience Mechanism. These areas include the green and digital transition, smart, sustainable and inclusive growth, and social and territorial cohesion. Austria, Belgium, Denmark, France, Germany, Greece, Italy, Latvia, Luxembourg, Portugal, Slovakia and Spain have been given the green light to use EU recovery and resilience funds to boost their economies and remedy the negative consequences of the pandemic of COVID-19.

Keywords: knowledge, growth, inclusive economy, crisis, challenge

We are going through stormy times in rough seas, facing an unprecedented health, social and economic crisis. Small and medium-sized enterprises have been hit hard. Together with Member States, the European Commission has responded to these emerging needs in a very flexible way by adapting EU legislation and facil-

este și o responsabilitate majoră, nu numai pentru a realiza o redresare eficace, ci și pentru a reconstrui mai bine, a investi înțelept într-o economie mai ecologică, mai digitală și mai competitivă, asigurând totodată faptul că nicio regiune nu este lăsată în urmă. Comisarul a formulat o atenționare, accentuând că resursele financiare disponibile statelor membre vor fi fără precedent – ca și nevoile de investiții și de reforme – și poate chiar mai mari. Prin urmare, va fi nevoie de o coordonare robustă între toate sursele de finanțare ale UE, precum și de mai multe instrumente financiare.

Întreprinderile mici și mijlocii ale Europei sunt coloana vertebrală a economiei europene, reprezentând 99% din totalul companiilor din UE. Există însă loc de mai bine, în special în rândul IMM-urilor care își desfășoară activitatea în regiunile frontaliere.

Împreună cu parteneri din regiunile frontaliere ale UE, Comisia Europeană lucrează pentru a promova internaționalizarea IMM-urilor din aceste zone. IMM-urile dețin o poziție-cheie în toate sectoarele economiei europene, adăugând valoare competitivității europene și ocupării forței de muncă. Chiar și în aceste vremuri dificile, cum este pandemia actuală, ele s-au dovedit a fi un fundament robust al economiei europene. Cu toate acestea, frontierele care brăzdează Europa brăzdează adesea direct piețele pe care activează IMM-urile.

Există numeroase motive pentru care IMM-urile sunt reticente să activeze dincolo de frontiere. Pentru a le consolida operațiunile transfrontaliere, Comisia Europeană oferă diverse oportunități pentru internaționalizarea întreprinderilor și pentru derularea de afaceri în aceste regiuni. Recentă „Strategie pentru IMM-uri pentru o

The EU budget for the coming years will almost double, to some EUR 1.8 trillion. However, this unique opportunity is also a major responsibility, not only to achieve an effective recovery, but also to build back better, to invest wisely in a greener, more digital, more competitive economy while, at the same time, ensuring no region is left behind. The Commissioner sounded a note of caution, emphasising that financial resources available to Member States will be unprecedented – as are the investment and reform needs – and maybe even greater. Therefore, we will need strong coordination between all EU funding sources plus more financial instruments.

Europe's small and medium-sized enterprises form the backbone of the European economy, representing 99 % of all businesses in the EU. However, there is room for improvement, especially among those SMEs operating in border regions.

Together with partners in the EU's border regions, the European Commission is working to promote the internationalisation of SMEs in these areas. SMEs hold a key position in all sectors of the European economy, adding value to European competitiveness and employment. Even in these challenging times, such as the current pandemic, they have proven to be a robust foundation upon which the European economy is based. However, the borders that slice through Europe often also slice directly through the markets in which SMEs operate.

The challenge is to design tai-

Europă sustenabilă și digitală”, publicată de Comisia Europeană în martie 2020, reflectă dorința acesteia de a internaționaliza IMM-urile. Această strategie are la bază trei piloni: consolidarea capacității și sprijinirea tranziției acestora în direcția sustenabilității și a digitalizării; reducerea poverilor normative; și îmbunătățirea accesului acestora pe piețe și la finanțare.

Potrivit comunicării Comisiei: „IMM-urile europene consideră că legislația este complexă și împovărătoare, în special din cauza procedurilor diferite din statele membre. Aceste obstacole le descurajează pe multe dintre ele să desfășoare activități transfrontaliere și să se extindă. Atunci când fac acest lucru, ele utilizează adesea platforme mari ca intermediari, ceea ce duce la niveluri inegale ale puterii de negociere.”

Comisia, împreună cu guvernele naționale, regionale și locale, cu camerele de comerț și cu alți parteneri, utilizează diverse mijloace pentru a îmbunătăți oportunitățile transfrontaliere pentru IMM-uri în Europa. Printre acțiunile-cheie se numără: numirea unui reprezentant la nivel înalt al IMM-urilor în UE; mobilizarea statelor membre pentru a partaja și a adopta cele mai bune practici; și încurajarea statelor membre să implementeze portalul digital unic într-un mod favorabil IMM-urilor.

Provocarea constă în a concepe măsuri de sprijin financiar și practic adaptate pentru creșterea economică, pe baza obiectivelor înrudite ale tranziției verzi și ale celei digitale, pentru a reface convergența la nivelul tuturor țărilor UE. Obiectivul este de a investi în întreprinderi, pentru a le ajuta să crească și să creeze valoare comună. Fondurile UE urmăresc sprijinirea implicării companiilor în soluții inovatoare la provocările sociale, care să

lored financial and practical support for economic growth based on the twin objectives of a green and digital transition to rebuild convergence across all EU countries. The objective is to invest in businesses to help them grow and to create shared value. The EU funds aim to support businesses to engage in innovative solutions for social challenges that coincide with prosperity and business goals. Some enterprises have explored the boundary between purpose and profit, to do the right thing and simultaneously build a business case to make it happen. Both public and private companies can serve a social purpose as well as maximising on the profit. Business decisions have an impact on workers, customers, suppliers, the community, and the environment. Enterprises have to play an active role in the green and digital transition.

A combination of financial instruments and grants can deploy the advantages offered by both delivery tools which could become a very effective financing mechanism for the green and digital transition.

In the current crisis, entrepreneurs need security and financial and practical support even more. The present situation also provides us with an opportunity to reimagine the way businesses work. The goal of EU funding is to motivate and support entrepreneurs to implement more ambitious changes and innovative business models that maximise the profit and create shared value. So, what is the best tool to deliver this – loans or

coincide cu obiectivele de prosperitate și de afaceri. Unele întreprinderi au explorat limita dintre a avea un scop și a obține profit, a face ceea ce trebuie și a construi în același timp un plan de afaceri pentru a-și transpune intențiile în realitate. Atât companiile publice, cât și cele private pot servi unui scop social, maximizându-și în același timp profitul. Deciziile de afaceri au un impact asupra lucrătorilor, a clienților, a furnizorilor, a comunității și a mediului. Întreprinderile trebuie să joace un rol activ în tranziția verde și în cea digitală.

Combinarea dintre instrumentele financiare și granturi poate pune în practică avantajele oferite de ambele instrumente, devenind astfel un mecanism de finanțare foarte eficace pentru tranziția verde și pentru tranziția digitală. În criza actuală, întreprinzătorii au nevoie mai mult ca oricând de siguranță și de sprijin financiar și practic. Situația actuală ne oferă, de asemenea, o oportunitate de a regândi modul în care funcționează întreprinderile.

Obiectivul finanțării UE este de a motiva și a sprijini întreprinzătorii să implementeze schimbări mai ambițioase și modele de afaceri inovatoare, care să maximizeze profitul și se creeze valoare comună. Așadar, care este instrumentul optim pentru realizarea acestui obiectiv: creditele sau granturile? Pe de o parte, instrumentele financiare precum creditele, garanțiile și capitalul sunt o oportunitate de colaborare public-privat, deschizând calea catalizării capitalului privat în investiții de impact.

Cerințele financiare sunt mari, iar datoriile publice au atins cote-record în contextul abordării crizei COVID-19. Este posibil ca banii publici să nu fie suficienți. Instrumentele financiare ale fondurilor UE pot declanșa investiții private prin partajarea riscurilor cu inves-

grants? On the one hand, financial instruments such as loans, guarantees and equity, are an opportunity for both public and private collaboration, paving the way to catalyse private capital into impactful investing.

Financial demands are big and government debts have reached record highs to address the COVID-19 crisis. Public money might not be enough. EU funds' financial instruments can trigger private investment by sharing the risk with investors with the aim of enhancing funding for entrepreneurs. On the other hand, SMEs have been taking harder hits. EU grants might provide the necessary support to rebuild and to implement new business models in such times of uncertainty. Putting these 'hands' together can create a new opportunity. A combination of financial instruments and grants can deploy the advantages offered by both delivery tools which could become a very effective financing mechanism for the green and digital transition.

Entrepreneurs might also need this practical support when adapting business models to do well by doing good. Advisory, assistance and capacity-building roles are crucial components of successful financial instruments to further increase the funding's efficiency and effectivity. Combined with grants, these financial instruments can provide tailored financial and practical support for recovery and growth based on the twin objectives of a green and digital transition. Pur-

titorii, cu scopul de a spori finanțarea pentru întreprinzători. Pe de altă parte, IMM-urile suferă șocuri mai grave. Granturile UE ar putea asigura sprijinul necesar pentru reconstrucție și pentru implementarea unor modele noi de afaceri în perioada aceasta incertă.

Întreprinzătorii ar putea avea nevoie de acest sprijin practic și când adaptează modelele de afaceri pentru o evoluție bună prin fapte bune. Rolurile de consultanță, asistență și consolidare a capacității sunt componente vitale ale instrumentelor financiare de succes pentru a crește în continuare eficiența și eficacitatea finanțării. Combinate cu granturile, aceste instrumente financiare pot asigura sprijin financiar și practic personalizat pentru redresare și creștere economică, pe baza obiectivelor îngemănate ale tranziției verzi și ale celei digitale. Întreprinderile animate de un țel vor avea o contribuție esențială la o economie în serviciul cetățenilor, care asigură locuri de muncă, creștere economică și investiții.

Pandemia recentă s-a dovedit a fi o provocare pentru societatea letonă și pentru capacitatea fondurilor UE. Criza economică cauzată de restricțiile impuse în timpul pandemiei provocate de coronavirus va avea un impact semnificativ asupra economiei și a societății Letoniei. În prezent este dificil de prevăzut, deoarece evoluția pandemiei și alte efecte potențiale asupra economiei globale, a UE și a Letoniei rămân neclare. Criza va duce la restructurarea piețelor internaționale și a structurilor economice interne, ceea ce poate oferi și oportunități pentru dezvoltarea economiei letone.

În ciuda provocărilor pe care le aduce cu sine COVID-19, investițiile din fondurile UE în economia Letoniei au rămas neschimbate în 2020. Prin urmare, conform previziunilor macroe-

pose-driven enterprises will be essential contributors to an economy that works for people and delivers jobs, growth and investment.

The recent pandemic has proved to be a challenge for Latvian society and for the capacity of EU funds. The economic crisis caused by the restrictions imposed during the coronavirus pandemic will have a significant impact on Latvia's economy and society. Currently, this is hard to predict as the pandemic's development and further potential effect on the global, EU and Latvian economies remain unclear. The crisis will lead to restructuring of the international markets and domestic economic structures, which can also offer opportunities for developing the Latvian economy. Despite the challenges arising from COVID-19, investments from EU funds in the Latvian economy have remained unchanged in 2020.

Therefore, in accordance with updated macro-economic forecasts, 2020, Latvia's GDP will fall by 7% compared to 2019, while the contribution from EU fund investments will stay at 1.2 percentage points (without such investments, the country's GDP would decline by 8.2%). In July 2020, the European Commission approved amendments (submitted by Latvia) to the Operational Programme which envisaged the reallocation of EU funds to mitigate the consequences of COVID-19.

The amendments provided for EUR 386 million of EU funding to be allocated to economic recovery

conomice actualizate, PIB-ul Letoniei va scădea cu 7% în anul 2020 acesta în comparație cu 2019, în timp ce contribuția investițiilor din fondurile UE se va menține la 1,2 puncte procentuale (în lipsa acestor investiții, PIB-ul țării ar scădea cu 8,2%). În luna iulie a 2020, Comisia Europeană a aprobat modificări (propuse de Letonia) ale programului operațional, vizând realocarea de fonduri ale UE pentru atenuarea consecințelor COVID-19. Modificările prevedeau alocarea unei finanțări de 386 de milioane EUR din partea UE pentru măsuri de redresare economică – proiecte care se pot implementa rapid. Fondurile au fost alocate în principal pentru consolidarea capacității sistemului sanitar, prin furnizarea de investiții urgente în domeniul tratării bolilor infecțioase și al psihiatriei. De asemenea, acestea sunt menite să sprijine firmele oferind active curente pentru întreprinderile exportatoare și producătoare, modernizând procesele de producție și consolidând economia. În plus, s-au canalizat investiții în direcția atenuării efectelor socioeconomice, investindu-se în măsuri de ocupare a forței de muncă, precum și în diverse proiecte de infrastructură.

În următoarea perioadă de programare, Letonia se va concentra pe reforme și investiții care măresc productivitatea economiei sale și competitivitatea firmelor, concomitent cu evoluția către o economie bazată pe cunoștințe. În felul acesta, firmele din Letonia vor putea beneficia de tranziția verde și de cea digitală, dezvoltând noi produse și servicii.

Tendențele demografice și ale pieței muncii, reducerea în continuare a decalajului în raport cu țările dezvoltate este posibilă numai dacă se îmbunătățește semnificativ productivitatea. Prin urmare, investițiile care

measures – projects which can be quickly implemented. Primarily, the funds have been allocated to strengthening the capacity of the healthcare system by providing urgent investments in the areas of infectology and psychiatry. They are also intended to support businesses by providing current assets for exporting and manufacturing enterprises, modernising production processes, and strengthening the economy. Furthermore, investments have been directed towards mitigating socio-economic effects by investing in employment measures, as well as in various infrastructure projects.

Demographic and labour market trends, further catching up with developed countries is only possible if productivity improves significantly. Therefore, investments supporting business should be viewed through the productivity prism, as should those in all other sectors of the economy, too.

The motto of the National Development Plan of Latvia for 2021-2027 is 'Change of public behaviour – a road to development'. In accordance with the National Development Plan, Latvia has set five main objectives for the next programming period which fully match the common Cohesion Policy objectives:

- A smarter Europe: innovative and smart economic transformation – enhancing research capacities and developing skills, supporting businesses and digitalisation;

susțin afacerile ar trebui privite prin prisma productivității, ca și cele din alte sectoare economice.

Motto-ul Planului național de dezvoltare al Letoniei pentru 2021-2027 este „schimbarea comportamentului public – o cale către dezvoltare”. În conformitate cu Planul național de dezvoltare, Letonia și-a fixat cinci obiective principale pentru următoarea perioadă de programare, perfect corelate cu obiectivele politicii de coeziune:

- O Europă mai inteligentă: transformare economică inovatoare și inteligentă – consolidarea capacităților de cercetare și dezvoltarea competențelor; sprijinirea companiilor și digitalizarea;
- O Europă mai verde: neutralitatea climatică, adaptarea la schimbările climatice și protecția mediului;
- O Europă mai conectată: dezvoltarea de transporturi sigure, sustenabile și convenabile și sporirea conectivității digitale;
- O Europă mai socială: oportunități egale și acces la educație, la sistemul de sănătate și la piața muncii, condiții de muncă echitabile, protecție socială și incluziune;
- O Europă mai apropiată de cetățeni: dezvoltare regională durabilă și integrată.

CONCLUZII:

O cheie a creșterii productivității este realizarea inovării inteligente în strânsă cooperare între cercetători și industrie. Datorită finanțării prin politica de coeziune, s-au creat în Letonia instrumente eficiente pentru promovarea inovării și a productivității. Și în știință și inovare este important să se obțină o schimbare de comportament, astfel încât cercetătorii și industria să poată lucra mână în mână pentru a crea sinergii.

Continuarea dezvoltării economi-

- A greener Europe: climate-neutrality, adaptation to climate change and environmental protection;
- A more connected Europe: developing secure, sustainable and accessible transport and enhancing digital connectivity;
- A more social Europe: equal opportunities and access to education, healthcare and the labour market, fair working conditions, social protection and inclusion;
- A Europe closer to citizens: sustainable and integrated regional development.

CONCLUSIONS:

One of the keys to raising productivity is smart innovation achieved in close cooperation between researchers and industry. Thanks to Cohesion Policy funding, efficient instruments for promoting innovation and productivity have been created in Latvia. Achieving a change of behaviour is also important in science and innovation, so that researchers and industry can work hand in hand to create synergies. Further economic growth and a better standard of living will depend on ability to build new knowledge-based competitive advantage in a rapidly changing environment.

This can be achieved by raising productivity through investment in human capital, research and innovation, as well as introducing new digital technologies. A decisive factor for building new competitive advantage is changing companies' business model, moving away from

ce și creșterea nivelului de trai vor depinde de capacitatea de a construi un avantaj competitiv nou, bazat pe cunoștințe, într-un mediu aflat în schimbare rapidă. *Se poate realiza acest lucru sporind productivitatea prin investiții în capitalul uman, în cercetare și în inovare, precum și introducând tehnologii digitale noi. Un factor decisiv pentru construirea unui avantaj competitiv nou este schimbarea modelului de afaceri al companiilor, trecând de la profitabilitatea pe termen scurt spre productivitatea pe termen lung și generându-se o profitabilitate sustenabilă.*

Fondurile UE au contribuit deja la încurajarea unui ecosistem adecvat și a unor platforme de cooperare pentru oamenii de știință și pentru industrie, permițându-le întreprinzătorilor letoni să dezvolte produse unice, cu potențial de plusvaloare ridicat.

short-term profitability towards long-term productivity, leading to sustainable profitability.

EU funds have already helped to foster a suitable ecosystem and cooperation platforms for scientists and industry, enabling Latvian entrepreneurs to develop unique products with high potential for added value.

BIBLIOGRAFIE:

1. Investiții înțelepte pentru o creștere accelerată, Jānis Reirs, 2020
2. Revista Panorama 75: Ecologizarea și digitalizarea în 2021, pp15-16
3. Consiliul UE a dat undă verde pentru primele plăți destinate redresării. <https://www.consilium.europa.eu>

BIBLIOGRAPHY:

1. Wise investments for faster growth, Jānis Reirs, 2020
2. Panorama 75: Going Green and Digital in 2021, pp.15-16
3. Council gives green light to first recovery disbursements. <https://www.consilium.europa.eu>

INTEGRAREA PERSPECTIVEI DE GEN IN SECTORUL ECONOMIEI SOCIALE

INTEGRATING THE GENDER PERSPECTIVE IN THE SOCIAL ECONOMY SECTOR

*Director Departamentul
Dezvoltare Profesională,
Academia de Administrare Publică*

**Aurelia
TEPORDEI**

*Director of Professional Develop-
ment Department,
Academy of Public Administration*

Rezumat. Îmbunătățirea egalității de gen are numeroase efecte pozitive atât asupra indivizilor, cât și asupra societății în ansamblu. O mai mare egalitate de gen ar beneficia de efecte puternice și pozitive asupra PIB-ului – acestea crescând odată cu timpul, ar avea un nivel mai ridicat de ocupare a forței de muncă și de productivitate și ar putea soluționa problemele legate de îmbătrânirea populației în Republica Moldova. Eliminarea disparităților de gen ar crea un număr de locuri de muncă noi echivalent cu totalul locurilor de muncă. Egalitatea de gen are efecte puternice și pozitive asupra PIB-ului, care cresc odată cu timpul și pot depăși impactul altor intervenții din domeniul pieței muncii și al educației.

Cuvinte-cheie:

gen, integrarea perspectivei de gen, egalitatea de gen, economia socială.

Integrarea perspectivei de gen a fost adoptată pe plan internațional ca strategie pentru realizarea egalității de gen. În practică, integrarea genului înseamnă integrarea unei perspective de gen în pregătirea, elaborarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea politicilor, a măsurilor de reglementare și a programelor de cheltuieli, cu scopul de a promova egalitatea între femei și bărbați și de a combate discriminarea.

Egalitatea de gen este o valoare

Summary. Improving gender equality has many positive impacts on individuals and also on the society at large. A more gender equal would have strong, positive GDP impacts growing over time, higher level of employment and productivity and could respond to challenges related to the ageing population. Closing the gender gaps in the would create as many new jobs as there are in a mid-sized country. Gender equality has strong, positive impacts on GDP, which grow over time and can exceed impacts of other labour market and education interventions

Keywords:

gender, gender mainstreaming, gender equality, social economy.

Gender mainstreaming has been embraced internationally as a strategy towards realising gender equality. In practical terms gender mainstreaming means the integration of a gender perspective into the preparation, design, implementation, monitoring and evaluation of policies, regulatory measures and spending programmes, with a view to promoting equality between women and men, and combating discrimination.

Gender equality is a core value of the EU and a universally recognised

fundamentală a UE și un drept al omului universal recunoscut, precum și un imperativ pentru bunăstare, creștere economică, prosperitate, bună guvernare, pace și securitate. Toți oamenii, în întreaga lor diversitate, ar trebui să fie liberi să își trăiască viața pe care și-o doresc, să prospere din punct de vedere social și economic, să participe și să se afirme de pe poziții egale. UE este pe primul loc la nivel mondial în ceea ce privește promovarea egalității de gen, aceasta reprezentând un obiectiv politic esențial al acțiunii externe și al politicii externe și de securitate comună ale UE, menit să accelereze progresul către obiectivele fixate la nivel mondial, inclusiv obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD), care stau la baza Agendei 2030. UE urmărește o abordare orientată pe trei axe, care combină integrarea dimensiunii de gen, acțiunile specifice și dialogul politic.

În multe locuri din lume, drepturile femeilor și ale fetelor sunt puse sub semnul întrebării și deseori refuzate. Instabilitatea, fragilitatea, conflictele, schimbările climatice, degradarea mediului, migrația, strămutarea forțată și, mai recent, pandemia de COVID-19 se numără printre factorii critici care agravează inegalitățile și pun în pericol progresele realizate cu greu. Organizațiile societății civile, inclusiv organizațiile pentru drepturile femeilor, se confruntă cu restrângerea spațiului de acțiune civilă și a spațiului civic și democratic.

Cu toate acestea, provocările aduc și oportunități. Femeile și fetele participă din ce în ce mai mult la conturarea transformărilor globale, noile generații fiind active în mișcările mondiale și cele locale pentru o tranziție verde

human right, as well as an imperative to well-being, economic growth, prosperity, good governance, peace and security. All people, in all their diversity, should be free to live their chosen life, thrive socially and economically, participate and take a lead as equals.

The EU is a global front-runner in promoting gender equality as a key political objective of its external action and common foreign and security policy, aimed at accelerating progress towards global goals including the Sustainable Development Goals (SDG) at the core of the 2030 Agenda. The EU pursues a three-pronged approach, combining gender mainstreaming, targeted actions and political dialogue.

The challenges to gender equality are as varied as the contexts in which they emerge and call for context specific responses. There is, however, not a single country in the world that is close to achieving by 2030 gender equality and empowerment of all women and girls. In 2020, it is 25 years since the Beijing Declaration and Platform for Action and 20 years since UN Security Council Resolution 1325 on Women, Peace and Security were adopted. Some progress has been achieved, but deep-rooted inequalities persist, including on basic access to health, education and jobs, but also with regards to widespread gender-based violence everywhere in the world.

In many places, women's and girls' rights are called into question and often denied. Instability, fragility, conflict, climate change, environmental degradation, migration, forced displacement and lately the COVID-19 pandemic are among the critical factors exacerbating inequalities and threatening hard-won gains. Civil soci-

și justă, drepturi egale pentru toți, democrație, precum și pentru societăți pașnice și incluzive. Acest lucru arată că o schimbare pozitivă este posibilă. Redresarea post-COVID-19 trebuie să reprezinte o oportunitate pentru a aborda inegalitățile structurale și a construi societăți mai incluzive.

Integrarea perspectivei de gen are o dublă dimensiune: ea presupune atât integrarea unei perspective de gen în conținutul diferitelor politici, cât și rezolvarea problemei reprezentării femeilor și a bărbaților în politicile respective. Ambele dimensiuni – reprezentarea echilibrată a femeilor și bărbaților și conținutul atent la dimensiunea de gen – trebuie luate în considerare în toate etapele procesului de elaborare a politicilor.

Deși cifrele sunt importante, trebuie luat în considerare relația dintre gen și conținutul măsurilor adoptate în cadrul unei politici, pentru a înțelege mai bine în ce fel bărbații și femeile ar beneficia de aceasta. O politică atentă la dimensiunea de gen asigură luarea în considerare în mod egal a nevoilor tuturor cetățenilor, bărbați și femei.

În mod tradițional, legislația și politicile guvernamentale au fost considerate instrumente neutre din perspectiva genului, plecând de la ideea că o politică publică aduce beneficii egale tuturor membrilor societății.

Cu toate acestea, inegalitățile structurale de gen sunt încă profund înrădăcinate în societatea noastră. Chiar dacă legile tratează în mod egal femeile și bărbații, femeile în continuare nu au același acces și control asupra resurselor și bunurilor. Situația actuală demonstrează, așadar, că un conținut atent la dimensiunea de gen al politicilor este un element esențial pentru

ety organisations, including women's rights organisations, are facing shrinking civil, civic and democratic space.

However, challenges also bring opportunities. Women and girls increasingly take part in shaping global transformations, with new generations active in global and grassroots movements for a green and just transition, equal rights for all, democracy, and for peaceful and inclusive societies. This shows that positive change is possible. The post-COVID-19 recovery must be an opportunity to address structural inequalities and build more inclusive societies.

Gender mainstreaming has a double dimension: it requires both integrating a gender perspective to the content of the different policies, and addressing the issue of representation of women and men in the given policy area. Both dimensions – gender representation and gender responsive content – need to be taken into consideration in all phases of the policy-making process.

Although numbers are important, it is relevant to also consider how gender relates to the content of policy measures, to gain a better understanding of how women and men would benefit from them. A gender responsive policy ensures that the needs of all citizens, women and men, are equally addressed.

Traditionally, government policy and legislation have been viewed as gender-neutral instruments, on the assumption that a public policy benefits all members of the public equally.

However, structural gender inequalities are still entrenched in our society. Even if the laws treat women and men as equals, women still do not

o strategie adecvată în domeniul egalității de gen.

Egalitatea între bărbați și femei este recunoscută de UE ca un drept fundamental, o valoare comună la nivelul UE și o condiție necesară pentru realizarea obiectivelor UE în materie de creștere, ocupare a forței de muncă și coeziune socială.

Începând din 1996, Comisia s-a angajat să adopte o „abordare duală” pentru realizarea egalității de gen. Această abordare presupune integrarea unei perspective de gen în toate politicile, alături de implementarea unor măsuri specifice pentru eliminarea, prevenirea sau remedierea inegalităților de gen. Ambele abordări sunt complementare, fără ca una să o poată înlocui pe cealaltă.

În Parlamentul European, Comisia pentru drepturile femeii și egalitatea de gen (Comisia FEMM) este principalul organism responsabil de promovarea egalității de gen și a integrării perspectivei de gen în toate procesele politice și legislative ale PE.

Practica recurgerii la „amendamente de integrare a perspectivei de gen” în vederea includerii aspectelor de gen în rapoartele altor comisii a fost introdusă la începutul celei de a 7-a legislaturi și continuă să fie aplicată cu succes.

Din 2009, a fost creată o rețea a membrilor responsabili cu integrarea perspectivei de gen în comisiile PE, precum și o altă rețea la nivelul personalului. Rețeaua se reunește periodic și se fac schimburi de informații despre dosarele curente care prezintă interes pentru membrii rețelei și, de asemenea, au loc schimburi de bune practici. În ultima legislatură și delegațiile au desemnat membri responsabili

have equal access to and control over resources and assets. Therefore the current situation demonstrates that the Gender responsive content of the policies is a crucial element for a proper gender equality strategy.

Equality between women and men is recognised by the EU as a fundamental right, a common value of the EU, and a necessary condition for the achievement of the EU objectives of growth, employment and social cohesion.

Since 1996, the Commission committed itself to a ‘dual approach’ towards realising gender equality. This approach involves mainstreaming a gender perspective in all policies, while also implementing specific measures to eliminate, prevent or remedy gender inequalities. Both approaches go hand in hand, and one cannot replace the other.

Within the European Parliament, the Committee on Women’s Rights and Gender Equality (FEMM Committee) is the main body in charge of promoting gender equality and gender mainstreaming in all the EP’s policy and legislative processes.

The practice of using “gender mainstreaming amendments” to integrate the gender aspect in the reports of other committees was also introduced at the beginning of the 7th legislative term and continues to be successfully applied.

Since 2009 a network of Members responsible for gender-mainstreaming in EP committees has been established as well as an additional network at staff level. The network meets regularly and information is exchanged on ongoing files of interest for the Members of the network and best practice

de integrarea perspectivei de gen.

Parlamentul European a construit treptat o structură de integrare a perspectivei de gen. Evaluarea activităților fiecărui organism în parte este pozitivă, însă imaginea globală este fragmentată și lipsa de interacțiune pare să submineze eficacitatea sistemului.

Integrarea dimensiunii de gen rămâne principalul mijloc de realizare a egalității de gen. Scopul acesteia este de a se asigura că toate politicile și programele își maximizează beneficiile pentru toate persoanele și contribuie la stoparea perpetuării inegalității. Comisia Europeană și Înalțul Reprezentant se angajează să integreze dimensiunea de gen în toate politicile și acțiunile ca o responsabilitate pentru toate persoanele, inclusiv în instituțiile UE. Statele membre sunt încurajate să se alăture acestui efort.

Obiectivul de Dezvoltare Durabilă (ODD) 5 este unul dintre cele trei cel mai puțin finanțate ODD la nivel global. UE și-a asumat angajamentul ca cel puțin 85 % din totalul noilor acțiuni externe să aibă ca obiectiv semnificativ sau ca obiectiv principal egalitatea de gen și emanciparea femeilor și fetelor până în 2025.

UE ar trebui să își consolideze rolul de lider în ceea ce privește egalitatea de gen, drepturile și emanciparea femeilor și fetelor la nivel multilateral, contribuind la promovarea acestei agende în forumurile internaționale. Bazându-se pe autoritatea sa și pe puterea sa de mobilizare, UE ar trebui să fie pregătită să inițieze, să sponsorizeze și să co-sponsorizeze rezoluții și declarații privind egalitatea de gen și să promoveze în mod consecvent includerea unui limbaj receptiv la dimensiunea de gen în cadrul tuturor

is shared. In the last legislature the delegations have also appointed Members responsible for gender mainstreaming.

The European Parliament gradually built up a Gender mainstreaming structure. The assessment of the work of every individual body is positive, however the global picture looks fragmented and a lack of interaction seems to undermine the effectiveness of the system.

Gender mainstreaming remains the primary means to achieve gender equality. Its purpose is to ensure that all policies and programmes maximise their benefits for all and contribute to stop the perpetuation of inequality. The European Commission and the High Representative are committed to gender mainstreaming in all policies and actions as a responsibility for all, including in the EU institutions. Member States are encouraged to join this effort.

SDG 5 is one of the three least financed SDGs globally. The EU has made a commitment that at least 85% of all new external actions will have gender equality and women's and girls' empowerment as a significant objective or as a principal objective by 2025.

The EU should boost its leadership role on gender equality, women's and girls' rights and empowerment at multilateral level, contributing to advancing this agenda in international forums. Building on its authority and convening power, the EU should be ready to initiate, sponsor and co-sponsor resolutions and declarations on gender equality and to consistently promote the inclusion of gender-responsive language in all resolutions and declarations.

vantă pentru stimularea creșterii economice.

Impactul estimat al creșterii egalității de gen asupra PIB-ului variază considerabil de la un stat membru la altul, în funcție de nivelul actual de realizare a dezideratului acestei egalități. În ansamblu, rezultatele sunt foarte bune, unele state membre înregistrând o creștere cu aproximativ 4 % a PIB-ului, iar altele depășind 10 %. De obicei, impactul cel mai mare se observă în statele membre în care egalitatea de gen nu este o prioritate. Studiul arată că aceste state ar avea mult de câștigat dacă ar pune egalitatea de gen pe ordinea de zi. Acest lucru este deosebit de important în contextul creșterii economice favorabile incluziunii din UE, care vizează reducerea disparităților dintre regiuni și asigurarea faptului că beneficiile creșterii ajung în toate regiunile Uniunii.

Statele membre în care situația permite o ameliorare importantă pot obține îmbunătățiri economice substanțiale de pe urma unei mai mari egalități de gen. În medie, se preconizează că în aceste state îmbunătățirea egalității de gen ar duce la creșterea PIB-ului cu aproximativ 12 % până în 2050.

Statele membre care în prezent iau puține măsuri de promovare a egalității de gen au cel mai mult de câștigat de pe urma eliminării disparităților de gen.

Statele membre cu cele mai bune performanțe în domeniul egalității de gen au ajuns deja la o situație bună în acest sens și, prin urmare, se bucură deja de unele dintre beneficiile economice aferente. Dar chiar și în aceste state o mai mare îmbunătățire a egalității de gen poate genera câștiguri economice suplimentare, care adesea pot ajunge la circa 4 % din PIB.

Îmbunătățirea egalității de gen ar pu-

the present level of achievement of gender equality. Overall, the results are very positive, with some individual countries seeing around a 4% GDP increase and others exceeding 10%. The larger impacts are typically in countries where gender equality is a low priority. The study shows that those countries would gain much by putting gender equality on the agenda. This is particularly important in the context of inclusive growth in the EU that aims to diminish disparities among regions and make sure that the benefits of growth reach all parts of the EU.

Countries with a lot of room for improvement can achieve substantial economical improvements as a result of more gender equality. On average, improved gender equality in these countries is expected to lead to an increase in GDP of about 12% by 2050.

Member States that currently have limited gender equality measures gain the most by closing the gender gaps. The best performing countries in the area of gender equality, according to EIGE's Gender Equality Index, have already achieved good levels of gender equality and therefore already enjoy some of the associated economic benefits. However, further improvements in gender equality can generate additional economic gains even in these Member States, often reaching around 4% of GDP.

Improved gender equality could boost the long-term competitiveness of the EU economy. Gender equality measures could lead to an increase in the potential productive capacity of the economy and lower prices. Following these developments, the

tea spori competitivitatea economiei UE pe termen lung. Măsurile de promovare a egalității de gen ar putea duce la creșterea capacității potențiale de producție a economiei și la scăderea prețurilor.

În urma acestor evoluții, UE ar putea să producă mai multe bunuri și servicii pe plan intern și, de asemenea, să devină mai competitivă pe piețele internaționale. Acest lucru ar duce la îmbunătățirea balanței comerciale, în care exporturile UE ar crește cu 1,6-2,3 %, iar importurile ar scădea cu 0,4-0,7 % până în 2050, ceea ce ar ajuta comerțul internațional să rămână unul dintre motoarele importante ale creșterii economice a UE.

Egalitatea de gen reprezintă un angajament politic cu tradiție al Uniunii Europene. Totuși, disparitățile de gen persistă în mai multe domenii, subminând oportunitățile economice ale femeilor și afectând economia în ansamblu.

Pe parcursul vieții femeilor se întâlnesc o combinație de factori care contribuie la menținerea disparităților:

- segregarea pe sexe a opțiunilor educaționale;
- participarea redusă la forța de muncă;
- remunerarea mai scăzută;
- precaritatea locurilor de muncă;
- împărțirea inegală a responsabilităților neremunerate din gospodărie.

Inegalitățile persistente au un cost semnificativ pentru femei și bărbați, pentru angajatori și întreaga societate, având ca rezultat utilizarea insuficientă a unei mari cantități de talent.

EU would be able to produce more goods and services domestically and also become more competitive in international markets. It would lead to improvements in the trade balance, where EU exports would increase by 1.6% to 2.3% and imports would decrease by 0.4% to 0.7% in 2050.

Gender equality has been a long-standing policy commitment of the European Union. However, gender inequalities persist in several areas, undermining women's economic opportunities and affecting the global economy. A combination of factors over the course of a woman's life contribute to persisting inequalities:

- sex segregated educational choices;
- low participation in the workforce;
- lower pay;
- precarious employment;
- unequal division of unpaid responsibilities within the household.

Persisting inequalities come at a significant cost for women and men, employers and society as a whole, leaving a large part of talent under-utilised.

BIBLIOGRAFIE:

1. Beneficiile economice ale egalității de gen în UE Impactul economic global al egalității de gen
2. European Institute for Gender Equality (2016), Poverty, Gender and Intersecting Inequalities. Review of the implementation of an area A: Women and Poverty of the Beijing Platform for Action, Publications Office of the European Union, Luxembourg, http://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/ti_pubpdf_mh0416244enn_pdfweb_20161208181320.pdf
3. European Institute for Gender Equality (EIGE) (2015), Gender Equality Index 2015 - Measuring gender equality in the European Union 2005-2012, Publications Office of the European Union, Luxembourg <http://eige.europa.eu/content/document/genderequality-index-report>
4. EU and EU Member State overviews (Sinteze privind Uniunea Europeană și statele sale membre)
5. Report on the empirical application of the model (Raport privind aplicarea empirică a modelului)

BIBLIOGRAPHY:

1. Beneficiile economice ale egalității de gen în UE Impactul economic global al egalității de gen
2. European Institute for Gender Equality (2016), Poverty, Gender and Intersecting Inequalities. Review of the implementation of an area A: Women and Poverty of the Beijing Platform for Action, Publications Office of the European Union, Luxembourg, http://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/ti_pubpdf_mh0416244enn_pdfweb_20161208181320.pdf
3. European Institute for Gender Equality (EIGE) (2015), Gender Equality Index 2015 - Measuring gender equality in the European Union 2005-2012, Publications Office of the European Union, Luxembourg <http://eige.europa.eu/content/document/genderequality-index-report>
4. EU and EU Member State overviews (Sinteze privind Uniunea Europeană și statele sale membre)
5. Report on the empirical application of the model (Raport privind aplicarea empirică a modelului)

BAROMETRUL ACHIZIȚIILOR PUBLICE RESPONSABILE SOCIAL ÎN ROMÂNIA 2021 – EVALUAREA AUTORITĂȚILOR CONTRACTANTE REZULTATE PRELIMINARE

THE ROMANIAN BAROMETER OF SOCIALLY RESPONSIBLE PUBLIC PROCUREMENT FOR 2021 – ASSESSMENT OF CONTRACTING AUTHORITIES PRELIMINARY RESULTS

*expert economie socială &
președinte RISE România*

**Ancuța
VAMEȘU**

*expert in social economy &
President of RISE Romania*

*antreprenor social & președinte
Fundația "Alături de Voi" România*

**Angela
ACHIȚEI**

*social entrepreneur & President
of the "Alaturi de Voi" Romania*

Rezumat. Prin achizițiile publice responsabile social (APRS) cumpărătorii publici pot promova oportunități de angajare, muncă decentă, incluziune socială, accesibilitate și respectarea drepturilor sociale și ale muncii în UE și la nivel global. De asemenea, furnizarea de servicii sociale de înaltă calitate este direct legată de facilitarea accesului întreprinderilor sociale la licitații publice. Deși potențialul achizițiilor sociale este recunoscut de mult timp, domeniul de aplicare al utilizării sale legale în practică a fost incert și de aceea, cel puțin în România achizițiile sociale sunt o raritate. În 2014 Uniunea Europeană a adoptat Directiva 2014/24/UE care reglementează, printre altele, achizițiile publice rezervate și introduce clauze sociale în contractele de achiziții publice. Directiva a fost transpusă și în România și aceste achiziții au fost introduse explicit în art. 56, alin. (1) din Legea 98/2016, respectiv art. 69, alin. (1) din Legea 99/2016.

Fundația "Alături de Voi" România și-a propus să evalueze frecvența și calitatea achizițiilor publice sociale în România și în acest sens a lansat Barometrul Social al Achizițiilor Publice – două sondaje online: unul adresat autorităților contractante și celălalt operatorilor economici sociali – întreprinderi sociale, întreprinderi sociale de inserție, unități protejate autorizate și ONG-uri cu pri-

Summary. Through socially responsible public procurement (SRPP), public buyers can promote employment opportunities, decent work, social inclusion, accessibility and respect for social and labour rights in the EU and globally, while also providing high-quality social services and facilitating access for social enterprises to public tenders. Although the potential of social procurement has been recognised for a long time, the scope of its legal use in practice has been uncertain and that is why, at least in Romania, social procurement is a rarity. In 2014 the European Union adopted Directive 2014/24/EU which regulates, inter alia, reserved public procurement and introduces social clauses in public procurement contracts. The Directive has also been transposed in Romania and these purchases have been explicitly introduced in Article 56, para. (1) of Law 98/2016, respectively Art. 69, para. (1) of Law 99/2016.

The "Alături de Voi" Romania Foundation (Close to You Foundation) has set out to evaluate the frequency and quality of public social procurement in Romania and in this regard has launched the Social Barometer of Public Procurement – two online surveys: one addressing contracting authorities and the other social economic operators – social enterprises, work integration social enterprises, protected authorized units and NGOs. The questionnaire

vire la gradul de cunoaștere al prevederilor legii achizițiilor publice sociale, mai precis referitor la clauzele sociale și contractele rezervate și aplicarea acestora în practică. Pentru realizarea Barometrului social al achizițiilor publice, s-a utilizat platforma de sondaje a Comisiei Europene, sondajele derulându-se în perioada 10 august – 13 septembrie 2021. Articolul prezintă câteva din rezultatele principale ale acestei cercetări.

Cuvinte-cheie – achiziții publice, achiziții sociale, contracte rezervate, clauze sociale, întreprinderi sociale de inserție, unități protejate autorizate, România

Cheltuielile publice pot fi utilizate pentru a realiza obiectivele de politică socială prin intermediul achizițiilor sociale.¹ Prin **achizițiile publice responsabile social (APRS)** cumpărătorii publici pot promova oportunități de angajare, muncă decentă, incluziune socială, accesibilitate și respectarea drepturilor sociale și ale muncii în UE și la nivel global. De asemenea, furnizarea de servicii sociale de înaltă calitate este direct legată de facilitarea accesului întreprinderilor sociale la licitații publice. Deși potențialul **achizițiilor sociale** este recunoscut de mult timp, domeniul de aplicare al utilizării sale legale în practică a fost incert și de aceea, cel puțin în România, achizițiile sociale sunt o raritate.

În 2014, Uniunea Europeană a adoptat Directiva 2014/24/UE care reglementează, printre altele, achizițiile publice rezervate și introduce clauze sociale în contractele de achiziții publice. Astfel, au fost elaborate, la nivel european, prevederi care permit cumpărătorilor publici să acorde prioritate sau să rezerve piețe/contracte operatorilor economici care au

aimed at assessing their awareness and the degree of knowledge of the provisions of the law on social public procurement more precisely regarding the social clauses and reserved contracts and their application in practice. The Social Barometer of public procurement used the European Commission online survey platform and the survey was open between August 10 and September 13, 2021. The article presents the main results from contracting authorities.

Key words – public procurement, social procurement, reserved contracts, social clauses, social insertion enterprises, authorized protected units, Romania

Public expenses can be used to achieve objectives of public policies through social procurement.¹ Through **socially responsible public procurement (SRPP)**, public buyers can promote employment opportunities, decent work, social inclusion, accessibility and respect for social and labour rights in the EU and globally. The provision of high-quality social services is also directly linked to facilitating the access of social enterprises to public tenders. Although the potential of **social procurement** has long been recognized, the scope of its legal use in practice has been uncertain and therefore, social procurement is a rarity, at least in Romania.

In 2014, the European Union adopted the Directive 2014/24/EU which regulates, *inter alia*, reserved public procurement and introduces social clauses in public procurement agreements. This way, provisions have been developed at European level, allowing public purchasers to give priority or reserve markets / contracts to economic operators whose main purpose is the social and professional integration of people with disabil-

¹ Amy Ludlow *Social procurement: policy and practice - European Labour Law Journal*, Volume 7 (2016), No. 3

¹ Amy Ludlow *Social procurement: policy and practice - European Labour Law Journal*, Volume 7 (2016), No. 3

drept scop principal integrarea socială și profesională a persoanelor cu dizabilități sau defavorizate (art. 20 Directiva 2014/24/UE). Directiva a fost transpusă și în România și aceste achiziții au fost introduse explicit în art. 56, alin. (1) din Legea 98/2016, respectiv art. 69, alin. (1) din Legea 99/2016. Astfel,

- autoritatea/entitatea contractantă poate rezerva dreptul de participare la procedura de atribuire doar **unităților protejate autorizate** conform Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, cu modificările și completările ulterioare și întreprinderilor sociale de **inserție** prevăzute de Legea nr. 219/2015 privind economia socială;
- autoritatea/entitatea contractantă poate stabili **criterii de atribuire sociale** în legătură cu obiectul contractului. De asemenea, pentru fiecare **factor de evaluare**, autoritatea contractantă stabilește ponderea în care o caracteristică poate reprezenta un avantaj inclusiv social ce poate fi punctat.

Putem spune că legislația națională din domeniul achizițiilor publice încurajează autoritățile contractante să realizeze achiziții publice care răspund unor obiective sociale, acordând autorităților contractante posibilitatea de a rezerva dreptul de participare la procedura de atribuire doar **unităților protejate autorizate** și întreprinderilor sociale de inserție.

În acest context, Fundația "Alături de Voi" România a lansat **Barometrul social al achizițiilor publice** – două sondaje online: unul adresat autorităților contractante și celălalt operatorilor economici sociali - întreprinderi sociale, întreprinderi sociale de inserție, unități protejate autorizate și ONG-uri cu privire la gradul de cunoaștere a prevederilor legii achizi-

ities or from groups at risk (art. 20 Directive 2014/24 / EU). The directive was also transposed in Romania and these acquisitions were explicitly introduced in art. 56, par. (1) of Law 98/2016, respectively art. 69, par. (1) of Law 99/2016:

- the contracting authority / entity may reserve the right to participate in the award procedure only to **protected units**, authorized according to Law no. 448/2006 on the protection and promotion of the rights of persons with disabilities, republished, with subsequent amendments and completions and to work integration social enterprises included in the Law no. 219/2015 on the social economy;
- the contracting authority / entity may establish **social award criteria** in relation to the object of the contract. Also, for each **evaluation factor**, the contracting authority establishes the percentage to which a certain characteristic can be an advantage, including an inclusive one, to be scored during the evaluation process.

We may say that the national legislation in the field of public procurement encourages contracting authorities to develop procedures answering social objectives, offering these entities the possibility to reserve the right to participate only to **authorized protected units** and to **work integration social enterprises**.

Given this context, the "Alături de Voi" Romania Foundation has launched the **Social Barometer of Public Procurement** – two online queries: one addressing contracting authorities and the other addressing social economic actors – social enterprises, work integration social enterprises, authorized protected units and NGOs. The questions referred to their degree of knowledge of the law regarding social public procurement,

țiilor publice sociale, mai precis referitor la clauzele sociale și contractele rezerva-te și aplicarea acestora în practică.

Pentru realizarea Barometrului so-cial al achizițiilor publice, în perioada 10 august – 13 septembrie 2021 au fost realizate două sondaje online în rândul autorităților contractante și operatorilor economici sociali cu scopul de a stabili gradul de cunoaștere a prevederilor legii achizițiilor publice sociale cu privire la clauzele sociale și contractele rezervate și aplicarea acestora în practică. Pe por-talul de sondaje al Comisiei Europene (EUSurvey - Welcome (europa.eu)), - au fost create două chestionare online pen-tru cele două categorii de entități, respec-tiv: un chestionar care a vizat operatorii economici sociali și un chestionar des-tinat autorităților și entități publice con-tractante. S-au primit 20 de chestionare completate de autorități contractante și 27 de întreprinderi sociale și unități pro-tejate autorizate.

Sondajul în rândul autorităților con-tractante a avut ca **obiective**:

- Evaluarea gradului de cunoaștere și aplicare a prevederilor legale actuale privind clauzele sociale în achizițiile publice și a contractelor rezervate în rândul autorităților contractante din România;
- Identificarea unor măsuri care ar pu-tea duce la o îmbunătățire a gradului de cunoaștere și aplicare a acestora în România.

Au participat la cercetare autorități contractante din 15 județe: Bacău, Bistri-ța-Năsăud, Botoșani, Brașov, București, Constanța, Dolj, Gorj, Hunedoara, Mehe-dinți, Sălaj, Sibiu, Timiș, Vâlcea și Vaslui.

Printre tipurile de instituții care au răspuns la chestionare, se regăsesc și câ-teva agenții Județene de Ocupare a Forței de Muncă responsabile direct cu măsu-

particularly with respect to social claus-es, reserved agreements and how they are put into practice.

In order to prepare the Social Ba-rometer of Public Procurement , during August 10 – September 13, 2021, two online queries were developed: one ad-dressing contracting authorities and the other addressing social economic actors – social enterprises, work integration social enterprises, authorized protected units and NGOs. The questions referred to their degree of knowledge of the law regarding social public procurement, particularly with respect to social claus-es, reserved agreements and how they are put into practice. Through the que-ry portal of the European Commission were created two online queries for the two categories of entities: one addressing social economic actors, and one address-ing authorities and public authorities. We received 20 replies from contracting au-thorities and 27 from social enterprises and authorized protected units.

The query addressing contracting au-thorities had as **objectives**:

- To assess the degree of knowledge and applicability of current legal stipula-tions on social clauses from public pro-curement and reserved agreements of contracting authorities from Romania;
- To identify measures that may lead to improving the degree of knowledge and applicability of these stipulations in Romania.

In the research were involved con-tracting authorities from 15 counties: Ba-cau, Bistrița-Năsăud, Botoșani, Brașov, București, Constanța, Dolj, Gorj, Hune-doara, Mehedinți, Sălaj, Sibiu, Timiș, Vâlcea and Vaslui.

Among the types of institutions hav-ing replied the queries are also several County Employment Agencies, entities

rile active de ocupare a lucrătorilor defavorizați și cu certificarea și sprijinirea întreprinderilor sociale de inserție care angajează tocmai astfel de lucrători.

Dintre autoritățile contractante respondente, cele mai multe sunt autorități / instituții publice de interes local 60%, restul fiind de interes județean, 35% sau servicii deconcentrate și o autoritate de interes național. Dintre autoritățile / instituțiile publice de interes local, jumătate au fost din mediul social. Funcțiile respondenților au fost diferite, cei mai mulți 25% fiind consilieri în achiziții publice, iar 5% experți în achiziții publice.

Am apreciat că achizițiile publice sociale sunt un domeniu la intersecția responsabilităților din domeniul achizițiilor publice cu cele din domeniul social și că ar fi de așteptat ca acest tip de achiziții să se regăsească mai degrabă la instituțiile publice din domeniul social în special serviciile deconcentrate ale Ministerului Muncii și Protecției Sociale (agenții de ocupare a forței de muncă, ANDPDCA ș.a.). De asemenea, procedurile specifice acestor achiziții, necesită atât cunoștințe din domeniul achizițiilor publice cât și din cele specifice domeniului social. Acest lucru e necesar, pentru identificarea unor clauze sociale și a unor indicatori sociali, care ar putea fi folosite ca și criterii de evaluare a ofertelor depuse de operatorii economici.

Principalele rezultate

Este îngrijorător **gradul mic de cunoaștere al prevederilor legale privitoare la clauzele sociale și contractele rezervate** – mai mult de jumătate dintre respondenți având cunoștințe insuficiente privind aceste prevederi ale legislației din domeniul achizițiilor, 15% dintre ei neavând nici un fel de cunoștințe în materie.

directly responsible for active measures of employment of workers at risk, as well as with the accreditation and support addressing work integration social enterprises – employing such groups at risk.

Among the responding contracting authorities, most are public authorities / institutions of local interest - 60%, the rest being of county interest - 35% / decentralized services and an authority of national interest. Among the public authorities / institutions of local interest, half were from the social field. The functions of the respondents were different, most of them - 25% - being public.

The study revealed that social public procurement is at the intersection of responsibilities in the field of public procurement and those in the social field. One would expect this type of procurement to be used in public institutions in the social field, such as decentralized services of the Ministry of Labor and Social Protection (employment agencies, ANDPDCA, etc.). In addition, the procedures specific to these procurements require both knowledge in the field of public procurement and in the social field. Such information is necessary in order to identify social clauses and social indicators that could be used as criteria for evaluating bids submitted by economic operators.

The main results

The main concern is the **low level of knowledge of the provisions on social clauses and reserved contracts** – more than half of respondents have insufficient knowledge of these provisions in the legislation on procurement, 15% having no knowledge of the matter.

pe tema achizițiilor publice sociale - instruirea funcționarilor publici responsabili și informarea acestora; campanii de informare/promovare la nivel instituțional; dezvoltarea unui manual de proceduri; dezbateri.

- *Măsuri destinate procesului de achiziții în ansamblu* - creșterea gradului de transparență, achiziția pe baza de punctaj/calificare la oferta;
- *Măsuri destinate climatului general – pentru un acces mai bun al întreprinderilor sociale la piața publică* - promovare mai bună a întreprinderilor sociale, implicarea autorităților locale.

procurement - training and information sessions; information / promotion campaigns at institutional level; development of a procedure's manual; debates.

- *Measures for the procurement process as a whole* - increasing the degree of transparency, procurement based on scoring / qualification to the offer;
- *Measures for the general climate - for better access of social enterprises to the public market* - better promotion of social enterprises, involvement of local authorities.

BIBLIOGRAFIE:

Amy Ludlow Social procurement: policy and practice - European Labour Law Journal, Volume 7 (2016), No. 3

IMPLICAREA BISERICII ORTODOXE ROMÂNE ÎN ECONOMIA SOCIALĂ ȘI DEZVOLTAREA DURABILĂ (III)

- *De la implicare socială la întreprinderi de economie socială* -

INVOLVEMENT OF THE ROMANIAN ORTHODOX CHURCH IN SOCIAL ECONOMY AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT

- *From social involvement to social economy enterprises* -

VASILE

*preot, Arhiepiscopia Romanului și
Bacăului*

NISTOR

*priest, Archdiocese of Roman
and Bacău*

Rezumat. Biserica Ortodoxă are o tradiție îndelungată și în România de implicare filantropică, modele de economie socială fiind regăsite în cadrul mănăstirilor ortodoxe, unde se îmbinau activitățile economice cu ajutorarea săracilor și a celor bolnavi încă din sec. XVII în Țările Române și în Transilvania din sec. XIX. Considerăm că se poate face mai mult, că Biserica poate adopta și se poate implica și în domeniul economiei sociale și al întreprinderilor sociale, spre ajutorarea și prosperitatea materială și spirituală a tuturor persoanelor și comunităților locale. Economia socială reprezintă un pilon important în contextul necesității reducerii disparităților sociale dintre state, regiuni, comunități și persoane. Combinarea politicilor sociale, de dezvoltare economică și a politicilor privind piața muncii reprezintă o inovație de proporții pentru societatea românească și pentru instituțiile din cadrul Bisericii. Întreprinderile de economie socială contribuie și la remodelarea sistemului economic global, prin includerea pe piața forței de muncă a persoanelor aflate în șomaj, promovarea dialogului, oferirea de sprijin suplimentar și crearea unor noi alianțe, oferirea de modele pentru alți operatori economici și ONG-uri.

Termeni-cheie: Biserica Ortodoxă Română, economie socială, întreprinderi de economie socială, piața muncii, profit.

Abstract. The Orthodox Church has a long tradition in Romania for social philanthropy, models of social economy being found in Orthodox monasteries, where economic activities were combined with the help of the poor and sick since 17th century. The Romanian Orthodox Church can adopt and get involved in the field of social economy and social enterprises, to help for material and spiritual prosperity of all people and local communities. The social economy is an important pillar in the context of the need to reduce social disparities between states, regions, communities and individuals. The combination of social policies, economic development and labor market policies is a major innovation for Romanian society and Romanian Orthodox Church. Social economy enterprises can contribute to reshaping the global economy system, by including the unemployed in the labor market, promoting dialogue, providing additional support and creating new alliances, providing models for other economic operators and NGOs.

Key terms: Romanian Orthodox Church, social economy, social economy enterprises, labor market, profit.

Creștinismul celebrează demnitatea fundamentală a omului drept „chip al lui Dumnezeu” și încununare a Creației divine. Toți oamenii sunt considerați *frați și egali* în virtutea acestui fapt, și cu atât mai mult după întruparea Fiului lui Dumnezeu. În acest sens, fundamentul filantropiei creștine se găsește în antropologia creștină.

Compașiunea față de bolnavi, săraci, nevoiași este o temă recurentă a Evangheliilor, și preocuparea pentru îngrijirea acestora a fost asumată încă de timpuriu de către membrii Bisericii creștine și această expresie a imperativului ajutorării celor în nevoi s-a instituționalizat încă din primele secole ale creștinismului.

Biserica are o tradiție îndelungată și în România de implicare filantropică, modele de economie socială se regăsesc în cadrul mănăstirilor ortodoxe, unde se îmbinau activitățile economice cu ajutorarea săracilor și a celor bolnavi – Bolnița de la Mănăstirea Dragomirna (1605), Mănăstirea și Spitalul Colțea din București (1695), Mănăstirea și Spitalul Pantelimon din București (1735), Mănăstirea și Spitalul Sfântul Spiridon Iași (1753)). În Transilvania, instituții caritabile ortodoxe încep să se dezvolte în secolul al XIX-lea, îndeosebi din vremea mitropolitului Andrei Șaguna, care creează el însuși mai multe fundații de binefacere.

Unele asociații ortodoxe, funcționând cu binecuvântarea Bisericii, precum Societatea Națională a Femeilor Ortodoxe, înființată în 1876, și-au asumat drept sarcină crearea de biblioteci populare, instituții educative (îndeosebi institute pentru fete, însă și școli de băieți) și de binefacere – cantine pentru săraci, grădinițe pentru copiii fără posibilități, burse pentru sprijinirea elevilor săraci, cămine pentru refugiați, însă ulterior și farmacii și spitale.

Christianity fundamental celebrates the dignity of man as the “image of God” and “crown” of the Divine Creation of our Planet. All men are considered brothers and sisters and equals especially after the incarnation of the Son of God – Our Lord Jesus Christ on Earth. In this sense, the foundation of Christian philanthropy is found in Christian anthropology, in divine and merciful Love of God for all people.

Compassion for the sick, the poor, the needy is a recurring theme in the Gospels, and concern for their care has been assumed by early members of the Christian Church, and this expression of the imperative to help those in need has been institutionalized since the first centuries of Christianity until today.

The Church in Romania has a long tradition of philanthropic involvement, models of social economy are found in Orthodox monasteries, where economic activities were combined with the help of the poor and sick - Dragomirna Monastery Hospital (1605), Colțea Monastery and Hospital in Bucharest (1695), “Sfântul Pantelimon” Monastery and Hospital in Bucharest (1735), “Sfântul Spiridon” Monastery and Hospital in Iași (1753)). In Transylvania, Orthodox charities began to develop in the 19th century, especially in the time of Metropolitan Andrei Șaguna, who himself created several charitable foundations.¹

Some Orthodox associations, operating with the blessing of the Church, such as Societatea Națională a Femeilor Ortodoxe (the National Society of Or-

¹ <https://www.historia.ro/sectiune/portret/articol/mitropolitul-andrei-saguna-un-luptator-pentru-cauza-romaniilor-din-ardeal>

După primul Război Mondial, în care România a avut pierderi umane foarte mari, un rol important l-au avut orfelinatele și instituțiile menite să-i sprijine pe invalizii de război și pe orfanii de război și familiile acestora.

Alte organizații, precum Oastea Domnului, au desfășurat la rândul lor o serie de activități sociale, organizând cantine pentru săraci, școli profesionale ș.a. Aceasta a organizat totodată o campanie împotriva alcoolismului și a fumatului care a avut un impact semnificativ în epocă. Frăția Ortodoxă Română a desfășurat și ea o serie de societăți de binefacere.

Îndeosebi în perioada interbelică, activitățile sociale și caritabile ale Bisericii au luat amploare. Astfel, în 1936 funcționau 50 de unități de asistență socială de stat și 471 aparținând Bisericii¹.

Activitățile asociațiilor și fundațiilor caritabile și de educație ale tuturor cultelor din România au fost întrerupte în timpul regimului comunist. Singurele forme de asistență a săracilor care au supraviețuit au fost organizarea de colecte pentru sprijinirea victimelor calamităților naturale sau ajutorarea directă a săracilor, în parohii.

După 1989, Biserica și asociațiile apropiate acesteia au renăscut, însă, odată cu căderea comunismului, Biserica Ortodoxă s-a (re)găsit în situația de a se confrunța cu o serie de probleme noi, pe care le întâmpină și permanent se reinventează astăzi și se adaptează la noua realitate a economiei sociale, printr-un stil nou, proaspăt și solid.

Amintim aici Asociația "Pro Vita" de

thodox Women), established in 1876 and reactivated in 1910, have taken on the task of creating popular libraries, educational institutions (especially girls 'institutes, but also boys' schools) and charity-canteens for the poor, kindergartens for children without opportunities, scholarships to support poor students, shelters for refugees, but later also pharmacies and hospitals.¹

After the First World War, in which Romania had very high human losses, an important role was played by orphanages and institutions meant to support war invalids and war orphans and their families.

Other organizations, such as the Oastea Domnului², also carried out a series of social activities, organizing canteens for the poor, vocational schools, etc. It also organized a campaign against alcoholism and smoking that had a significant impact at the time.

Especially in the interwar period, the social and charitable activities of the Church increased. Thus, in 1936, there were 50 state social assistance units and 471 belonging to the Church.

The activities of charitable and educational associations and foundations of all cults in Romania were interrupted during the communist regime. The only forms of assistance to the surviving poor were the organization of collections to support victims of natural disasters or direct aid to the poor in local parishes.

After 1989, the Church and its close

¹ Ionuț Mihai Oprea, *Asistența socială comunitară. Rolul Bisericii în dezvoltarea serviciilor de asistență socială*, Teză de doctorat, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea din București, 2007, p. 101.

¹ <https://limbaromana.org/revista/dimensiunea-ortodoxa-a-societatii-ortodoxe-nationale-a-femeilor-romane/>

² <https://oastedomnului.ro/scurt-istoric/>

la Valea Plopului, condusă de părintele Nicolae Tănase, care găzduiește sute de copii abandonați sau orfani, de Așezământul social pentru copii "Sfântul Leontie de la Rădăuți", de Fundația pentru copii „Sfântul Sava“ de la Buzău și în special de *Federația Filantropia* a Patriarhiei Române, care adună sub umbrela 22 dintre cele mai active Asociații și Fundații din Patriarhia Română, conlucrează în sprijinirea Bisericii, în lucrarea ei social-filantropică pentru oameni și comunitățile lor, în spiritul învățaturii creștine¹.

Dar considerăm că se poate face mai mult, că Biserica poate adopta și se poate implica și în domeniul economiei sociale și al întreprinderilor sociale, spre ajutorarea și prosperitatea materială și spirituală a tuturor persoanelor și comunităților locale.

Economia socială reprezintă un pilon important în contextul necesității reducerii disparităților sociale dintre state, regiuni, comunități și persoane. Suntem cu toții de acord că activitățile economice trebuie să se desfășoare într-un cadru moral holistic: onestitate și responsabilitate, respect pentru demnitatea umană, corectitudine, precum și o viziune pentru dezvoltarea integrală și autentică a indivizilor și a comunităților, care să meargă dincolo de profiturile materiale.

Din cadrul întreprinderilor de economie socială fac parte: *societățile cooperative de gradul I, cooperativele de credit, asociațiile, fundațiile, case de ajutor reciproc ale salariaților sau ale pensionarilor, societățile agricole, dar și alte categorii de persoane juridice de drept privat, care demonstrează și care desfășoară o activitate cu rol social pot deveni întreprinderi sociale prin obține-*

associations were reborn, but with the fall of communism, the Orthodox Church (re)found itself in the situation of facing a series of new problems, which it encounters and constantly reinvents itself today and adapts to the new reality of the social economy, through a new, fresh and solid style.

We mention here the "Pro Vita" Association from Valea Plopului, led by Father Nicolae Tănase, which hosts hundreds of abandoned or orphaned children, the "Sfântul Leontie de la Rădăuți" Social Settlement for Children, the "Sfântul Sava" Children's Foundation from Buzău and especially the "Federația Filantropia" of the Romanian Patriarchate, which gathers under the umbrella 22 of the most active Associations and Foundations of the Romanian Patriarchate, works to support the Church, in its social-philanthropic work for people and their communities, in the spirit of Christian teachings.¹

But we believe that more can be done, and the Romanian Orthodox Church can adopt and get involved in the field of social economy and social enterprises, to help and material and spiritual prosperity of all people and local communities.

The social economy is an important pillar in the context of the need to reduce social disparities between states, regions, communities and individuals. We all agree that economic activities must take place in a holistic moral framework: honesty and responsibility, respect for human dignity, fairness, and a vision for the full and authentic development of individuals and communities that goes beyond material profits.

¹ <https://federatia-filantropia.ro/wp-content/uploads/2020/08/Raport-anual-2019.pdf>

¹ <https://federatia-filantropia.ro/membri>

rea unui atestat, ce are o valabilitate de 5 ani de zile din momentul eliberării. Pentru a obține acest atestat, entitățile interesate trebuie să transmită către agenția de ocupare a forței de muncă, în a cărei rază teritorială își au sediul, o cerere pentru acordarea atestatului.

În România, cadrul legal care face referire la acest tip de întreprinderi a fost instituit *prin Legea nr. 219/2015 privind economia socială*.

Inițierea și dezvoltarea unei afaceri de succes este o provocare în sine și cu atât mai mult atunci când este vorba despre înființarea unei întreprinderi sociale. Întreprinderile sociale constituie unul dintre modelele de muncă și de ocupare a forței de muncă ce fac parte din economia socială, jucând un rol important la nivel european și național.

Întreprinderile de economie socială plasează oamenii înaintea profiturilor. Ele abordează într-un mod inovator nevoile sociale, economice și ecologice ale societății, care nu și-au găsit o rezolvare adecvată prin acțiunile sectorului public și al celui privat.

În același timp, întreprinderile de economie socială trebuie să genereze profit. Ele funcționează conform principiilor economiei de piață, oferind bunuri și servicii și urmărind satisfacția clienților.

Diferența principală constă în faptul că întreprinderile de economie socială își investesc profiturile în *obiective sociale*, în loc să genereze îmbogățire individuală, prin:

- crearea de spații pentru participare și pentru schimburi de idei, în cadrul unei întreprinderi de economie socială;
- promovarea cooperării, conștientizării și implicării în cadrul comunității;
- dezvoltarea unor relații mai strânse

Social economy enterprises include first-degree cooperatives, credit unions, associations, foundations, mutual aid houses for employees or pensioners, agricultural companies, but also other categories of legal persons governed by private law, which demonstrate and who carry out an activity with a social role can become social enterprises by obtaining a certificate, which is valid for 5 years from the moment of issuance. To obtain this certificate, the entities concerned must submit an application for the certificate to the employment agency in whose territorial area they are established.

In Romania, the legal framework referring to this type of enterprises was established by Law no. 219/2015 on the social economy.

Starting and developing a successful business is a challenge and even more so when it comes to setting up a social enterprise. Social enterprises are one of the models of work and employment that are part of the social economy, playing an important role at European and national level.

Social economy enterprises put people before profits. They address in an innovative way the social, economic and environmental need of society, which have not been adequately addressed through public and private sector action.

At the same time, social economy enterprises need to make a profit. They operate according to the principles of the market economy, offering goods and services and pursuing customer satisfaction.

The main difference is that social economy enterprises invest their profits in social goals, instead of generating individual enrichment, by:

- creating spaces for participation and

între locuitori, comunitatea locală și societate în ansamblul ei, promovând în același timp răspunderea colectivă;

- contribuția adusă la protecția mediului înconjurător.

Economia socială este o modalitate inovatoare și mai eficientă prin care se vine în întâmpinarea nevoilor sociale, în comparație cu abordările tradiționale. Ea activează sinergii pe multiple niveluri, care caută soluții la probleme de interes colectiv, dar și implementarea de acțiuni specifice, destinate persoanelor și familiilor vulnerabile. Astfel, se facilitează o abordare dincolo de perspectiva de asistență socială, se activează practici de reciprocitate și, în același timp, se produce atât valoare socială, cât și economică, deoarece:

- Persoanele implicate sunt mai încrezătoare pe măsură ce învață cum să-și înceapă propria afacere. Există beneficii și pentru alte persoane, care au acces la locuri de muncă de o mai bună calitate și dezvoltă un sentiment de apartenență.
- Comunitățile devin mai unite, deoarece întreprinderile de economie socială pot stimula dezvoltarea de politici locale incluzive și pot contribui la binele comun al comunității locale.
- Societatea, în ansamblul ei, beneficiază de pe urma ideilor și soluțiilor inovatoare care răspund la nevoile acesteia și contribuie la schimbarea modului de gândire.

În acest sens, este nevoie de participarea activă a instituțiilor și a comunităților locale în inițiativele de economie socială, pe lângă colaborarea dintre diferitele părți interesate din sectorul public și cel privat.

Astfel, combinarea politicilor sociale, de dezvoltare economică și a politicilor privind piața muncii reprezintă o inova-

exchanges of ideas, within a social economy enterprise.

- promoting cooperation, awareness and involvement in the community.
- developing closer relationships between residents, the local community and society, while promoting collective responsibility.
- contribution to environmental protection. The social economy is an innovative and more efficient way of meeting social needs, compared to traditional approaches. It activates synergies on multiple levels, which seek solutions to problems of collective interest, but also the implementation of specific actions for vulnerable people and families.

This facilitates an approach beyond the perspective of social assistance, activates reciprocal practices and, at the same time, produces both social and economic value, because:

- The people involved are more confident as they learn how to start their own business. There are benefits for other people as well, who have access to better quality jobs and develop a sense of belonging.
- Communities become more united as social economy enterprises can stimulate the development of inclusive local policies and contribute to the common good of the local community.
- Society benefits from innovative ideas and solutions that meet its needs and contribute to changing the way we think.

In this regard, the active participation of local institutions and communities in social economy initiatives is needed, in addition to the collaboration between different public and private sector stakeholders.

ție de proporții pentru societatea românească și pentru instituțiile din cadrul Bisericii (parohii, mănăstiri, ONG-uri).

În plus, întreprinderile de economie socială contribuie și la remodelarea sistemului economic global, prin una dintre caracteristicile lor principale: în loc de „acționari”, ele răspund în fața unei serii de „părți interesate” și, deși furnizează bunuri și servicii pe piețe de desfacere bine definite, nu sunt ele însele „pe piață”. Știm că o mare parte din profiturile obținute în prezent de companii nu mai rezultă din vânzarea de bunuri și servicii, ci din fuziuni și achiziții, precum și din alte operațiuni bursiere, mai mult sau mai puțin complexe; astfel, această formă de întreprindere este imună la astfel de practici „agresive” și toxice.

Inegalitățile economice și sociale impun urgent decizii care să aibă ca scop crearea unei noi ordini economice, ecologice și sociale. În aceste vremuri de schimbări fundamentale, avem nevoie de o doză suplimentară de curaj și de creativitate, care să activeze noi procese de dezvoltare globală care, la rândul lor, să le permită oamenilor, în special celor din categoriile cele mai vulnerabile, să-și îmbunătățească situația. Avem nevoie de acest curaj ca să dezvoltăm o economie care să promoveze o lume mai bună și să pună accent pe calitatea vieții, astfel încât bogăția să fie distribuită mai uniform.

În acest sens, este extrem de important să se implementeze reforme structurale profunde. Pentru a reuși, este nevoie de consolidarea diferitelor forme de solidaritate, pe baza simțului comunității, precum și de urmărirea binelui comun, pentru un viitor mai sustenabil pentru întreaga planetă și pentru toți locuitorii acesteia. De asemenea, este nevoie de implementarea de reforme structurale care să nu fie bazate numai pe munca vo-

Thus, the combination of social policies, economic development and labor market policies is a major innovation for Romanian society and for the institutions within the Church (parishes, monasteries, NGOs).

In addition, social economy enterprises also contribute to the reshaping of the global economic system, through one of their main characteristics: instead of “shareholders”, they are accountable to several “stakeholders” and, although they provide goods and services in well-defined sales, they are not themselves “on the market”.

We know that a large part of the profits currently obtained by companies no longer result from the sale of goods and services, but from mergers and acquisitions, as well as from other stock exchange operations, more or less complex; thus, this form of enterprise is immune to such “aggressive” and toxic practices.

Economic and social inequalities urgently require decisions aimed at creating a new economic, ecological and social order. In these times of fundamental change, we need an additional dose of courage and creativity to activate new processes of global development that, in turn, will enable people, especially those in the most vulnerable categories, to improve the situation. We need this courage to develop an economy that promotes a better world and emphasizes quality of life so that wealth is more evenly distributed.

In this regard, it is extremely important to implement profound structural reforms. To succeed, it is necessary to strengthen the various forms of solidarity, based on a sense of community, as

luntarilor și pe intervențiile privind creșterea nivelului de bunăstare.

Pentru a implementa modificări structurale profunde, nu este îndeajuns să existe doar un angajament pentru obținerea unei ușoare îmbunătățiri a situației economice și sociale a persoanelor din grupurile cele mai vulnerabile - economia trebuie să sufere transformări la toate nivelurile. Trebuie să fie găsite și puse în practică soluții cu impact real.

Este de datoria celor care promovează întreprinderile de economie socială să își stabilească prioritățile cheie. Cu toate acestea, fiabilitatea financiară ar trebui să fie un obiectiv intrinsec, comun tuturor întreprinderilor. Activitatea operatorilor economici din sectorul privat este mai complexă decât activitățile obișnuite ale organizațiilor sociale, la fel cum o agendă socială se poate situa în afara operațiunilor economice de zi cu zi ale unei companii.

Întreprinderile de economie socială pot oferi o componentă incluzivă suplimentară, prin dezvoltarea competențelor și a punctelor forte ale individului printr-o abordare care sprijină găsirea unei soluții la provocările apărute, ceea ce înseamnă că întreprinderile de economie socială trebuie să concureze cu succes cu companiile „obișnuite” de pe piață.

Prin urmare, întreprinderile de economie socială oferă considerabil mai multe posibilități, în special pentru cei care au o disponibilitate mai mare de a-și căuta un loc de muncă și un potențial ridicat de includere pe piața muncii.

Lucrând într-un mediu care îi susține să găsească soluții la provocările apărute, aceste persoane au șansa să-și dezvolte noi abilități și să dobândească mai multă încredere în propriile forțe, iar întreprinderea, la rândul său, concu-

well as to pursue the common good, for a more sustainable future for the entire planet and for all its inhabitants. There is also a need to implement structural reforms that are not based solely on the work of volunteers and interventions to increase the level of well-being.

To implement profound structural changes, it is not enough to have only a commitment to slightly improve the economic and social situation of people in the most vulnerable groups - the economy must undergo transformations at all levels. Solutions with real impact must be found and put into practice.

It is the duty of those who promote social economy enterprises to set their key priorities. However, financial reliability should be an intrinsic goal common to all businesses. The activity of economic operators in the private sector is more complex than the usual activities of social organizations, just as a social agenda can be outside the day-to-day economic operations of a company.

Social economy enterprises can provide an additional inclusive component, by developing the skills and strengths of the individual through an approach that supports finding a solution to the challenges that arise, which means that social economy enterprises must successfully compete with “regular” companies from the market.

As a result, social economy enterprises offer considerably more opportunities, especially for those who are more willing to look for a job and have a high potential for inclusion in the labor market.

Working in an environment that supports them to find solutions to the challenges, these people have the chance

rează pe piață aproape la fel ca restul operatorilor economici.

Includerea pe piața forței de muncă a persoanelor aflate în șomaj

Întreprinderile de economie socială oferă o nouă opțiune suplimentară, de instruire și de angajare a persoanelor șomere, putând astfel reduce decalajul dintre programele tradiționale de calificare profesională și cerințele pieței muncii.

Locurile de muncă și ucenicia în cadrul unei întreprinderi de economie socială pot fi considerate o etapă intermediară pentru persoanele care au finalizat cu succes programele tradiționale de calificare profesională, dar care încă își găsesc cu dificultate un loc pe piața muncii.

Întreprinderile sociale le oferă acestor persoane posibilitatea de a dobândi experiență practică la locul de muncă, într-un mediu foarte asemănător cu cel de pe piața „obișnuită” a muncii și, în consecință, de a avea șanse mai bune de a găsi un loc de muncă mai bun.

Promovarea dialogului, oferirea de sprijin suplimentar și crearea unor noi alianțe

Schimbările curente din societatea noastră determină Biserica să joace un rol mai important, să opteze pentru o abordare colaborativă și să creeze alianțe cu diferite părți interesate din sectorul public și din cel privat. Întreprinderile de economie socială pot oferi noi posibilități de dialog și de cooperare cu alți operatori economici, cu comunitățile locale și cu beneficiarii înșiși.

Aceste alianțe redau încrederea beneficiarilor și a comunităților locale, care devin co-creatori și factori de schimbare, îmbogățind resursele disponibile prin oferirea unui număr tot mai mare de oportunități sociale și economice persoanelor în nevoie.

to develop new skills and gain more confidence in their own strengths, and the company, in turn, competes in the market almost like the rest economic operators.

Inclusion of the unemployed in the labor market

Social economy enterprises offer a new additional option for training and employment of the unemployed, thus reducing the gap between traditional vocational training programs and labor market requirements.

Jobs and apprenticeships in a social economy enterprise can be seen as an intermediate stage for people who have successfully completed traditional vocational training programs, but who are still struggling to find a place in the labor market.

Social enterprises offer these people the opportunity to gain practical experience in the workplace, in an environment very similar to that of the “ordinary” labor market and, consequently, to have a better chance of finding a job, better work.

Promoting dialogue, providing additional support, and creating new alliances

The current changes in our society determine the Church to play a more important role for a collaborative approach and to create alliances with different stakeholders in the public and private sectors. Social economy enterprises can offer new opportunities for dialogue and cooperation with other economic operators, local communities and the beneficiaries themselves.

These alliances restore the trust of beneficiaries and local communities, who become co-creators and factors of

Oferirea de modele pentru alți operatori economici și ONG-uri

Oferind modele de succes, care combină impactul social major cu sustenabilitatea financiară, întreprinderile de economie socială pot fi considerate deschizătoare de drumuri către un nou mod de a face afaceri, centrat pe bunăstarea fiecărei persoane.

Ele reprezintă modele de bună practică, cu potențial de a inspira mari corporații, dar și societăți nou-înființate și antreprenori, să pună bazele propriilor lor întreprinderi de economie socială sau să dezvolte companiile existente, astfel încât activitatea acestora să fie centrată pe bunăstarea individului.

Credibilitate suplimentară pentru campaniile de sensibilizare

Administrarea de către Biserică a propriilor sale întreprinderi de economie socială poate contribui și la creșterea credibilității campaniilor de sensibilizare pentru o economie centrată mai mult pe bunăstarea persoanei.

Prin faptul că se poate implica direct, Biserica poate înțelege mai bine dificultățile de ordin practic din cadrul administrării unei întreprinderi de economie socială și poate avea mai multă credibilitate în dezbaterile publice în care se susține necesitatea unei economii sociale.

Autonomie crescută

Majoritatea serviciilor și proiectelor sociale existente sunt finanțate, cel puțin parțial, din surse publice sau prin sponsorizări private (de exemplu, fundațiile).

Având în vedere acest lucru, întreprinderile de economie socială dispun adesea de autonomie limitată în elaborarea proiectelor. Instituțiile de finanțare influențează de multe ori elaborarea și desfășurarea proiectelor sociale, prin stabilirea de indicatori de evaluare și orientări specifice.

change, enriching the available resources by providing an increasing number of social and economic opportunities to people in need.

Providing models for other economic operators and NGOs

By offering successful models that combine major social impact with financial sustainability, social economy enterprises can be seen as paving the way for a new way of doing business, focused on the well-being of each person.

They are models of good practice, with the potential to inspire large corporations, but also start-ups and entrepreneurs, to set up their own social economy enterprises or to develop existing companies, so that their activity is focused on the well-being of the individual.

Additional credibility for awareness campaigns

The Church's administration of its own social economy enterprises can also help increase the credibility of awareness campaigns for an economy that is more focused on the well-being of the person.

By being directly involved, the Church can better understand the practical difficulties of running a social economy enterprise and can have more credibility in public debates that support the need for a social economy.

Increased autonomy

Most existing social services and projects are funded, at least in part, from public sources or private sponsorships (foundations).

In view of this, social economy enterprises often have limited autonomy in drawing up projects. Financing institutions often influence the elaboration

Acest lucru nu este valabil în cazul fondurilor care sunt obținute din vânzarea de bunuri sau servicii pe piață.

Din acest punct de vedere, o întreprindere de economie socială poate oferi autonomie mai ridicată în ceea ce privește elaborarea și implementarea unui proiect.

Surse suplimentare de finanțare

Derularea unui proiect social sub forma unei întreprinderi sociale oferă noi posibilități de finanțare. Prin vânzarea de bunuri sau servicii pe piață, întreprinderile sociale obțin venituri suplimentare care pot fi considerate fie ca o alternativă, fie ca o completare la resursele de finanțare mai tradiționale - subvențiile, fondurile publice, sponsorizările sau donațiile.

Această activitate oferă o sursă de finanțare suplimentară și ajută la reducerea dependențelor existente. Cu toate acestea, trebuie să subliniem că, în majoritatea cazurilor, veniturile din vânzări nu sunt obținute foarte rapid și că, la fel ca în orice altă afacere, există și un anumit grad de risc. În plus, înainte ca afacerea să se dezvolte, ar putea fi necesare investiții inițiale, în etapa de demarare.

De obicei, este nevoie de timp până la generarea unui venit substanțial din activități comerciale. Prin urmare, întreprinderile sociale oferă posibilitatea unor resurse suplimentare de finanțare, dar, în acest scop, este nevoie de investiții inițiale, de un bun plan de afaceri, precum și de răbdare și de disponibilitatea de a asuma a riscurilor.

Activitatea operatorilor economici din sectorul privat este mai complexă decât activitățile obișnuite ale organizațiilor sociale, la fel cum o agendă socială se poate situa în afara operațiunilor economice de zi cu zi ale unei companii.

Este de datoria celor care promovează întreprinderile de economie socială să

and development of social projects, by establishing evaluation indicators and specific guidelines. This does not apply to funds that are obtained from the sale of goods or services on the market. From this point of view, a social economy enterprise can offer greater autonomy in designing and implementing a project.

Additional sources of funding

Carrying out a social project in the form of a social enterprise offers new funding opportunities. By selling goods or services on the market, social enterprises obtain additional income that can be considered either as an alternative or as a supplement to more traditional financing resources - grants, public funds, sponsorships or donations.

This activity provides an additional source of funding and helps reduce existing dependencies. However, we must point out that, in most cases, sales revenue is not obtained very quickly and that, as in any other business, there is a certain degree of risk. In addition, initial business may be required before the business can grow.

It usually takes time to generate a substantial income from business. Therefore, social enterprises offer the possibility of additional financing resources, but for this purpose, initial investments, a good business plan, as well as patience and willingness to take needed risks.

The activity of economic operators in the private sector is more complex than the usual activities of social organizations, just as a social agenda can be outside the day-to-day economic operations of a company.

It is the duty of those who promote

își stabilească prioritățile cheie. Cu toate acestea, fiabilitatea financiară ar trebui să fie un obiectiv intrinsec, comun tuturor întreprinderilor.

CONCLUZII

Biserica are o tradiție îndelungată și în România, modele de economie socială fiind regăsite în cadrul mănăstirilor ortodoxe, unde se îmbinau activitățile economice cu ajutorarea săracilor și a celor bolnavi încă din sec. XVII în Țările Române și în Transilvania din sec. XIX.

Dar considerăm că se poate face mai mult, că Biserica poate adopta și se poate implica și în domeniul economiei sociale și al întreprinderilor sociale, spre ajutorarea și prosperitatea materială și spirituală a tuturor persoanelor și comunităților locale.

Economia socială reprezintă un pilon important în contextul necesității reducerii disparităților sociale dintre state, regiuni, comunități și persoane.

Combinarea politicilor sociale, de dezvoltare economică și a politicilor privind piața muncii reprezintă o inovație de proporții pentru societatea românească și pentru instituțiile din cadrul Bisericii (parohii, mănăstiri, ONG-uri).

Întreprinderile de economie socială contribuie și la remodelarea sistemului economic global, prin punerea accentului pe fiecare persoană în parte și nu pe profit, prin includerea pe piața forței de muncă a persoanelor aflate în șomaj, promovarea dialogului, oferirea de sprijin suplimentar și crearea unor noi alianțe, oferirea de modele pentru alți operatori economici și ONG-uri.

social economy enterprises to set their key priorities. However, financial reliability should be an intrinsic goal common to all businesses.

CONCLUSIONS

The Church has a long tradition in Romania, models of social economy being found in Orthodox monasteries, where economic activities were combined with the help of the poor and sick since the 17th century in the Romanian historical regions and in Transylvania from the 19th century.

But we believe that more can be done, that the Church can adopt and get involved in the field of the social economy and social enterprises, to help and material and spiritual prosperity of all local people and communities.

The social economy is an important pillar in the context of the need to reduce social disparities between states, regions, communities and individuals.

The combination of social policies, economic development and labor market policies is a major innovation for Romanian society and for the institutions within the Church (parishes, monasteries, NGOs).

Social economy enterprises also contribute to reshaping the global economic system, by focusing on the individual and not on profit, by including the unemployed on the labor market, promoting dialogue, providing additional support and creating new alliances, providing models for other economic operators and NGOs.

PRECONDIȚIILE IMPLEMENTĂRII OBIECTIVELOR ȘI PRINCIPIILOR ECONOMIEI SOCIALE

PRECONDITIONS OF IMPLEMENTING THE OBJECTIVES AND PRINCIPLES OF THE SOCIAL ECONOMY

Vasile

Magistru în drept și economie

VULPE

Master in law and economics

Rezumat. Este demonstrat științific faptul că creșterea economică a unei țări este mult mai intensă și durabilă atunci când distribuția veniturilor în cadrul său este echitabilă și atunci când fiecare persoană are acces la un loc de muncă și venituri decente. Analiza situației socio-economice în Republica Moldova, ne duce la concluzia că societatea noastră nici pe de parte nu a atins încă un astfel de echilibru, deși acțiunile asumate de către autoritățile administrației publice centrale cu competențe cheie în acest aspect, în liniile de prioritate în diverse documente de politici economice și sociale, indică cu fermitate o astfel de tendință. Aceste aspirații de construire a unei societăți cu o economie durabilă și incluzivă, derivă atât din angajamentele asumate de către Republica Moldova în cadrul Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană, din faptul asumării de către țara noastră a implementării obiectivelor de dezvoltare durabilă reflectate în Agenda 2030, dar și din faptul recunoașterii prin lege a antreprenoriatului social și principiilor sale ca și instrument eficient de realizare a acestor obiective și ca răspuns la principalele provocări socio-economice, implementând astfel obiectivul final de "a nu lăsa pe nimeni în spate".

Cuvinte cheie: economie socială, antreprenoriat social, întreprindere socială de inserție, incluziune socială, echitate socială, locuri de muncă, dezvoltare durabilă, economie incluzivă.

Summary. It is scientifically proven that a country's economic growth is much more intense and sustainable when the distribution of income within it is fair and when every person has access to a decent job and income. The analysis of the socio-economic situation in the Republic of Moldova leads us to the conclusion that our society has not yet reached such a balance, although the actions taken by the central public administration authorities with key competences in this regard, in the priority lines in various economic and social policy documents strongly indicate such a trend. These aspirations to build a society with a sustainable and inclusive economy derive both from the commitments assumed by the Republic of Moldova under the Association Agreement with the European Union, from the fact that our country undertakes to implement the sustainable development objectives reflected in the 2030 Agenda. But also, from the fact of recognizing by law the social entrepreneurship and its principles as an effective tool to achieve these objectives and in response to the main socio-economic challenges, thus implementing the ultimate goal of "leaving no one behind".

Keywords: social economy, social entrepreneurship, social inclusion enterprise, social inclusion, social equity, jobs, sustainable development, inclusive economy.

Promovarea principiilor economiei sociale ca răspuns la principalele provocări socio-economice ale statului

Republica Moldova se confruntă cu o serie de probleme atât economice cât și sociale, cum ar fi scăderea numărului populației atât din cauza migrației, cât și din cauza natalității scăzute; rata sărăciei în special în rândul grupurilor de persoane vulnerabile – tineri, copii, bătrâni, persoane cu dizabilități; rata șomajului, migrația tinerilor, disparități disproporționate de dezvoltare între localitățile rurale și cele urbane; consecințele crizei provocate de pandemia Covid-19. În Republica Moldova, sprijinul acordat persoanelor cu dizabilități și din alte grupuri vulnerabile pentru a obține un loc de muncă independent și de a avea acces la piața muncii, are un caracter modest și este destul de limitat. În acest sens se pune accent în principal pe acordarea de asistență socială, prestații sociale, asistență medicală și mai puțin pe dezvoltarea de abilități de viață independentă.

Analiza situației privind existența condițiilor sociale care invocă implementarea obiectivelor și principiilor economiei sociale.

Populația Republicii Moldova la începutul anului 2021 a constituit 2 597 107, înregistrând o scădere de 1,8% comparativ cu numărul populației la începutul anului 2020. Femeile constituie 52,3% din numărul total al populației. Persoanele care pe parcursul anului 2020 au avut o activitate economică sau socială producătoare de bunuri sau servi-

Promoting the principles of the social economy in response to the main socio-economic challenges of the state

The Republic of Moldova faces a number of both economic and social problems, such as declining population numbers both due to migration and low birth rates; poverty rate especially among vulnerable groups - young people, children, the elderly, people with disabilities; unemployment rate, youth migration, disproportionate development disparities between rural and urban localities; the consequences of the crisis caused by the Covid-19 pandemic. In the Republic of Moldova, support for people with disabilities and other vulnerable groups to gain employment and access to the labor market is modest and quite limited. In this sense, the emphasis is mainly on the provision of social assistance, social benefits, medical assistance and less on the development of independent living skills.

Analysis of the situation regarding the existence of social preconditions that invoke the implementation of the objectives and principles of the social economy.

The population of the Republic of Moldova at the beginning of 2021 amounted to 2,597,107, registering a decrease of 1,8% compared to the population at the beginning of 2020. Women constitute 52,3% of the total population. The persons who during 2020 had an economic or social activity producing goods or services for at least one hour constituted 834,2 thousand persons,

cii de cel puțin o oră au constituit 834,2 mii persoane, fiind mai mică cu 4,4% față de anul 2019 (872,4 mii). Rata de ocupare a bărbaților (43,1%) a fost mai înaltă în comparație cu cea a femeilor (35,0%). În distribuția pe medii de reședință acest indicator a avut valoarea de 44,4% în mediul urban și 35,1% în mediul rural.

În anul 2020 numărul șomerilor a fost de 33,1 mii, fiind în descreștere față de nivelul anului 2019 (46,9 mii). Șomajul a afectat într-o proporție mai mare bărbații, care au constituit 59,5% din total șomeri și persoanele din mediul rural – 53,2%. Acest lucru se explică prin rata de ocupare/încadrarea mai mare a bărbaților în câmpul muncii comparativ cu femeile. Femeile rămân în zona de risc anume prin numărul mic încadrat în câmpul muncii și prin faptul că nu sunt înregistrate oficial în calitate de șomeri. Totodată, de regulă femeile sunt principalii îngrijitori, atunci când un membru al familiei este bolnav, fiind nevoite să plece de la lucru. În același timp, în astfel de situații, femeile nu pot căuta oficial un loc de muncă deoarece nu pot lucra cu normă întreagă, iar angajatori care oferă grafic de muncă flexibil sunt puțini.

Ponderea **tinerilor NEET** (Not in Education, Employment or Training), în același an, a constituit 17,6% din numărul total de tineri cu vârsta de 15-24 ani, 26,0% – în rândul tinerilor de 15-29 ani și, respectiv, 31,2% în rândul celor de 15-34 ani. În toate aceste grupe de vârstă indicatorul înregistrează valori mai mari în rândul femeilor în comparație cu bărbații.

being lower by 4,4% compared to 2019 (872,4 thousand). The employment rate of men (43,1%) was higher compared to that of women (35,0%). In the distribution by areas of residence this indicator had the value of 44,4% in urban areas and 35,1% in rural areas.

In 2020, the number of unemployed was 33,1 thousand, decreasing compared to the level of 2019 (46,9 thousand). Unemployment affected to a greater extent men, who accounted for 59,5% of the total unemployed and people in rural areas – 53,2%. This is explained by the higher employment rate of men compared to women. Women remain in the risk zone precisely because of the small number employed and the fact that they are not officially registered as unemployed. At the same time, women are usually the main caregivers, when a family member is ill, being forced to leave work. At the same time, in such situations, women cannot officially look for a job because they cannot work full time, and there are few employers who offer flexible work schedules.

The share of **NEET (Not in Education, Employment or Training) young people**, in the same year, constituted 17,6% of the total number of young people aged 15-24, 26,0% - among young people aged 15-29 and, respectively, 31,2% among those aged 15-34. In all these age groups the indicator shows higher values among women compared to men.

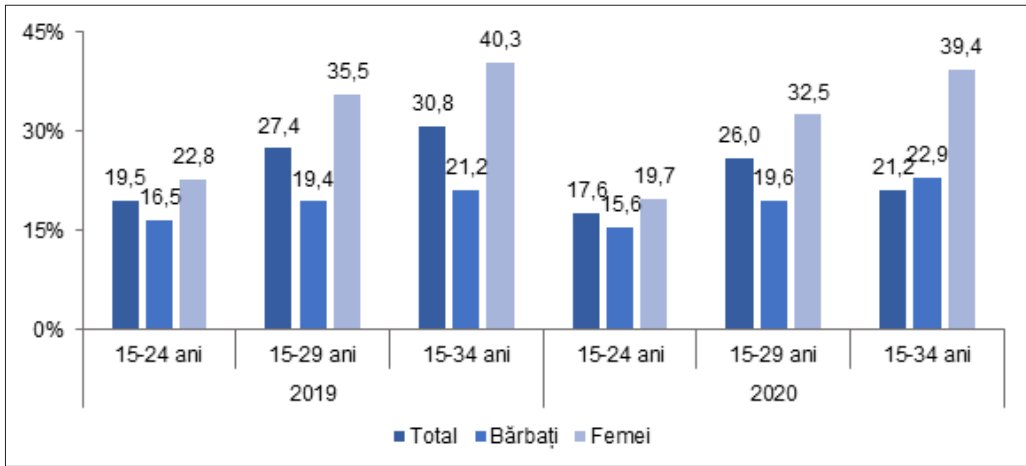

Figura 1.

Ponderea tinerilor NEET pe grupe de vârstă și sexe, 2019-2020

O cauză a numărului mai mare de femei tinere care nu sunt încadrate nici în instituții de învățământ și nici în câmpul de muncă poate fi faptul că femeile tinere se căsătoresc mai devreme comparativ cu bărbații tineri. În anul 2020 s-au încheiat 15,5 mii căsătorii. Numărul căsătoriilor încheiate pentru prima dată a constituit 10,7 mii. Majoritatea (90%) fiind înregistrate de persoanele tinere cu vârsta de 16-34 ani. Cei mai mulți bărbați, care s-au căsătorit în 2020, aparțin grupei de vârstă 25-29 ani (43,3%), iar cele mai multe femei căsătorite – grupei de vârstă 20-24 ani (49,0%). Vârsta medie la prima căsătorie a fost de 29 ani pentru bărbați și 26 ani pentru femei.

La 1 ianuarie 2020, conform datelor Casei Naționale de Asigurări Sociale, numărul estimat al persoanelor cu dizabilități în Republica Moldova a constituit 177,0 mii persoane, inclusiv 10,7 mii copii cu vârsta de 0-17

Figure 1.

The share of young NEETs by age groups and sexes, 2019-2020

One reason for the higher number of young women who are not employed in educational institutions or in the workplace may be that young women marry earlier than young men. In 2020, 15,5 thousand marriages were concluded. The number of marriages concluded for the first time was 10,7 thousand. The majority (90%) being registered by young people aged 16-34. Most men, who got married in 2020, belong to the age group 25-29 years (43,3%), and most married women - to the age group 20-24 years (49,0%). The average age at first marriage was 29 years for men and 26 years for women.

On January 1, 2020, according to the National Social Insurance House, the estimated number of people with disabilities in the Republic of Moldova was 177,0 thousand people, including 10,7 thousand children aged 0-17 years. People with disabilities

ani. Persoanele cu dizabilități au reprezentat 6,7% din populația totală a țării cu reședință obișnuită, iar copiii cu dizabilități au constituit 1,9% din numărul total al copiilor cu reședință obișnuită din Republica Moldova.

În anul 2019 **majoritatea persoanelor cu dizabilități beneficiau de pensie de dizabilitate, iar circa 28,7% beneficiau de alocații. Persoanele cu dizabilități preponderent sunt din mediul rural (57%).**

Numărul persoanelor recunoscute pentru prima dată cu dizabilitate este în creștere. Conform datelor Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă, în anul 2019, s-au adresat 17,2 mii persoane pentru a fi expertizate. Dintre acestea, au fost recunoscute cu dizabilitate primară 15,1 mii persoane (88%), inclusiv 13,7 mii adulți (88%) și 1,4 mii copii (95%). Ponderea persoanelor cu dizabilitate primară a fost mai mare în mediul rural și a constituit 62,9% în anul 2019.

Mărimea medie a pensiei de dizabilitate este mai mică decât mărimea medie a pensiei pentru pensionari în general, la 1 ianuarie 2020 mărimea medie a pensiei de dizabilitate a constituit 1430,5 lei, comparativ cu 1901,1 lei per total pensionari. În funcție de gradul de dizabilitate, mărimea medie a pensiei s-a diferențiat, constituind 988,1 lei pentru persoanele cu dizabilitate medie și 1763,9 lei pentru cele cu dizabilitate severă.

Rata de ocupare a persoanelor cu dizabilități în anul 2020, a constituit 13,7%. În distribuția pe sexe acest indicator a înregistrat valorile: 12,8% pentru bărbați și 14,7% pentru femei. Rata de ocupare a persoanelor cu dizabilități din mediul

accounted for 6,7% of the total population of the country with habitual residence, and children with disabilities accounted for 1,9% of the total number of children with habitual residence in the Republic of Moldova.

In 2019, most people with disabilities received a disability pension, and about 28,7% received benefits. People with disabilities are mostly from rural areas (57%).

The number of people recognized for the first time with a disability is increasing. According to the data of the National Council for Determining Disability and Work Capacity, in 2019, 17,2 thousand people applied for expertise. Of these, 15,1 thousand people (88%) were recognized with primary disabilities, including 13,7 thousand adults (88%) and 1,4 thousand children (95%). The share of people with primary disabilities was higher in rural areas and was 62,9% in 2019.

The average size of the disability pension is lower than the average size of the pension for pensioners in general, on January 1, 2020 the average size of the disability pension was 1430,5 lei, compared to 1901,1 lei for total retirees. Depending on the degree of disability, the average size of the pension differed, amounting to 988,1 lei for people with medium disability and 1763,9 lei for those with severe disability

The employment rate of people with disabilities in 2020 was 13,7%. In the distribution by sex, this indicator registered the values: 12,8% for men and 14,7% for women. The employment rate of people with disabilities in urban areas was higher (14,9%) compared to the rate

urban a fost mai înaltă (14,9%) în comparație cu rata pentru persoanele din mediul rural (13,0%). Așadar, persoanele cu dizabilități din mediul urban au mai multe oportunități de a se încadra în câmpul muncii comparativ cu persoanele cu dizabilități din mediul rural.

Din distribuția persoanelor ocupate cu dizabilități pe activități economice rezultă că o treime au lucrat în sectorul agricol (33,9%). La fel, într-o proporție mai mare aceste persoane s-au regăsit în activitățile de comerț cu ridicata și cu amănuntul, hoteluri și restaurante (15,2%), urmate de activitățile din învățământ (13,0%) și industrie și construcții (12,5%).

În anul 2019, rata șomajului la persoanele cu dizabilități a fost de 3,8% față de 5,1% în rândul șomerilor fără dizabilitate. În distribuția pe sexe acest indicator a înregistrat valorile: 5,6% pentru bărbați și 1,9% pentru femei. Rata șomajului la persoanele cu dizabilități din mediul urban a fost mai înaltă (5,9%) în comparație cu rata pentru cele din mediul rural (2,8%).

Șomeri¹ sunt considerate persoanele care sunt în căutarea unui loc de muncă și sunt înscrise la ANOFM sau întreprind alte metode de a se încadra în câmpul muncii. Rata șomajului mai

for people in rural areas (13,0%). Therefore, people with disabilities in urban areas have more opportunities to work compared to people with disabilities in rural areas.

The distribution of people employed with disabilities by economic activities shows that a third worked in the agricultural sector (33,9%). Similarly, to a greater extent these people were found in the activities of wholesale and retail trade, hotels and restaurants (15,2%), followed by activities in education (13,0%) and industry and construction. (12,5%).

In 2019, the unemployment rate for people with disabilities was 3,8% compared to 5,1% among the unemployed without disabilities. In the distribution by sex, this indicator registered the values: 5,6% for men and 1,9% for women. The unemployment rate for people with disabilities in urban areas was higher (5,9%) compared to the rate for those in rural areas (2,8%).

Unemployed¹ are considered to be people who are looking for a job and are registered with ANOFM or undertake other methods of employment. The higher unemployment rate of people with disabilities in urban areas is due to the fact that a higher number of people with dis-

¹ Șomeri conform definiției BIM: persoanele de 15 ani și peste, care în cursul perioadei de referință îndeplinesc simultan următoarele condiții: (a) nu au un loc de muncă și nu desfășoară o activitate în scopul obținerii unor venituri; (b) sunt în căutarea unui loc de muncă, utilizând în ultimele 4 săptămâni diverse metode pentru a-l găsi; (c) sunt disponibile să înceapă lucrul în următoarele 15 zile, dacă s-ar găsi imediat un loc de muncă.

¹ Unemployed according to the ILO definition: persons aged 15 and over who, during the reference period, simultaneously meet the following conditions: (a) are not in employment and do not engage in any activity for the purpose of earning an income; (b) are looking for a job, using various methods to find it in the last 4 weeks; (c) are available to start work within the next 15 days if a job is found immediately.

mare a persoanelor cu dizabilități din mediul urban se datorează faptului că un număr mai mare de persoane cu dizabilități sunt înregistrați oficial ca fiind șomeri. În același în mediul rural din lipsă de oportunități de angajare înregistrarea oficială a acestora în calitate de șomeri nu are loc.

Populația din mediul rural este expusă unui risc de sărăcie mult mai mare decât populația din mediul urban. Rata sărăciei în anul 2019 în mediul rural a constituit 34,5% față de 11,2% în mediul urban. De asemenea, în profil regional se observă, că nivelul sărăciei este mult mai mare în regiunea de Sud (40,4%), în timp ce în mun. Chișinău este mult mai redus (4,4%).

În funcție de tipul gospodăriei, cele mai scăzute rate ale sărăciei s-au înregistrat la gospodăriile formate dintr-un singur membru în vârstă de până la 60 ani și la gospodăriile formate din cuplu familial fără copii cu capul gospodăriei în vârstă de până la 60 ani (13,0%). Cea mai ridicată rata (38,1%) s-a înregistrat la gospodăriile formate dintr-un singur membru în vârstă de 60 de ani și peste, precum și la gospodăriile cu trei sau mai mulți copii.

Sărăcia variază și în funcție de nivelul de educație al capului gospodăriei și, respectiv, probabilitatea de a fi sărac este mai mică în cazul gospodăriilor cu un nivel mai înalt de instruire al principalului întreținător. Fiecare nivel de educație în plus al capului gospodăriei înseamnă o scădere a ratei sărăciei, de la 78,3% pentru gospodăriile unde capul gospodăriei are studii primare sau nu are studii, până la 4,6% în cazul gospodăriilor unde capul gospodăriei are studii superioare.

În funcție de sursa principală de ve-

abilities are officially registered as unemployed. In the same rural area, due to the lack of employment opportunities, their official registration as unemployed does not take place.

The rural population is at much higher risk of poverty than the urban population. The poverty rate in 2019 in rural areas was 34,5% compared to 11,2% in urban areas. Also, in the regional profile it is observed that the poverty level is much higher in the Southern region (40,4%), while in Chisinau municipality it is much lower (4,4%).

Depending on the type of household, the lowest poverty rates were recorded in households consisting of a single member up to the age of 60 and in households consisting of a family couple without children with a head of the household up to the age of 60 (13,0%). The highest rate (38,1%) was recorded in households consisting of a single member aged 60 and over, as well as in households with three or more children.

Poverty also varies depending on the level of education of the head of the household and, respectively, the probability of being poor is lower in the case of households with a higher level of training of the main breadwinner. Each additional level of education of the head of the household means a decrease in the poverty rate, from 78,3% for households where the head of the household has primary education or no education, to 4,6% in the case of households where the head of the household has higher education.

Depending on the main source of income of the head of the household, the most vulnerable to poverty are households where the head of the

nit al capului gospodăriei cele mai vulnerabile la sărăcie sunt gospodăriile unde capul gospodăriei este salariat în sectorul agricol (43,2%) sau beneficiază de alte transferuri, cum ar fi plățile sociale, pensiile alimentare, bursele etc. (46,2%), precum și gospodăriile cu capul gospodăriei fiind lucrător pe cont propriu în sectorul agricol sau pensionar (circa 38% fiecare).

Biroul Național de Statistică informează că, în anul 2019, mărimea minimului de existență a constituit, în medie, pe lună pentru o persoană 2031,2¹ lei.

Delimitarea minimului de existență pe medii de reședință relevă diferențe semnificative, cea mai mare valoare fiind înregistrată pentru populația din orașe mari (mun. Chișinău și Bălți) – 2292,3 lei sau cu 13,8% mai mult comparativ cu minimul de existență pentru alte orașe – 2013,5 lei și cu 18,3% mai mult comparativ cu mediul rural – 1938,4 lei.

În anul 2020, mărimea minimului de existență a constituit, în medie, pe lună pentru o persoană 3096,6 lei.

Principiile economiei sociale ca răspuns la principalele provocări social-economice ale statului.

Unul dintre instrumentele care poate răspunde la provocările precum și tendințele pe termen lung, atât la nivel național, cât și la nivel regional și global cu care se confruntă Republica Moldova și care ar putea reduce discrepanțele sociale, disparitățile în dezvoltare a regiunilor, dar și identificarea posibilelor soluții la problemele de mediu, este antreprenoriatul social. Acesta vine cu soluții

household is employed in the agricultural sector (43,2%) or benefits from other transfers, such as social payments, alimony, scholarships, etc. (46,2%), as well as households with a head of household being self-employed in the agricultural or pension sector (about 38% each).

The National Bureau of Statistics informs that, in 2019, the size of the subsistence minimum constituted, on average, per month for a person 2031,2¹ lei.

The delimitation of the subsistence minimum by areas of residence reveals significant differences, the highest value being registered for the population of large cities (Chisinau and Balti municipalities) – 2292,3 lei or 13,8% more compared to the subsistence minimum for other cities – 2013,5 lei and 18,3% more compared to rural areas – 1938,4 lei.

In 2020, the size of the subsistence minimum constituted, on average, per month for one person 3096,6 lei.

The principles of the social economy in response to the main socio-economic challenges of the state.

One of the tools that can respond to the challenges as well as the long-term trends, both at national and regional and global level that the Republic of Moldova faces and that could reduce social disparities, disparities in the development of regions, but also the identification possible solutions to environmental problems, is social entrepreneurship. It comes with solutions for the future of education, jobs, social order, citizen-state relations, demographic

privind viitorul educației, locurilor de muncă, ordinii sociale, relațiilor dintre cetățeni și stat, schimbărilor demografice și schimbării climei, asigurării egalității și justiției sociale.

Antreprenoriatul Social este orientat prin definiție, spre îmbunătățirea condițiilor de viață și oferirea de oportunități persoanelor din categoriile defavorizate ale populației prin consolidarea coeziunii economice și sociale, inclusiv la nivelul colectivităților locale, prin ocuparea forței de muncă, prin dezvoltarea serviciilor sociale în interesul comunității și prin creșterea incluziunii sociale. Acest deziderat poate fi desprins cu ușurință și din art. 36¹ alin. (1) din Legea 845/1992 cu privire la antreprenariat și întreprinderi conform căruia " Activitatea de antreprenariat social, desfășurată de întreprinderile sociale și întreprinderile sociale de inserție, este orientată spre îmbunătățirea condițiilor de viață și oferirea de oportunități persoanelor din categoriile defavorizate ale populației prin consolidarea coeziunii economice și sociale, inclusiv la nivelul colectivităților locale, prin ocuparea forței de muncă, prin dezvoltarea serviciilor sociale în interesul comunității, prin creșterea incluziunii sociale."

În timp ce antreprenoriatul este tratat în general ca o componentă cheie a creșterii economice, antreprenoriatul social este perceput de factorii de decizie la nivel european, atât ca un instrument pentru dezvoltarea unei economii inteligente și durabile, dar și ca un mijloc de combatere a dezavantajelor pe piața muncii și a excluziunii sociale în general.

Guvernul spaniol spre exemplu, a privit economia socială ca pe un instrument de luptă împotriva șomajului

change and climate change, ensuring equality and social justice.

Social entrepreneurship is defined by definition, towards improving living conditions and providing opportunities for people from disadvantaged sections of the population by strengthening economic and social cohesion, including in local communities, by employment, by developing social services in the interest of the community and by increasing social inclusion. This desideratum can be easily detached from art. 36¹ para. (1) of Law 845/1992 on Entrepreneurship and Enterprises according to which "The activity of social entrepreneurship, carried out by social enterprises and social insertion enterprises, is aimed at improving living conditions and providing opportunities to people from disadvantaged sections of the population by strengthening economic and social cohesion, including at the level of local authorities, by employment, by developing social services in the interest of the community, by increasing social inclusion".

While entrepreneurship is generally treated as a key component of economic growth, social entrepreneurship is perceived by decision-makers at European level, both as a tool for developing a smart and sustainable economy, but also as a means of combating the disadvantages of labor market and social exclusion in general.

The Spanish government, for example, saw the social economy as an instrument in the fight against unemployment, poverty and social exclusion. In Spain, the unemployment rate rose from about 2% in the early

lui, a sărăciei și a excluderii sociale. În Spania, rata șomajului a crescut de la aproximativ 2% la începutul anilor 1970 la mai mult de 10% la sfârșitul anilor 1970 și a atins cel mai înalt nivel, de 24,2%, în anul 1994. Apoi rata șomajului a scăzut treptat de la 18,8% în anul 1998 la 8,5% în anul 2006. Potrivit guvernului, un motiv important al scăderii ratei șomajului a fost creșterea economiei sociale. Statisticile Direcției Generale pentru Promovarea Economiei Sociale și a Fondului Social European arată că, din anul 1995 până în anul 2005, sectorul economiei sociale a creat un total de 420.000 de locuri de muncă, reprezentând o creștere de 67% (care a fost mai mare decât creșterea corespunzătoare de 41% de pe piața muncii în general).

În Spania, cooperativele, organizațiile de voluntariat, fundațiile ca și alte organizații nonprofit sunt parte, de ani de zile, a întreprinderilor generatoare de venituri în scopuri mai degrabă sociale decât comerciale. Începând cu anii 1990, astfel de întreprinderi au fost clasificate drept „economie socială”. Termenul se referă la orice fenomen economic care are o dimensiune socială sau orice fenomen social care are o dimensiune economică.

Rolul atribuit economiei sociale în sistemul de ajutor social al țărilor europene precum Grecia, Franța, Spania, etc, a fost supus procesului de adaptare și schimbare în ultimii douăzeci de ani. Până la mijlocul anilor 1980, organizațiile nonprofit tradiționale care asigurau servicii persoanelor vulnerabile erau considerate rudimentare și pe cale de dispariție, asemenea organizațiilor caritabile mari, cu importanță istorică, precum Crucea Roșie și organizația catolică Cáritas.

1970s to more than 10% in the late 1970s and reached its highest level of 24,2% in 1994. Then the unemployment rate gradually fell from 18,8% in 1998 to 8,5% in 2006. According to the government, an important reason for the decrease in the unemployment rate was the growth of the social economy. Statistics from the Directorate-General for the Promotion of the Social Economy and the European Social Fund show that, from 1995 to 2005, the social economy sector created a total of 420,000 jobs, representing an increase of 67% (which was higher than corresponding increase of 41% in the labor market in general).

In Spain, cooperatives, voluntary organizations, foundations and other non-profit organizations have been part of income-generating enterprises for social rather than commercial purposes for years. Since the 1990s, such enterprises have been classified as “social economy”. The term refers to any economic phenomenon that has a social dimension or any social phenomenon that has an economic dimension.

The role attributed to the social economy in the social assistance system of European countries such as Greece, France, Spain, etc., has undergone the process of adaptation and change over the last twenty years. Until the mid - 1980s, traditional nonprofits that provided services to vulnerable people were considered rudimentary and endangered, as were large, historically important charities such as the Red Cross and the Catholic organization Cáritas.

Leaders of European countries between 1980 and 1990 believed that

Conducătorii țărilor europene între anii 1980 și 1990 considerau, că sistemul de ajutor social ar fi trebuit să preia controlul asupra managementului, proiectării, finanțării și administrării tuturor nevoilor sociale, de sănătate și culturale. În contrast cu această opinie și în paralel cu construirea noului sistem de ajutor social gratuit, au apărut noi organizații din rândul societății civile care acopereau, de asemenea, noi domenii de activitate. Perioada în care s-a înregistrat cea mai mare creștere a numărului de asociații și organizații nonprofit a fost cea a anilor 1980 și 1990, o perioadă care, de fapt, a coincis cu construirea acestui sistem de ajutor social gratuit.

Ca să revenim la exemplul Spaniei, deja în anul 2006 aceasta a avut mai mult de 51.500 de întreprinderi de economie socială care au angajat mai mult de 2,4 milioane de oameni, reprezentând peste 25% din totalul populației active a Spaniei.

Această experiență poate fi replicată și în Republica Moldova inclusiv în contextul aspirațiilor de integrare europeană, dar și a implementării Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, care deși în prevederile sale nu utilizează în mod specific noțiunea de economie socială sau antreprenariat social, acesta prevede promovarea unor piețe ale muncii incluzive și a unor sisteme de securitate socială care să integreze persoanele defavorizate, inclusiv persoanele cu dizabilități și persoanele din grupurile minoritare. Suplimentar se pune accent pe eliminarea discriminării privind angajarea la locul de muncă.

Proiectul Programului Național

the welfare system should have taken control of the management, design, financing and administration of all social, health and cultural needs. In contrast to this view and in parallel with the construction of the new free social assistance system, new civil society organizations have emerged that also covered new areas of activity. The period in which the largest increase in the number of non-profit associations and organizations was recorded was that of the 1980s and 1990s, a period which, in fact, coincided with the construction of this free social assistance system.

To return to the example of Spain, already in 2006 it had more than 51,500 social economy enterprises that employed more than 2,4 million people, representing over 25% of the total active population of Spain.

This experience can be replicated in the Republic of Moldova including in the context of European integration aspirations, but also the implementation of the Association Agreement between the Republic of Moldova and the European Union, which although in its provisions does not specifically use the notion of social economy or social entrepreneurship. provides for the promotion of inclusive labor markets and social security systems that integrate disadvantaged people, including people with disabilities and people from minority groups. In addition, the emphasis is on eliminating discrimination in employment.

The draft National Program for the Development of Social Entrepreneurship developed by the Ministry of Economy states that the implementation of public policies that pro-

pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului Social elaborat de către Ministerul Economiei constată argumentat că punerea în aplicare a unor politici publice care să ofere un cadru favorabil dezvoltării economiei sociale prin înființarea de întreprinderi sociale și dezvoltarea celor existente, este crucială pentru ca aceste întreprinderi să-și poată îndeplini potențialul social și de mediu. Politicile ar trebui să se concentreze pe promovarea antreprenoriatului social, construirea unui cadru normativ favorabil, introducerea de facilități fiscale și non-fiscale în special pentru întreprinderile sociale de inserție, înființarea de sisteme diferite de finanțare, subvenționare și creditare a afacerilor sociale, dezvoltarea resurselor umane în domeniu, facilitarea accesului la piețe rezervate, cercetarea continuă a sectorului și sprijinirea digitalizării, inovației și a competitivității în piață.

Conform raportului „Evoluții recente ale Economiei Sociale în Uniunea Europeană”, emis de către CIRIEC-International, în Europa funcționează peste 2,8 milioane de întreprinderi în economia socială, reprezentând 10% din afacerile din UE, iar mai mult de 13,6 milioane de oameni lucrează pentru acestea, adică 6,3% din angajații din Uniune. Sectorul economiei sociale implică mai mult de 82,8 milioane de voluntari, echivalentul a 5,5 milioane de lucrători cu normă întreagă. De asemenea, din sector fac parte peste 232 milioane de membri ai cooperativelor și societăților mutuale.

Principiile economiei sociale și avantajele acesteia.

Conform analizei situației socio-economice descrise mai sus, în ultimii ani, acoperirea populației ce-

vide a favorable framework for the development of the social economy through the establishment of social enterprises and the development of existing ones, is crucial for these enterprises. can fulfill its social and environmental potential. Policies should focus on promoting social entrepreneurship, building a favorable regulatory framework, introducing fiscal and non-fiscal facilities especially for social inclusion enterprises, setting up different systems for financing, subsidizing and lending social affairs, developing human resources. in this area, facilitating access to reserved markets, continuing research in the sector and supporting digitalization, innovation and market competitiveness.

According to the report “Recent Developments of the Social Economy in the European Union”, issued by CIRIEC-International, over 2,8 million enterprises in the social economy operate in Europe, representing 10% of EU business, and more than 13,6 million people work for them, ie 6,3% of employees in the Union. The social economy sector involves more than 82,8 million volunteers, the equivalent of 5,5 million full-time workers. The sector also includes over 232 million members of cooperatives and mutual societies.

The principles of the social economy and its advantages.

According to the analysis of the socio-economic situation described above, in recent years, the coverage of the poorest population (those belonging to the poorest 20% of households) with social assistance benefits has been steadily increasing, from

lei mai sărace (cele care aparțin celor mai sărace 20% din gospodării) cu prestații de ajutor social a fost în creștere permanentă, de la 10% în 2014 la peste 20% în 2019. Prestațiile sociale au rolul de a diminua riscul de sărăcie și a servi drept o plasă de siguranță pe termen scurt și nicidecum de a majora veniturile, iar în contextul constrângerilor bugetare datorate crizei economice generate de pandemia Covid-19, a îmbătrânirii demografice, acestea vor servi mai curând drept sursă de riscuri și vulnerabilități sociale. Pentru realizarea angajamentelor din cadrul Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030 cu privire la reducerea sărăciei și asigurarea unei bunăstări incluzive, autoritățile urmează să-și propună o abordare mai comprehensivă. Conform exemplului bunelor practici a țărilor europene, aceasta urmează a se baza, pe lângă oferirea prestațiilor sociale, pe împuternicirea și impulsionarea acumulării de venituri din surse durabile – activitatea salarială și cea economică. În acest sens, politicile publice vor încuraja oamenii, în special categoriile vulnerabile, să își realizeze aspirațiile profesionale atât în calitate de angajați, cât și în calitate de angajatori, ceea ce va duce la dezvoltarea unei economii robuste, incluzive și prospere. Corelarea acordării prestațiilor sociale cu accesarea serviciilor sociale și celor de inserție socio-profesională furnizate de către întreprinderile sociale, ar putea accelera tranziția persoanelor din grupuri vulnerabile de la statutul de asistat social, la cel de contribuitor și persoană care generează venituri în comunitate. Pe termen mediu și lung, s-ar putea diminua povara pusă

10% in 2014 to over 20% in 2019. Social benefits are intended to reduce the risk of poverty and serve as a short-term safety net and not to increase revenues, and in the context of budgetary constraints due to the economic crisis caused by the Covid-19 pandemic, aging demographic, they will rather serve as a source of social risks and vulnerabilities. In order to achieve the commitments of the 2030 Agenda for Sustainable Development 20 on poverty reduction and ensuring inclusive well-being, the authorities are to propose a more comprehensive approach. According to the example of good practices of European countries, it is to be based, in addition to providing social benefits, on empowering and boosting the accumulation of income from sustainable sources - wage and economic activity. In this regard, public policies will encourage people, especially vulnerable groups, to achieve their professional aspirations both as employees and as employers, which will lead to the development of a robust, inclusive and prosperous economy. The correlation of the granting of social benefits with the access to social services and those of socio-professional insertion provided by social enterprises, could accelerate the transition of people from vulnerable groups from the status of social worker, to that of contributor and person generating income in the community. In the medium and long term, the burden on local and central budgets allocated to social benefits could be reduced.

The benefits of the social economy or social entrepreneurship also follow from the principles underlying

pe bugetele locale și centrale alocate prestațiilor sociale.

Beneficiile economiei sociale sau antreprenoriatului social, reiese și din principiile care stau la baza activității întreprinderilor sociale:

1. Principiul reciprocității – presupune o disponibilitate a întreprinderii de economie socială (ÎS) de a face un bine fără a aștepta vreo răsplată, dar contând pe faptul că aceasta există, chiar dacă nu se întoarce direct către întreprinderea socială în cauză.
2. Principiul responsabilității sociale – Responsabilitatea socială, în cadrul economiei sociale, este asumată benevol, fără a urmări anumite beneficii de imagine, facilități fiscale sau comerciale, scopul imediat, cât și cel mediat, fiind satisfacerea unei nevoi comunitare.
3. Principiul subsidiarității – asumarea de către economia socială a unui rol secundar în satisfacerea nevoilor sociale, misiunea principală revenindu-i statului, prin instituțiile sale. Statul rămâne astfel principalul actor în domeniul social, fără a se putea degreva de obligațiile sale față de cetățeni. Rolul său nu trebuie să fie unul rigid: acolo unde economia socială este suficientă prin rolul social asumat, statul poate să treacă din postura de actor în cea de garant.
4. Principiul independenței economice – Conform principiului independenței economice, întreprinderile de economie socială au libertate atât financiară, cât și decizională. Odată degrevat de unele dintre obligațiile sale, este firesc ca statul să scutească întreprinderile de economie socială de plata unor impozite împovărătoare, însă doar atât timp cât, prin activitatea lor, ÎS

the activity of social enterprises:

1. The principle of reciprocity - implies a willingness of the social economy enterprise (SE) to do good without expecting any reward, but relying on the fact that it exists, even if it does not return directly to the social enterprise concerned.

2. The principle of social responsibility – Social responsibility, in the social economy, is assumed voluntarily, without pursuing certain image benefits, fiscal or commercial facilities, the immediate purpose as well as the mediated one, being the satisfaction of a community need.

3. The principle of subsidiarity – the social economy assumes a secondary role in satisfying social needs, the main mission going to the state, through its institutions. The state thus remains the main actor in the social field, without being able to relieve itself of its obligations towards the citizens. Its role does not have to be rigid: where the social economy is sufficient through its social role, the state can move from the position of actor to that of guarantor.

4. The principle of economic independence – According to the principle of economic independence, social economy enterprises have both financial and decision-making freedom. Once relieved of some of its obligations, it is natural for the state to exempt social economy enterprises from paying burdensome taxes, but only as long as, through their activity, SEs manage to replace their active role in meeting certain social needs.

5. The principle of social sym-

reuşesc să-i suplinească rolul activ în satisfacerea anumitor nevoi sociale.

5. Principiul simetriei sociale – Principiul simetriei sociale presupune recunoaşterea de către stat a rolului economiei sociale în satisfacerea nevoilor sociale. Drept urmare, statul trebuie să recunoască rolul întreprinderii sociale, inclusiv prin scutirea de taxe şi impozite, plătite de alte entităţi juridice. În condiţiile în care ÎS îşi îndeplineşte rolul social, plata către stat a unor taxe sociale este nejustificată.
6. Principiul distribuirii bunăstării – Principiul distribuirii bunăstării porneşte de la ideea că, la nivel individual, antreprenorul social dezvoltă întreprinderea socială astfel încât, la final, angajaţii şi/sau grupurile cointeresate să fie recompensaţi în funcţie de nevoile sociale existente. Cum profitul se întoarce în comunitate, întreprinderea socială poate răspunde diverselor nevoi sociale.

CONCLUZII

Analizând diverse studii, literatura de specialitate, dar şi practica unor ţări care au trecut prin perioade dificile din punct de vedere economic şi social, şi care au aplicat principiile economiei sociale, putem concludiona că afacerile sociale sunt orientate mult mai mult spre societate şi om şi identificarea de soluţii incluzive şi durabile ca efect pe termen lung decât afacerile clasice, şi de aici şi interesul Republicii Moldova, Comisiei Europene şi a multor state europene de a aduce acest subiect pe agenda publică şi a crea un cadru favorabil de dezvoltare.

metry - The principle of social symmetry involves the recognition by the state of the role of the social economy in meeting social needs. As a result, the state must recognize the role of the social enterprise, including by exemption from taxes and duties, paid by other legal entities. Given that the SE fulfills its social role, the payment of social taxes to the state is unjustified.

6. The principle of welfare distribution - The principle of welfare distribution starts from the idea that, at the individual level, the social entrepreneur develops the social enterprise so that, in the end, employees and / or stakeholders are rewarded according to existing social needs. As profit returns to the community, the social enterprise can respond to various social needs.

CONCLUSION

Analyzing various studies, literature, but also the practice of countries that have gone through difficult times economically and socially and have applied the principles of social economy, we can conclude that social affairs are much more oriented towards society and man and the identification of inclusive and sustainable solutions as a long-term effect than traditional business, and hence the interest of the Republic of Moldova, the European Commission and many European states to bring this issue on the public agenda and create a favorable framework for development.

Social inclusion enterprises set up to provide jobs for people in vulner-

Întreprinderile sociale de inserție create pentru a asigura cu locuri de muncă persoanelor din grupuri vulnerabile sunt un instrument util în combaterea sărăciei și reducerea inechităților sociale și au o puternică dimensiune pedagogică.

Întreprinderile sociale pot fi mai eficiente în atingerea scopurilor publice decât întreprinderile clasice private din cauza rădăcinilor și cunoștințelor lor privind nevoile locale și a misiunii lor sociale, precum și datorită caracteristicilor sale specifice atât din punct de vedere social, cât și economic și anume:

a. *Aspecte economice ale întreprinderilor din economia socială:*

1. Sunt în mod direct și continuu implicate în producția de bunuri și servicii.

2. Sunt înființate voluntar și conduse de un grup de entități care nu se supun controlului organizațiilor publice sau private, deși pot fi subvenționate din granturi publice.

3. Viabilitatea lor financiară depinde de eforturile membrilor și ale muncitorilor de a garanta resurse suficiente.

4. Dețin o parte importantă sau în creștere din veniturile activității comerciale de pe piață sau din contracte cu autoritățile publice

5. Au un număr minim de angajați.

b. *De asemenea pot fi scoase în evidență următoarele aspecte sociale ale întreprinderilor din economia socială și anume:*

1. Promovează un simț al responsabilității sociale pentru a servi comunitatea sau un grup specific de oameni la nivel local.

2. Sunt înființate de un grup de oameni care împărtășesc anumite nevoi sau obiective și doresc să contribuie

able groups are a useful tool in combating poverty and reducing social inequities and have a strong pedagogical dimension.

Social enterprises can be more efficient in achieving public goals than traditional private enterprises because of their roots and knowledge of local needs and their social mission, *as well as because of its specific characteristics both socially and economically, namely:*

a. *Economic aspects of enterprises in the social economy:*

1. They are directly and continuously involved in the production of goods and services.

2. They are set up voluntarily and run by a group of entities that are not subject to the control of public or private organizations, although they may be subsidized by public grants.

3. Their financial viability depends on the efforts of members and workers to guarantee sufficient resources.

4. They hold a significant or growing share of the revenues from the commercial activity on the market or from contracts with public authorities.

5. They have a minimum number of employees.

b. *The following social aspects of social economy enterprises can also be highlighted, namely:*

1. Promotes a sense of social responsibility to serve the community or a specific group of people locally.

2. They are set up by a group of people who share certain needs or goals and want to contribute in one way or another to the well-being of the community.

3. Their profits will not be shared

într-un mod sau altul la bunăstarea comunității.

3. Profiturile lor nu vor fi împărțite sau vor fi împărțite într-o anumită măsură între membrii lor.

4. Au un management democratic și clienții sau consumatorii lor sunt reprezentați în organismele de conducere.

Mai mult, antreprenoriatul social este un instrument util în atingerea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă 2030 la care și Republica Moldova a aderat, iar dezvoltarea unui ecosistem favorabil pentru antreprenoriatul social urmează să devină un deziderat, dacă se dorește de a fructifica la maxim potențialul pe care îl pot avea întreprinderile sociale în crearea de locuri de muncă incluzive, în dezvoltarea de produse și servicii prietenoase cu omul și mediul, dezvoltarea unei societăți în care „nimeni nu este lăsat în urmă”.

or will be shared to some extent among their members.

4. They have a democratic management and their customers or consumers are represented in the governing bodies.

Moreover, social entrepreneurship is a useful tool in achieving the 2030 Sustainable Development Goals to which the Republic of Moldova has joined, and the development of a favorable ecosystem for social entrepreneurship have to become a desideratum, if we want to maximize the potential that can have social enterprises in the creation of inclusive jobs, in the development of products and services friendly to man and the environment, the development of a society in which “no one is left behind”.

BIBLIOGRAFIE:

1. <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6865>
2. <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6952>
3. <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6827>
4. <https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/qe-04-17-876-ro-n.pdf>
5. <https://mmuncii.ro/j33/index.php/ro/2014-domenii/munca/economia-sociala>
6. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/247-253_6.pdf
7. <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&id=6827&idc=168>
8. Finanțarea activităților de economie socială. Manual de intervenție. Coordonator Victor NICOLĂESCU, Corina CACE, Dimitris Hatzantonis. Editura Expert, București România

ROLUL INVESTIȚIEI ÎN ECONOMIA STATULUI. CONCEPTE DE BAZĂ, CLASIFICARE ȘI ESENȚĂ

ROLE OF INVESTMENT IN THE ECONOMY OF THE STATE. BASIC CONCEPTS, CLASSIFICATION AND ESSENCE

*Manager general al companiei de
franciză internațională*

**Veaceslav
COJOCARI**

*Top Manager of the company
international franchise*

Rezumat. *Una dintre sarcinile cheie în dezvoltarea oricărui sistem economic este crearea condițiilor pentru o creștere economică durabilă, care poate fi realizată prin îmbunătățirea utilizării resurselor atrase și a potențialului economic disponibil. În această etapă a dezvoltării economice, o atenție specială în Republica Moldova este acordată implementării politicii de investiții în contextul tendințelor globale în mișcarea fluxurilor de capital și reglementarea acestora.*

Cuvinte cheie: *investiții, politică investițională, eficiență socio-economică, investiții de impact.*

Manifestarea elementelor economiei sociale într-o anumită societate vorbește simultan despre noul său nivel de dezvoltare și o revenire la originile sale. De fapt, economia socială este autogestionarea societății prin activitate economică. Problema investițiilor a fost și rămâne relevantă în economia socială; nu își pierde semnificația economică și socială.

Investițiile sunt de o mare importanță nu numai pentru poziția viitoare a întreprinderilor sociale, ci și pentru economia țării în ansamblu. Cu ajutorul lor, se realizează o reproducere extinsă a mijloacelor fixe atât de natură de producție, cât și de neproducție, se consolidează

Summary. *One of the key tasks in developing any economic system is to create conditions for sustainable economic growth, which can be ensured by improving attracted resources and the available economic potential. At this stage of economic development, special attention in the Republic of Moldova is paid to implementing investment policy in the context of global trends in the movement of capital flows and their regulation.*

Keywords: *investments, investment policy, socio-economic efficiency, impact investments.*

The manifestation of elements of the social economy in a particular society simultaneously speaks of its new level of development and a return to its origins. The social economy is the self-management of society by economic activity. The problem of investment has been and remains relevant in the social economy; it does not lose its economic and social significance.

Investments are of great importance for the future position of social enterprises and the country's economy as a whole. With their help, an expanded reproduction of fixed assets of both production and non-production nature is carried

baza materială și tehnică a entităților economice.

În doctrinele economice și juridice, prevederile privind semnificația socială a investițiilor, rolul lor ca factor de stabilizare a dezvoltării sociale sunt insuficient justificate și este foarte semnificativ. Investind capital, investitorul este interesat de dezvoltarea progresivă și previzibilă a societății, fără răsturnări sociale și cataclisme care pot provoca daune semnificative intereselor sale economice.

Istoria investițiilor s-a dezvoltat destul de dinamic în mai multe etape și momente diferite, iar piața investițiilor s-a format în moduri destul de diferite.

Cuvântul „investiție” a apărut cu mult timp în urmă și are o origine latină. Mai mult, a fost tradus inițial prin „îmbrăcat, a îmbrăca”. Mai târziu, termenul investiție, sau mai bine zis cuvântul latin „investi”, a dobândit un nou concept - a investi ceva.

Investițiile sunt principiul fundamental al dezvoltării economice. Acestea sunt necesare în mod obiectiv pentru dezvoltarea sa stabilă și o creștere economică durabilă. Un proces activ de investiții predetermină potențialul economic al țării în ansamblu, contribuie la creșterea nivelului de trai al populației. Activitatea economică a entităților economice individuale depinde în mare măsură de volumele și formele de investiții efectuate.

Astăzi, majoritatea țărilor dezvoltate susțin în mod activ fluxul de investiții străine și încurajează în toate

out, and economic entities' material and technical base is strengthened.

In the economic and legal doctrines, the provisions on the social significance of investments, their role as a factor stabilizing social development are insufficiently substantiated, and it is very significant. By investing capital, the investor is interested in society's progressive and predictable development, without social upheavals and cataclysms that can cause significant damage to his economic interests.

Investment history has developed quite dynamically over many stages and various moments, and the investment market has been formed in quite different ways.

The word “investment” appeared a long time ago and has a Latin origin. Moreover, it was originally translated as “to clothe”. Later, the term investment, or rather the Latin word “invest”, acquired a new concept - to invest something.

Investments are the fundamental principle of economic development. They are objectively necessary for its stable development and sustainable economic growth. An active investment process predetermines the country's economic potential as a whole, contributing to an increase in the population's living standards. The economic activity of individual economic entities depends largely on the volumes and forms of investments made.

Today, most developed countries actively support the inflow of all foreign investments and in every possible way encourages deposits from

modurile depozitelor de la persoane fizice pentru dezvoltarea diferitelor companii de stat, întreprinderi și sectoare ale economiei.

Investițiile, ca categorie economică, îndeplinesc o serie de funcții importante, fără de care dezvoltarea normală a economiei statului este imposibilă. În teoria economică, se disting următoarele funcții principale de investiții:

1. **Funcția de reglementare:** Înseamnă că investițiile sunt capabile să corecteze procesele de reproducere a capitalului și să își mențină ratele de creștere.
2. **Funcția de distribuție:** Prin intermediul investițiilor, produsul social creat este distribuit între subiecți.
3. **Funcția de stimulare:** Investițiile stimulează toate elementele procesului de reproducere.

Investițiile au două caracteristici importante: risc și rentabilitate. Relația dintre risc și rentabilitate este cel mai adesea direct proporțională. Adică, cu cât este mai mare rentabilitatea potențială, cu atât este mai mare riscul de a suferi pierderi. Nu există o investiție riscantă. Pentru a putea obține profit, trebuie să vă asumați un risc justificat. Dacă riscul de pierdere este mare și șansa de a obține profit este mică, atunci aceasta este o investiție proastă. Dacă sunteți de acord să vă asumați un risc mare, atunci profitul ar trebui să fie adecvat. Prin urmare, urmează o definiție mai ușor de înțeles: Investiția este arta de a crește banii.

Rolul central al proceselor de in-

dividuals for the development of various state-owned companies, enterprises and sectors of the economy.

As an economical category, investments perform several important functions, without which the normal development of the state's economy is impossible. In economic theory, the following main investment functions are distinguished:

1. **The regulatory function.**
It means that investments can correct the processes of capital reproduction and maintain their growth rates.
2. **The distribution function.**
Through investment, the created social product is distributed among the subjects.
3. **The stimulating function.** Investments stimulate all elements of the reproduction process.

Investments have two important characteristics: risk and return. The relationship between risk and return is most often directly proportional. That is, the higher the potential profitability, the higher the risk of incurring losses. There is no such thing as a risky investment. To be able to make a profit, you need to take a justified risk. If the risk of loss is high and the chance of making a profit is small, then this is a bad investment. If you agree to take a big risk, then the profit should be appropriate. Hence a more understandable definition follows: Investing is the art of increasing money.

The central role of investment processes in the modern economy necessitates their effective manage-

vestiții în economia modernă necesită o gestionare eficientă a acestora, desfășurată atât la scara întregului stat (macrolevel), cât și la nivelul unităților economice individuale (microlevel). Astfel, investițiile reprezintă principala categorie economică și joacă un rol semnificativ, atât la nivel macro, cât și la nivel micro.

Activitatea investițională în Moldova modernă se bazează pe o varietate de forme de proprietate, se desfășoară la niveluri micro, macro și mega, cu participarea activă a statului ca regulator al relațiilor de investiții și ca investitor.

Din punct de vedere macroeconomic, investiția este o parte din cheltuielile totale direcționate către noi mijloace de producție, o creștere a stocurilor, construirea de infrastructuri etc. Cu alte cuvinte, investiția este o parte din PIB care nu este consumată (economisită) în perioada actuală și vizează o creștere generală a capitalului în economie.

Investițiile la nivel macro oferă:

1. politica de reproducere extinsă;
2. restructurarea producției sociale și dezvoltarea echilibrată a tuturor sectoarelor economiei;
3. crearea bazei de materii prime necesare pentru industrie;
4. accelerarea progresului științific și tehnologic, îmbunătățirea calității
5. competitivitatea produselor interne;
6. inginerie civilă, dezvoltarea asistenței medicale, cultură, școli superioare și secundare, precum și soluționarea altor probleme sociale;

ment, carried out both on the scale of the whole state (macrolevel) and at the level of individual economic units (microlevel). Thus, investments are the main economic category and play a significant role at the macro and micro levels.

Investment activity in modern Moldova is based on various forms of ownership, is carried out at micro, macro and mega-levels, with the active participation of the state as a regulator of investment relations and as an investor.

From a macroeconomic point of view, investments are part of the total expenditures directed to new means of production, an increase in inventories, the construction of infrastructure facilities, et cetera. In other words, investment is a part of GDP that is not consumed (saved) in the current period and is aimed at a general increase in capital in the economy.

Investments at the macro level provide:

1. Expanded reproduction policy;
2. Restructuring of social production and balanced development of all sectors of the economy;
3. Creation of the necessary raw material base for the industry;
4. Acceleration of scientific and technological progress, improvement of quality;
5. Competitiveness of domestic products;
6. Civil engineering, development of health care, culture, higher and secondary schools, as well as the solution of other social problems;

7. conversia complexului militar-industrial;
8. asigurarea capacității de apărare a statului;
9. atenuarea sau soluționarea problemei șomajului;
10. protecția mediului natural.

În microeconomie, investiția este înțeleasă ca investiție în crearea de capital nou, incluzând atât mijloacele de producție, cât și forța de muncă.

Investițiile la nivel micro oferă:

- extinderea și dezvoltarea producției;
- îmbunătățirea calității și competitivității produselor unei anumite întreprinderi;
- cumpărarea de valori mobiliare și investiții în active ale altor companii;
- creșterea nivelului tehnic al producției;
- funcționarea normală a întreprinderii în viitor, starea financiară stabilă și maximizarea profitului.

În sens financiar, o investiție este un schimb de o anumită valoare prezentă pentru o anumită valoare viitoare, posibil incertă. Cu alte cuvinte, acestea sunt costurile actuale, al căror scop este obținerea de venituri sau beneficii viitoare. Investițiile joacă un rol cheie în economia modernă, deoarece este unul dintre cei mai importanți factori ai creșterii economice. Practica dezvoltării mondiale arată că o activitate investițională eficientă, desfășurată pe principiile autosuficienței și profitabilității, servește drept principala pârghie pentru redresarea economică.

7. Conversion of the military-industrial complex;
8. Ensuring the defence capability of the state;
9. Mitigation or resolution of the problem of unemployment;
10. Protection of the natural environment;

In microeconomics, investment is understood as an investment in creating new capital, including both means of production and labour.

Micro investments provide:

- Expansion and development of production;
- Improving the quality and competitiveness of the products of a particular enterprise;
- Purchase of securities and investment in assets of other companies;
- Raising the technical level of production;
- Normal functioning of the enterprise in the future, stable financial condition and profit maximization.

In a financial sense, an investment exchanges a certain present value for some, possibly uncertain, future value. In other words, these are today's costs, the purpose of which is to obtain future income or benefits.

Investment plays a key role in the modern economy, as it is one of the most important factors in economic growth. Moreover, the practice of world development shows that effective investment activity, carried out on the principles of self-sufficiency and profitability, serves as the main lever for economic recovery.

În general, investițiile sunt fonduri investite în economie, în obiecte economice și proiecte menite să asigure producția cu resurse economice în viitor.

Obiectele activității de investiții sunt:

- mijloace fixe nou create și modernizate,
- fond de rulment;
- valori mobiliare;
- teren și așa mai departe. Subiectele activității de investiții pot fi:
- investitori (clienți);
- contractanții și utilizatorii instalațiilor;
- furnizorii de articole de inventar;
- bănci;
- companii de investiții;
- cetățeni ai statului și ai țărilor străine.

Activitatea investițională eficientă este posibilă cu organizarea corectă a interacțiunii dintre subiecții săi, care se realizează prin auto-reglare și pe baza reglementării de stat a proceselor și relațiilor de investiții. În acest sens, problema raportului lor, interacțiunea pieței și a mecanismelor de stat pentru reglementarea investițiilor.

În prezent, principiile și metodele de gestionare a proceselor de investiții fac obiectul cercetării într-o disciplină științifică specială - managementul investițiilor. Scopul principal al managementului investițiilor este de a asigura cea mai eficientă implementare a strategiei de investiții a entităților de afaceri. Pentru a face acest lucru, este necesar să rezolvați următoarele sarcini principale:

Generally speaking, investments are funds invested in the economy, in economic objects and projects designed to provide production with economic resources in the future.

The objects of investment activity are:

- Newly created and modernized fixed assets,
- Working capital;
- Securities;
- Land and so forth.
- *The subjects of investment activity can be:*
- Investors (customers);
- Contractors and users of facilities;
- Suppliers of inventory items;
- Banks;
- Investment companies;
- Citizens of the state and foreign countries.

Effective investment activity is possible with the proper interaction between its subjects, which is carried out through self-regulation and based on state regulation of investment processes and relations. In this regard, their correlation and the interaction of market and state mechanisms for regulating investments are relevant.

The principles and methods of managing investment processes are research subjects in a particular scientific discipline – investment management. The main goal of investment management is to ensure the most effective implementation of the investment strategy of business entities. For this, it is necessary to solve the following main tasks:

- să asigure o rată ridicată de dezvoltare economică a entităților de afaceri prin implementarea activităților de investiții eficiente, extinderea volumelor acestora, precum și prin diversificarea sectorială, sortimentală și regională a acestei activități;
 - maximizarea profitului din activități de investiții, deoarece realizarea unui profit este principalul obiectiv al entităților de afaceri;
 - minimalizarea riscurilor investiționale, deoarece în condiții nefavorabile pot duce la pierderea nu numai a profiturilor, ci și a unei părți din capitalul de investiții;
 - să asigure stabilitatea financiară și solvabilitatea entităților de afaceri în procesul de implementare a programelor de investiții. Deoarece activitatea de investiții este asociată cu investiția unor resurse financiare semnificative, de regulă, pentru o perioadă lungă de timp, aceasta poate duce la o scădere a solvabilității investitorului, la întârzierea plății facturilor curente și obligații de plată către contrapartide, bugetul de stat, etc. Prin urmare, în timpul formării surselor de resurse financiare, este necesar să se prevadă impactul activității de investiții asupra activității financiare a entității și a solvabilității acesteia;
 - să identifice posibile opțiuni pentru accelerarea implementării programelor de investiții. Acesta din urmă trebuie implementat cât mai curând posibil, deoarece acest lucru va contribui la accelerarea dezvoltării economice a întreprinderilor (organizațiilor), la formarea rapidă
- Ensuring a high rate of economic development of business entities by implementing effective investment activities, expanding their volumes, as well as by sectoral, assortment and regional diversification of this activity;
 - Maximizing profit from investment activities, since making a profit is the main goal of business entities;
 - Minimizing investment risks, since under unfavourable conditions they can lead to the loss of not only profits but also a part of investment capital;
 - Ensuring financial stability and solvency of business entities in the process of implementing investment programs. Since investment activity is associated with the investment of significant financial resources, as a rule, for a long period, this can lead to a decrease in the investor's solvency, late payment of current bills and payment obligations to counterparties, the state budget, and the like. Therefore, during the formation of sources of financial resources, it is necessary to predict the impact of investment activity on the financial activity of the entity and its solvency;
 - Identifying possible options for accelerating the implementation of investment programs. The latter must be implemented as soon as possible since this will contribute to the acceleration of the economic development of enterprises (organizations), the rapid formation of cash flows in the form of profit from investments and de-

a fluxurilor de numerar sub formă de profit din investiții și deduceri din amortizare, o reducere a termenilor utilizarea resurselor de credit și o scădere a riscurilor investiționale asociate cu schimbări nefavorabile în climatul investițional;

- sarcinile luate în considerare definesc următoarele funcții principale ale managementului investițiilor:
- cercetarea mediului de investiții externe și prognozarea mediului de investiții;
- dezvoltarea direcțiilor strategice ale activităților de investiții ale unei entități de afaceri;
- dezvoltarea unei strategii pentru formarea resurselor de investiții ale subiectului activității de investiții;
- căutarea și evaluarea valorii investiționale a proiectelor reale și selectarea celor mai eficiente;
- evaluarea calităților investiționale ale instrumentelor financiare și alegerea celor mai eficiente;
- formarea și evaluarea portofoliului de investiții pe baza criteriilor de rentabilitate, risc și lichiditate;
- planificarea curentă și managementul operațional al implementării programelor și proiectelor individuale;
- organizarea monitorizării programelor și proiectelor de investiții;
- pregătirea deciziilor privind respingerea la timp a proiectelor ineficiente (vânzarea anumitor instrumente financiare).

În ultimii ani, lumea a învățat din ce în ce mai mult și din ce în ce mai mult folosind așa-numitele investiții de impact, al căror scop este acela

preciation deductions, a reduction in terms of use of credit resources, and a decrease in investment risks associated with unfavourable changes in the investment climate.

- The tasks considered define the following main functions of investment management:
- Researching of the external investment environment and forecasting of the investment environment;
- The development of strategic directions of investment activities of a business entity;
- The development of a strategy for the formation of investment resources of the subject of investment activity;
- Search and evaluation of the investment value of real projects and the selection of the most effective ones;
- Evaluating the investment qualities of financial instruments and choosing the most effective ones;
- Formation and assessment of the investment portfolio based on the criteria of profitability, risk and liquidity;
- Current planning and operational management of the implementation of individual programs and projects;
- Organization of monitoring of investment programs and projects;
- Preparation of decisions on a timely rejection of ineffective projects (sale of certain financial instruments).

In recent years, the world has been learning more and more and more and more using the so-called impact investments, the purpose of

de a obține simultan un rezultat social și financiar pozitiv semnificativ, adică beneficii pentru societate și venituri pentru investitor. Aceasta este principala lor diferență față de caritate, ceea ce nu implică primirea de beneficii financiare.

Experții observă că volumul pieței investițiilor de impact crește în fiecare an și depășește deja 500 de miliarde de dolari. Investițiile de impact au două obiective. Primul este obținerea unui impact social sau de mediu pozitiv semnificativ și măsurabil, al doilea este obținerea unui rezultat financiar. Cel mai adesea, investițiile de impact sunt direcționate către întreprinderile sociale și efectul lor este în mod necesar evaluat. Este adevărat, nu există încă o metodologie dezvoltată pentru această evaluare.

Rețeaua globală de investiții cu impact (Global Impact Investing Network, GIIN) identifică patru criterii după care o investiție este clasificată ca „transformativă”:

- obiective sociale sau de mediu prestabilite și rezultatul care trebuie atins;
- randamentul investițiilor; relația dintre rezultatele sociale sau de mediu și beneficiile economice;
- măsurarea impactului social sau de mediu, permițându-vă să spuneți că obiectivul stabilit în primul paragraf a fost atins sau nu.
- Pentru a proteja investitorii de riscuri, sunt create forme organizatorice și juridice speciale ale activității întreprinderii sociale, inclusiv blocarea activelor (incapacitatea de a retrage active din capitalul unei întreprinderi sociale în caz de fal-

which is to simultaneously achieve a significant positive social and financial result, that is, benefits for society and income for the investor. This is their main difference from charity, which does not imply receiving financial benefits.

Experts note that the volume of the impact investment market is growing every year and already exceeds \$ 500 billion. Impact investments serve two purposes. The first is to achieve a significant and measurable positive social or environmental impact, and the second is to obtain a financial result. Most often, impact investments are directed to social enterprises, and their effect is necessarily assessed. True, there is still no single developed methodology for this assessment.

The Global Impact Investing Network (GIIN) identifies four criteria by which an investment is classified as „transformative”:

- Predetermined social or environmental goals and the result to be achieved;
- Return on investment;
- The relationship between social or environmental outcomes and economic benefits;
- Measurement of social or environmental impact, allowing you to say that the goal set in the first paragraph has been achieved or not achieved. Special organizational and legal forms of social enterprise activity are created, including the blocking of assets (the inability to withdraw assets from the capital of a social enterprise in the event of bankruptcy and transfer

ment și de a transfera aceste active către o altă întreprindere socială), prioritatea misiunii sociale și raportarea socială și de mediu obligatorie.

these assets to another social enterprise), the priority of the social mission and mandatory social and environmental reporting is to protect investors from risks.

BIBLIOGRAFIE:

1. Ekaterina Dorozhkina, Impact Investments: Investiții de impact: ce profituri fac schimbarea responsabilității sociale (What Profits Do Social Responsibility Spending), Editura: inc. Russia, 2019
2. Khrapkina V.V., Veretennikova O.V. Investiția ca categorie socială. Finanțe: teorie și practică. 2016; 20 (2): 73-80
3. Companie de management „Arsagera” NOTE ÎN INVESTIȚIE Carte despre investiții și gestionarea banilor Ediția a IV-a, revizuită și extinsă Sankt Petersburg: Editura proprie, 2020. - 560 pp. ISBN 978-5-4386-1868-3
4. Nikolaeva I.P. «Investiții», editor: Dashkov i K, anul publicării: 2017

BIBLIOGRAPHY:

1. Ekaterina Dorozhkina, Impact Investments: What Profits Do Social Responsibility Spending, Editura: Inc. Russia, 2019
2. Khrapkina V.V., Veretennikova O.V. Investment as a social category. Finance: Theory and Practice. 2016; 20 (2): 73-80
3. Management company “Arsagera” NOTES IN INVESTMENT Book on investments and money management 4th edition, revised and extended St. Petersburg: Own publishing house, 2020. - 560 pp. ISBN 978-5-4386-1868-3;
4. Nikolaeva I.P. «Investments», publisher: Dashkov I K, year of publication: 2017

MIC ÎNDRUMAR FINANCIAR PENTRU ÎNTREPRINDERI SOCIALE*

A BRIEF FINANCIAL GUIDE FOR SOCIAL ENTERPRISES SEEKING INVESTMENT

*Co-founder & Managing Partner at
Synerb Venture Catalyzer*

**Sonia
OPREAN**

*Co-founder & Managing Partner at
Synerb Venture Catalyzer*

Rezumat. În România, primele întreprinderi sociale au fost fondate de către ONG-uri cu experiență, cu scopul de a-și spori sustenabilitatea financiară și pentru a reduce dependența față de donatori. Acest trend continuă chiar și astăzi, 10-15 ani mai târziu, când multe din întreprinderile sociale de succes sunt organizate ca o activitate economică în cadrul unui ONG.

Aceste ONG-uri cu activitate economică au numeroase fluxuri de venit, unele din activitatea non-profit, ce țin de misiunea lor, provenind din donații, granturi și subvenții, altele economice, obținute ca urmare a vânzării de produse și servicii. ONG-urile, cel mai adesea, își desfășoară activitatea economică în scopul obținerii unui excedent folosit ulterior de către organizație pentru a-și finanța programele sociale ori pentru a oferi locuri de muncă unor beneficiari vulnerabili.

De multe ori, activitatea economică a unui ONG devine rentabilă într-un timp îndelungat, perioadă în care organizația mamă accesează granturi pentru subvenționarea parțială a costurilor de operare a întreprinderii sociale. Alteori, rentabilitatea nu este posibilă, mai ales în cazul unor întreprinderi sociale de inserție, unde costurile sociale trebuie subvenționate, total sau parțial, pentru a menține locurile de muncă create pentru persoane vulnerabile.

Construirea unui model financiar pentru întreprinderi sociale este o misiune grea. Instrumentele uzuale cu care putem determina cu ușurință profitabilitatea unei afaceri tradiționale, cum ar fi balanța contabilă, nu ne ajută în mod necesar să avem claritate în cazul întreprinderilor sociale. Determinarea costurilor de operare reale ale unei întreprinderi sociale este aproape imposibilă fără coroborarea unor informații calitative și cantitative suplimentare, cum ar fi

Summary. The first social enterprises in Romania were founded by experienced NGOs aiming to increase their financial sustainability and reduce their dependence on donations. This trend continues today, 10-15 years later, when many successful social enterprises are operating within established NGOs.

Such NGOs have many revenue streams, some linked to their non-profit activities, i.e. donations, grants and subsidies, others from selling goods and services. Most often, these NGOs invest their revenues into their social programmes, such as providing employment to vulnerable people.

It often takes a long time for these social enterprises to become profitable, during which time the parent NGO finances their operating costs via external grants and subsidies. Other times, profitability is not possible, especially for social integration-type enterprises whose costs must be at least partially subsidized in order to provide job creation for vulnerable people.

Building a financial model for social enterprises is a difficult task. The usual tools used to measure profitability for traditional businesses, such as the trial balance, do not necessarily help. It is almost impossible to determine the real operating costs of a social enterprise without corroborating additional qualitative and quantitative information, such as funding contracts, production reports, guidelines and regulations, organisational structure and, last but not least, exten-

contractele de finanțare, rapoarte de producție, rețetare, structura de personal și, nu în ultimul rând, interviuri extinse cu antreprenorii sociali.

Modelul financiar al unei întreprinderi sociale poate fi o misiune pentru James Bond. Nicio discuție pe teme financiare cu o întreprindere socială nu este e călătorie simplă din punctul A în punctul B. Construirea sau înțelegerea modelului financiar al unei întreprinderi sociale aduce la suprafață o serie de întrebări despre care sunt și ce dimensiune au costurile „reale”. Răspunsul la aceste întrebări cel mai adesea va fi: “E mai complicat...”

Cuvinte cheie: *îndrumar financiar, performanță financiară, întreprinderi sociale*

Am făcut primii pași către o carieră în domeniul financiar acum zece ani, când am intrat, temătoare, în biroul uneia dintre cele mai mari firme de servicii financiare din lume. La vremea respectivă, deși învățasem în facultate despre diagnoza afacerilor, contabilitatea financiară și de gestiune, aceste subiecte îmi păreau lipsite de viață și aplicabilitate.

Interesul meu se îndrepta mai degrabă spre materii mai puțin tehnice, atractive, spre exemplu management și marketing. Știam, totuși, că pentru a înțelege cum funcționează motorul economic al oricărei afaceri, o înțelegere solidă a domeniului financiar este critică.

În anii care au urmat am perseverat în domeniu, în mare parte datorită unei colege devenită prietenă, un fel de general responsabil de procesul meu de învățare, care se asigura că atenția mea este îndreptată la locul potrivit: spre înțelegerea strategică a cifrelor. Ea mi-a explicat, prima dată în cuvinte simple, dinamica gestiunii stocurilor și am înțeles atunci că toți termenii tehnici au corespondenți în limbaj „uman”.

Până să plec din domeniul de audit financiar, am făcut parte din peste 40 de misiuni de audit, fiind de multe ori

sive interviews with the social entrepreneurs themselves.

Financial modelling for social enterprises is a James Bond-like mission ... if James Bond worked with spreadsheets. There is no easy way to tackle this as the conversation always revolves around the “real” costs and how high they are. To most questions, the answer will most often be, ‘It’s more complicated than that ...’

Keywords: *financial guidance, financial performance, social enterprises*

I took the first steps towards a financial career ten years ago when I joined one of the world’s largest financial services firms. At the time, even though I had studied them at university, I failed to see the practical application of concepts such as business diagnosis, financial and management accounting.

My interests gravitated towards more appealing and less technical fields, such as management and marketing. I knew, however, that in order to understand how the economic engine of any business works, a sound understanding of the financial sector would be critical.

Over the following years I persevered in the area of financial analysis, largely thanks to a colleague who became my friend and mentor, and who made sure I was focusing on gaining a strategic understanding of finance and accounting concepts. She opened my eyes to the dynamics of stock management and showed me how to translate highly technical financial terms in simple language that even non-experts could understand.

My career in financial services

responsabilă de coordonarea echipelor pe teren, la client. Am fost parte din auditul unor firme cu cifre de afaceri de sute de milioane de euro, firme în expansiune și firme în insolvență, activând în domenii dintre cele mai variate, de la automotive, la bunuri de larg consum, transport de marfă, servicii medicale și multe altele.

Primul contact cu întreprinderile sociale

În același timp, în perioada respectivă, în România se finanțau primele întreprinderi sociale. Eram fascinată de acest nou model hibrid și de impactul social pe care-l promiteau, dar intuiam că o afacere socială este, înainte de toate, o afacere, și că, pentru a face ceva util în sector, ar trebui întâi să învăț și să deslușesc din „misterele motorului economic” al acestor mici afaceri de impact.

Când am făcut tranziția către domeniul de antreprenoriat social, eram convinsă că această nouă lume nu ascunde prea multe secrete. La urma urmei, avusesem de a face cu Guliverii economiei. Cât de greu poate fi, îmi ziceam, să lucrez cu modele de afaceri mult mai mici? Realitatea a fost că mi-am petrecut luni bune la început doar pentru a înțelege cele mai stringente și complexe provocări ale sectorului.

În aproape șase ani de când activez în sector, am întâlnit antreprenori ambițioși, cu ochii pe cifre și pixul în mână, absorbind fiecare gram de *knowledge* disponibil, antreprenori care lucrează an de an la proiecții și caută, neobosiți, să își înțeleagă performanța în cifre, antreprenori resemnați și înfrânți de multiplele tentative eșuate de a înțelege limbajul pe care ei îl percep ca fiind mult prea tehnic, antreprenori furioși că, deși vorbesc aceeași limbă cu contabilul,

involved working on over 40 audit projects, often in charge of coordinating teams in clients' offices. I worked on audits of companies worth hundreds of millions of euros, I dealt with both growing companies and insolvent businesses, across a variety of sectors, from the automotive industry to consumer goods, freight transport, healthcare and many more.

First contact with social enterprises

When I made the transition to working with social enterprises, I was convinced it would not be difficult to make a success of this new financial model and my own career move. After all, I had dealt with notable and major corporations. How difficult could it be to work with much smaller albeit different type of business?

In reality, I spent many of those initial months trying to understand the most pressing and complex challenges within that sector. This new hybrid-financing business model that aimed for social impact was fascinating to me. Though different than traditional business, a social enterprise is still first and foremost a business, and in order for it to be a success, it needs to ramp up its economic drivers.

In the six years since, I have met many ambitious, hands-on, highly-focused entrepreneurs who use all the available knowledge resources and work tirelessly on their company performance and understanding its financial factors. I've also encountered others who were ultimately defeated by the constant

nu prea se înțeleg, antreprenori umiliți în relația cu diferiți investitori, deoarece nu au reușit să treacă de etapa prezentării unor proiecții financiare multianuale care să convingă.

Fără pretenția de a fi exhaustivă, mi-am propus în acest articol să detaliez, în termeni simpli, câteva aspecte legate de analiza financiară a unei întreprinderi sociale care se pregătește sau caută să obțină o investiție. Scopul meu este de a contribui la creșterea încrederii antreprenorilor și managerilor de întreprinderi sociale în propriile abilități de a înțelege un model financiar, pentru ca aceștia să poată purta o conversație în cunoștință de cauză cu partenerii lor – de exemplu investitorii de impact¹.

Modelul financiar al unei întreprinderi sociale poate fi o misiune pentru James Bond. Nicio discuție pe teme financiare cu o întreprindere socială nu este e călătorie simplă din punctul A în punctul B. Construirea sau înțelegerea modelului financiar al unei întreprinderi sociale aduce la suprafață o serie de întrebări despre care sunt și ce dimensiune au costurile „reale”. Răspunsul la aceste întrebări cel mai adesea va fi: “E mai complicat...”

Costurile reale de funcționare pentru întreprinderile sociale sub umbrela unor ONG-uri

În România, primele întreprinderi sociale au fost fondate de către ONG-uri cu experiență, cu scopul de a-și spori sustenabilitatea financiară și pentru a reduce dependența față de donatori. Acest trend continuă chiar și astăzi, 10-15 ani mai târziu, când multe din întreprinderile sociale de succes sunt organizate ca o activitate

struggle to understand the more technical sides of the business; some frustrated by their dealings with their own accountants, others humiliated by their own investors on account of failing to deliver convincing multi-annual financial projections.

In this article I will attempt to touch on the most important aspects of financial analysis for social enterprises seeking financing. My aim is to help increase the confidence of entrepreneurs and social enterprise managers in understanding financial modelling so that they can have an informed conversation with their partners, such as impact investors.

Financial modelling for social enterprises is a James Bond-like mission ... if James Bond worked with spreadsheets. There is no easy way to tackle this as the conversation always revolves around the „real” costs and how high they are. To most questions, the answer will most often be, ‘It’s more complicated than that ...’

Actual operating costs of NGO-type social enterprises

The first social enterprises in Romania were founded by experienced NGOs aiming to increase their financial sustainability and reduce their dependence on donations. This trend continues today, 10-15 years later, when many successful social enterprises are operating within established NGOs.

Such NGOs have many revenue streams, some linked to their non-profit activities, i.e. donations, grants and subsidies, others from selling goods and services. Most often, these NGOs

¹ Strategia investitorilor de impact are în vedere, pe lângă câștigul financiar, generarea de beneficii sociale și de mediu în urma investițiilor

economică în cadrul unui ONG.

Aceste ONG-uri cu activitate economică au numeroase fluxuri de venit, unele din activitatea non-profit, ce țin de misiunea lor, provenind din donații, granturi și subvenții, altele economice, obținute ca urmare a vânzării de produse și servicii. ONG-urile, cel mai adesea, își desfășoară activitatea economică în scopul obținerii unui excedent folosit ulterior de către organizație pentru a-și finanța programele sociale ori pentru a oferi locuri de muncă unor beneficiari vulnerabili.

De multe ori, activitatea economică a unui ONG devine rentabilă într-un timp îndelungat, perioadă în care organizația mamă accesează granturi pentru subvenționarea parțială a costurilor de operare a întreprinderii sociale. Alteori, rentabilitatea nu este posibilă, mai ales în cazul unor întreprinderi sociale de inserție, unde costurile sociale trebuie subvenționate, total sau parțial, pentru a menține locurile de muncă create pentru persoane vulnerabile.

Dacă un investitor de impact va studia contul de profit și pierdere al unui ONG cu activitate economică, poate să constate, încrezător, că activitatea economică este profitabilă și generează excedent pentru organizație, fără să-și dea seama la o analiză de suprafață că, de fapt, există posibilitatea ca organizația să-și acopere parțial costurile operaționale ale întreprinderii sociale printr-un grant.

Altfel spus, o parte din costurile de operare ale întreprinderii sociale pot fi "ascunse" neintenționat, prin încadrarea acestor costuri la cheltuielile operaționale ale activității non-profit, cheltuieli ce sunt acoperite din venituri din grant.

În acest caz, rezultatele financiare ale organizației nu reflectă de fapt performanța întreprinderii sociale. Întâlnim des această situație, dintr-o multitudine

investirilor în activități sociale, unde se investesc veniturile în programe sociale, cum ar fi oferirea de locuri de muncă persoanelor vulnerabile. Uneori, este nevoie de mult timp pentru ca aceste întreprinderi sociale să devină profitabile, în timpul cărora părintele ONG finanțează costurile de operare prin granturi externe și subvenții. Alteori, profitabilitatea nu este posibilă, în special pentru întreprinderi de integrare socială, ale căror costuri trebuie să fie cel puțin parțial subvenționate pentru a permite crearea de locuri de muncă pentru persoane vulnerabile.

Când investitorii de impact evaluează conturile de profit și pierdere ale unei întreprinderi sociale active economic, vor descoperi că activitatea economică este profitabilă și generează surplus de cash pentru părintele organizație, fără să realizeze, la prima vedere, că organizația însăși este în fapt capabilă să acopere o parte din costurile de operare ale întreprinderii sociale prin intermediul unui grant extern. În alte cuvinte, o parte din costurile de operare ale întreprinderii sociale pot fi neintenționat "ascunse".

În acest caz, evaluarea financiară a activității economice poate să nu reflecte în mod precis performanța întreprinderii sociale. Acest lucru se poate datora mai multor motive, în special: complexitatea structurii financiare, în special în ceea ce privește proiectarea costurilor de operare; lipsa de cunoștințe financiare în cadrul părintele organizație, și nu în ultimul rând, existența unor sisteme de management separate pentru activitatea economică și cea non-profit, în mod respectiv.

Alte tipuri de costuri subvenționate sunt cele acoperite de întreprinderii sociale prin intermediul resurselor voluntare: de exemplu, managerul de producție poate să lucreze în cadrul

de cauze: complexitatea contractelor de finanțare în care sunt prevăzute modalitățile de a încadra unele cheltuieli, lipsa de cunoștințe aprofundate în management financiar și lipsa sistemelor de gestiune separate pe activități economice și activități non-profit.

Un alt exemplu relevant de costuri subvenționate sunt costurile acoperite de către întreprinderea socială prin utilizarea unor resurse primite *pro bono*. Spre exemplu, managerul de producție lucrează *pro bono* (temporar) pentru întreprinderea socială sau, alt exemplu, sediul în care funcționează întreprinderea socială este pus la dispoziție gratuit de către un susținător al organizației. Aceste situații pot fi temporare sau nu, pe termen lung sau scurt, dar este foarte important ca aceste costuri să fie luate în calcul în determinarea costului real de operare al întreprinderii sociale.

Construirea unui model financiar pentru întreprinderi sociale este o misiune grea. Instrumentele uzuale cu care putem determina cu ușurință profitabilitatea unei afaceri tradiționale, cum ar fi balanța contabilă, nu ne ajută în mod necesar să avem claritate în cazul întreprinderilor sociale. Determinarea costurilor de operare reale ale unei întreprinderi sociale este aproape imposibilă fără coroborarea unor informații calitative și cantitative suplimentare, cum ar fi contractele de finanțare, rapoarte de producție, rețetare, structura de personal și, nu în ultimul rând, interviuri extinse cu antreprenorii sociali.

Dimensiunea costurilor sociale și trei practici utile pentru determinarea costurilor reale

Indiferent de forma de înregistrare, orice întreprindere socială are o

bono (temporarily) for the social enterprise, or the office of the social enterprise is provided free of charge by a supporter of the parent organisation. Irrespective of their duration, these costs must be taken into account when determining the actual operating costs of the social enterprise itself.

Building a financial model for social enterprises is a difficult task. The usual tools used to measure profitability for traditional businesses, such as the trial balance, do not necessarily help. It is almost impossible to determine the real operating costs of a social enterprise without corroborating additional qualitative and quantitative information, such as funding contracts, production reports, guidelines and regulations, organisational structure and, last but not least, extensive interviews with the social entrepreneurs themselves.

Three ways to assess the real costs of running a social enterprise

All social enterprises have a social mission, and therefore face a number of additional social costs, which I detailed here: Despre costul misiunii social (RO) (synerb.org). Firstly, and most importantly, any social entrepreneur needs to know the nature and level of social costs, and understand their impact on profitability.

When seeking funds for expansion, social entrepreneurs will often negotiate with third parties, such as investors or bank representatives, on the basis of financial statements. Given the realities described above, this interaction may lead to confusion and mistrust on both sides, and

misiune socială. Afacerile sociale, spre deosebire de alte entități din aceeași industrie care nu au o misiune socială, întâmpină o serie de costuri sociale suplimentare care trebuie acoperite. Despre costurile sociale, am mai scris în detaliu, aici: Despre costul misiunii sociale (RO) (synerb.org).

Un antreprenor social trebuie să cunoască natura și dimensiunea costurilor sociale și să înțeleagă impactul acestora asupra profitabilității.

De multe ori, atunci când antreprenorii sociali caută bani pentru a se dezvolta, vor negocia cu terțe părți – cel mai des, investitori sau reprezentanții unor bănci - pe baza situațiilor financiare. Dată fiind realitatea descrisă mai sus, această interacțiune poate să genereze confuzie și neîncredere de ambele părți, fără ca la final să se ajungă la un consens și să se deschidă posibilitatea semnării unui contract.

Există însă o serie de practici minimale la îndemâna oricărei întreprinderi sociale care pot facilita determinarea costurilor reale de operare și pot ușura munca de analiză a oricărui potențial investitor.

În primul rând, **gestiunea separată și corectă** pe centrele de cost non-profit și al activității economice poate conduce la o imagine clară asupra structurii reale a costurilor. Astfel, antreprenorul poate vedea clar costurile activității non-profit și, mai ales, costurile integrale ale activității economice din cadrul organizației.

Apoi, în ceea ce privește activitatea economică, **o evidență operațională a producției**, care să conțină, printre altele, evidența unităților produse într-un interval de timp, prețurile de vânzare, costurile directe ale diferitelor produse, justificabile pe bază de rețetar, pot ajuta în construirea unui model financiar corect și determinarea

may ultimately end up fruitless.

Nevertheless, there are a number of minimal best practices that social enterprises can use to gauge and measure the real operating costs and help potential investors perform an accurate assessment of the business.

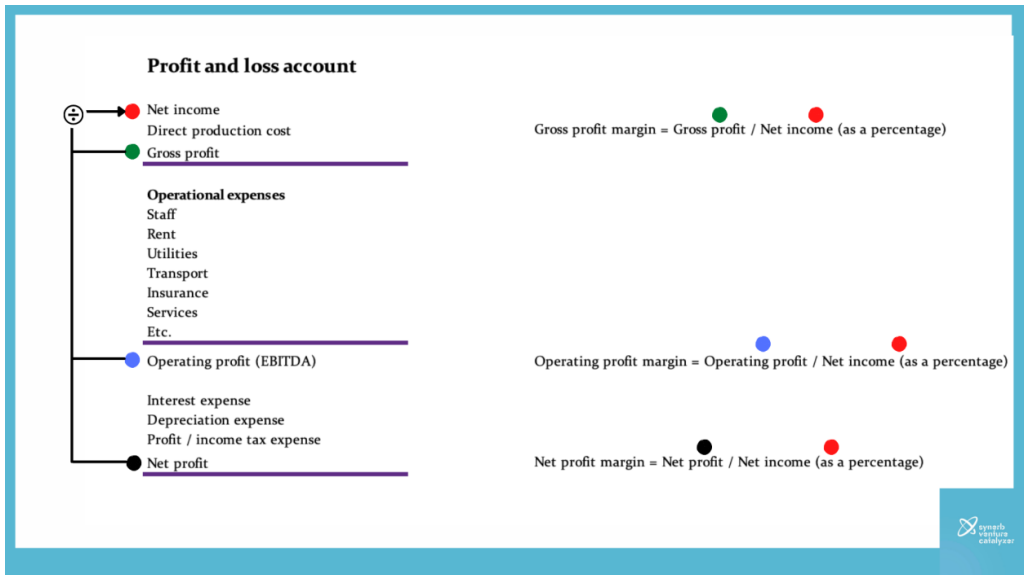
1. Establish **separate and adequate management** for the non-profit and the economic activity in order to generate a clear picture of the actual cost structure and the overall operating costs for the entire organisation.

2. Maintain an **operational record of production** for the economic activity detailing sales volumes, variable costs and price per unit, production costs. This information will give an accurate overview of the financial cost per unit and overall, will help determine profitability per product.

3. Perform **periodical reconciliation** between operational and financial statements. This will showcase the organisation's financial and operational control and will help increase the confidence of potential investors, who like to see maturity and stability over time in a business.

Three key profitability indicators: gross profit, operating profit and net profit

Any social enterprise not using the three best practices recommended above, could have major difficulties in measuring its profitability. Note that profit indicators may also be skewed if the financial data does not accurately reflect the financial situation of the social enterprise. Only by using data collected and corroborated across sepa-

profitabilității pe unitatea de produs.

Nu în ultimul rând, o practică de **reconciliere periodică** între situațiile operaționale și situațiile financiare pot crește încrederea unui investitor în controlul financiar și operațional al întreprinderii sociale, fiind un argument în plus în ceea ce privește maturitatea întreprinderii și stabilitatea proceselor operaționale.

Indicatori financiari de profitabilitate: profitul brut, profitul operațional și profitul net

Este important să subliniem faptul că, dacă o întreprindere socială nu adoptă cele trei practici recomandate mai sus, calculul indicatorilor financiari de profitabilitate poate deveni destul de complicat. Indicatorii în sine nu vor reflecta fidel situația financiară a întreprinderii sociale, mai ales atunci când în calculul acestor indicatori s-au folosit date inexacte.

Altfel, dacă există o gestiune separată, evidența operațională a producției și o practică de reconciliere periodică, întreprinderea socială poate avea toate informațiile să realizeze un model

rate administration and operational records of production, coupled with the practice of financial reconciliation, can give the social enterprise the necessary tools to develop a simple financial model, as shown in the figure below.

Gross profit, i.e. the difference between net income (excluding VAT) and costs directly attributed to production, is the first indicator of operational sustainability.

The gross profit margin indicates what percentage of net income represents gross profit. It can vary by industry and location, i.e. there is no “standard” gross profit margin, but it must cover operational costs.

Example: for business models with large staff (bakeries, restaurants), an acceptable gross profit margin would be at least 50%, as the highest percentage of operational expenditure is staff costs.

Operating profit, known as EBITDA, is the surplus available to cover financial expenses and depreciation, after covering operational

financiar simplu, ca în figura alăturată.

Profitul brut, cunoscut sub denumirea de *gross profit*¹, respectiv diferența între venitul net (fără TVA) și costurile direct atribuite producției, este prima informație despre sustenabilitatea operațiunilor. Marja de profit brut (*gross profit margin*) ne arată câte procente din venitul net reprezintă profitul brut.

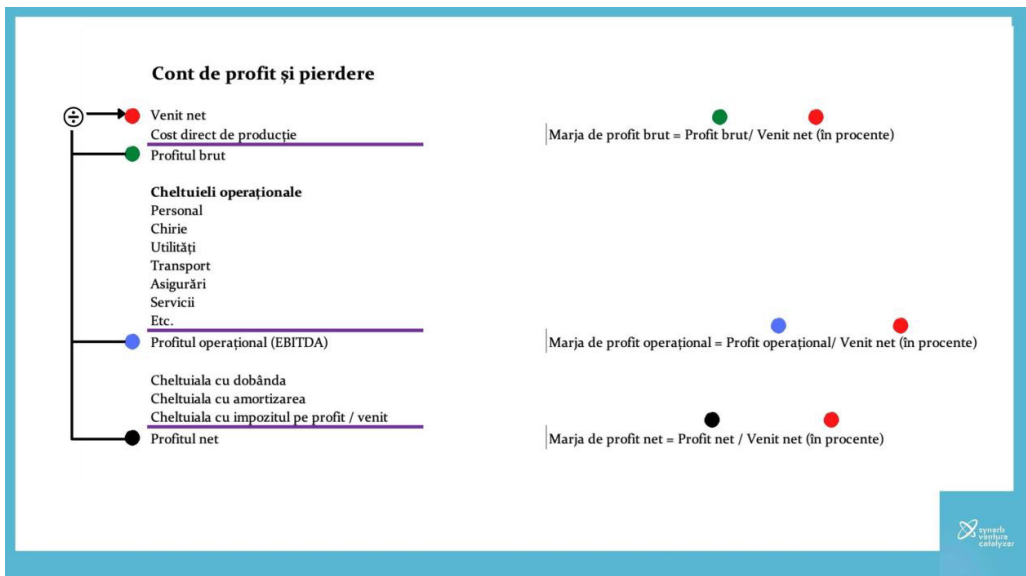
Marja de profit brut diferă în funcție de industrie și loc, de exemplu, și nu există marjă de profit brut standard acceptabilă. Marja de profit brut trebuie să fie suficient de mare astfel încât să permită acoperirea costurilor operaționale. Spre exemplu, în cazul modelelor de afacere care necesită o structură crescută de personal (brutării, restaurante), o marja de profit brut

costs (staff, utilities, transport, insurance, etc.). The operating profit margin is what percentage of the net income represents operating profit.

Net profit means pure profit, after all expenses related to the enterprise's activity have been deducted, including depreciation, interest and taxes. The net profit margin shows what percentage of net income represents net profit.

EBITDA and social enterprise profit margins

Having gone through a financial assessment process for a loan or investment funding, many social entrepreneurs may be more familiar with EBITDA than net profit. They may also have pondered why oper-

¹ Multe materiale din domeniul financiar și de investiții de impact sunt scrise în limba engleză, ca atare în acest articol am ales să menționez și denumirile în limba engleză a anumitor termeni cheie, pentru a sprijini antreprenorii sociali să înțeleagă mai bine documentația internațională pe acest subiect și să facă analogii în limba română.

ating profit is so important for investors.

Operating profit is a better financial indicator of operational efficiency than net profit, as the latter is affected by expenditure outside of management's control or results

acceptabilă ar fi de cel puțin 50% deoarece cel mai mare procent din cheltuieli se va regăsi la capitolul personal, în cadrul cheltuielilor operaționale.

Profitul operațional, cunoscut sub abrevierea de **EBITDA**¹ ne arată excedentul disponibil pentru acoperirea cheltuielilor financiare și a amortizării, după acoperirea costurilor operaționale precum costurile de personal, utilități, transport, asigurări ș.a. Marja de profit operațional (*operating profit margin*) ne arată câte procente din venitul net reprezintă profitul operațional.

Profitul net (*net profit*) reprezintă profitabilitatea pură, după ce au fost deduse toate cheltuielile aferente activității întreprinderii, inclusiv cheltuielile cu amortizarea, dobânda și taxele, iar marja de profit net (*net profit margin*) ne arată câte procente din venitul net reprezintă profitul net.

EBITDA și marjele unei întreprinderi sociale

Este posibil ca mulți antreprenori, trecuți printr-un proces de evaluare pentru un credit sau o investiție, să fi auzit vorbindu-se mai mult despre EBITDA, decât despre profitul net. Întrebarea firească pe care aceștia și-au pus-o este de ce este profitul operațional atât de important pentru investitori? Profitul operațional este un indicator mai bun al eficienței operaționale decât profitul net, deoarece acesta din urmă este afectat de cheltuieli care fie nu sunt sub controlul managementului, fie sunt rezultatul unor decizii financiare luate înaintea perioadei de analiză. Spre exemplu, investiția în tehnologie de ultimă generație pentru o entitate care oferă servicii medicale va genera, cel mai probabil,

from financial decisions taken before the evaluation period.

Example: investing in state-of-the-art technology for a healthcare entity will most likely generate, depending on the amortisation period, high depreciation charges in the years following the investment. At the same time, if the same company has taken loans in a foreign currency or has a variable interest rate loan, it will incur higher or lower financial costs depending on national or global macroeconomic dynamics outside of its control, but which affect the exchange rate or interest rate. Net profit is also subject to tax rate variations.

A vertical analysis of the gross, operating and net profit margin is the best way for social entrepreneurs to understand which costs erode its profitability. A low gross profit margin generated by high production costs may raise questions about the financial sustainability of the initial design of the product/service, the efficiency of the production process or may impose growing to scale as the only strategy possible to achieve profitability.

Gross profit margin calculation directly affects an enterprise's business model and many social entrepreneurs are keen to rethink it on that basis. A significant difference in profitability margins (for example, 45% - resulting from 50% gross profit margin and 5% operating profit margin) certainly requires an

¹ Earnings Before Interest, Tax, Depreciation and Amortisation – Profitul înaintea cheltuielii cu dobânda, taxele și amortizarea

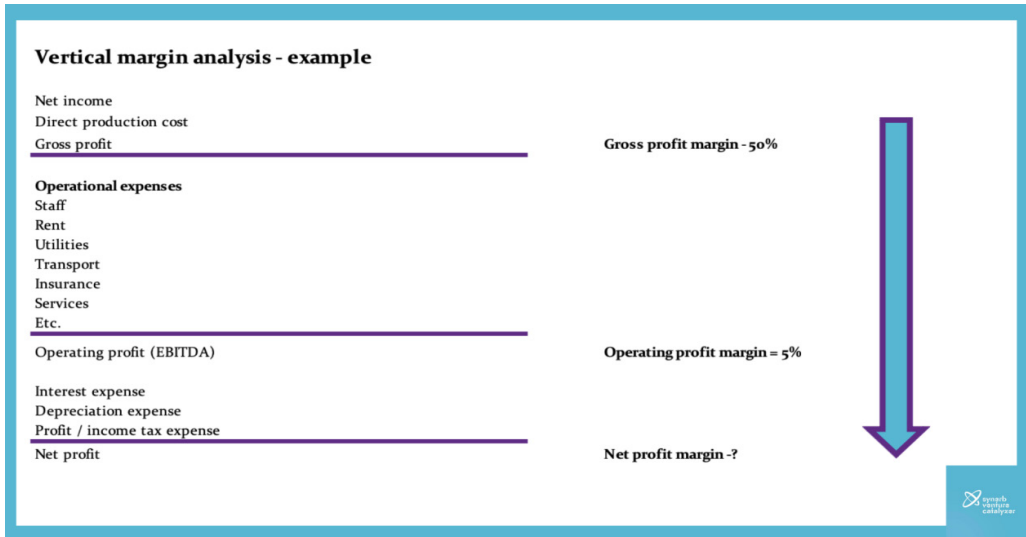
în funcție de perioada de amortizare, mari cheltuieli cu amortizarea în anii următori investiției. Totodată, dacă aceeași întreprindere s-a împrumutat în valută sau are un împrumut cu dobândă variabilă, va avea cheltuieli financiare mai mari sau mai mici în funcție de dinamici macroeconomice naționale sau mondiale aflate în afara controlului său, care influențează cursul valutar sau rata dobânzilor. Nu în ultimul rând, profitabilitatea netă este afectată de politica de taxare, stabilită de organele competente naționale.

Făcând o analiză verticală a celor 3 marje – marja de profit brut, marja de profit operațional și marja de profit net - un antreprenor social poate înțelege cu ușurință ce costuri îi erodează

in-depth assessment of what operational costs tend to dry up resources.

Last but not least, a social entrepreneur needs to pay attention to the social costs of the business.

Example: An environmental social enterprise has higher than average production costs as it most likely uses more expensive, sustainable sources, which in turn results in additional social costs. If this enterprise charges average-level market prices, it will have a lower gross profit margin. Therefore, its financial performance is lower when compared to a similar but for-profit enterprise that does not have an environmental social mission.

profitabilitatea. O marjă de profit brut mică, generată de costuri de producție mari, poate naște semne de întrebare despre fezabilitatea produsului sau serviciului așa cum a fost el conceput, eficiența procesului de producție sau poate impune scalarea ca unic mod de atingere a profitabilității.

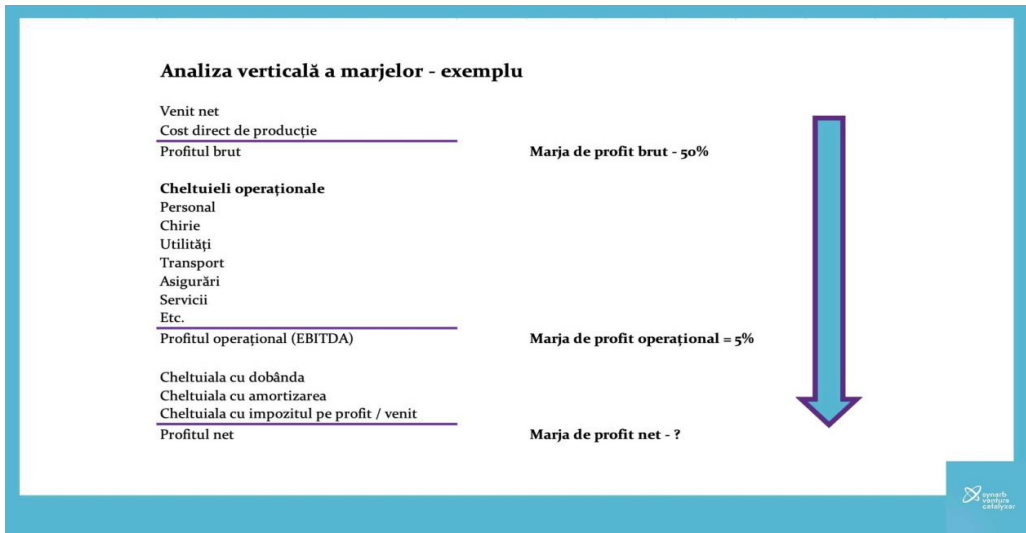
Această informație despre marja brută, odată obținută și după determinarea corectă a cauzelor, poate pune

Number crunching and impact investors

Regular funding opportunities or needs will arise over the lifecycle of a social enterprise. Many times, social entrepreneurs or managers of social enterprises approach me with this question, 'A funding opportunity has just opened up that fits well with our activity and objectives, but

presiune pe modelul de business și mulți antreprenori sociali încep un proces de regândire a întregului model de afacere. O diferență semnificativă între marjele de profitabilitate, de exemplu de 45% - diferența dintre 50% marjă de profit brut la 5% marjă de profit operațional - va atrage după

we usually generate low profit, and sometimes a loss. Would we be eligible?'. To which I almost always respond, much like a potential investor would, 'What are the reasons behind this low financial performance, and how will the funding help you remedy that?'

sine, în mod necesar, o analiză mai detaliată pentru a înțelege ce costuri operaționale “usucă” afacerea de resurse.

Nu în ultimul rând, un antreprenor social trebuie să știe în ce categorie se încadrează costurile sociale ale întreprinderii sale. Spre exemplu, o întreprindere socială cu o misiune de mediu va avea costuri de producție mai mari, deoarece se va aproviziona, cel mai probabil, din surse sustenabile, mai scumpe, această decizie generând un cost social suplimentar în afacere. Dacă prețurile practicate de această întreprindere vor fi comparabile cu cele de pe piața mainstream, implicit aceasta va avea o marjă de profit brut mai mică, datorită costurilor suplimentare „de sustenabilizare” pe care le absoarbe modelul. Prin urmare, performanța sa financiară va păli în comparație cu

On the one hand, if social entrepreneurs are able to explain the low gross profitability of their business, they can also explain the nature and need of its social costs to any potential investor. On the other hand, an impact investor will want to know that his financing solves a social problem and will help the organization grow. Nevertheless, where growth is not realistic, the investment could be earmarked for business consolidation, which is when impact investors assign short-to-medium term funding to resolve financial difficulties before growing the social enterprise overall.

Before sitting down with any potential investors, social enterprise owners and management need to

o întreprindere similară care nu are o misiune socială de mediu.

Cifrele și investitorii de impact

Cunoscând motivele profitabilității brute scăzute în afacerea sa, un antreprenor social poate oferi argumente convingătoare referitoare la performanța sa din cifre și poate explica clar unui potențial investor natura și necesitatea costurilor sale sociale.

În ciclul de viață al unei întreprinderi sociale vor apărea - mai des sau mai rar - diverse oportunități sau nevoi de finanțare. De nenumărate ori, antreprenorii sociali sau managerii unor întreprinderi sociale m-au întâmpinat cu întrebarea: "S-a lansat o linie de finanțare care se potrivește foarte bine cu activitatea și obiectivele noastre, dar noi în general avem un profit foarte mic, ba chiar uneori suntem pe pierdere. Oare suntem eligibili?"

Aproape de fiecare dată întorc întrebarea, la fel ca mulți investitori, către organizație: "Care sunt motivele pentru această lipsă de performanță și cum vă va ajuta finanțarea aceea să ieșiți din această situație?"

De partea cealaltă, un investitor de impact va dori să știe că investiția sa rezolvă o problemă socială și că va ajuta organizația să crească. Uneori creșterea nu este posibilă, iar investiția este solicitată și alocată pentru consolidarea afacerii. Investitori sociali pot alege, în acest caz, să sprijine întreprinderea socială pe termen scurt sau mediu, pentru ca aceasta să-și rezolve o serie de dificultăți, înainte de a crește afacerea socială.

Condiția esențială pentru ca această negociere să aibă loc este ca managementul întreprinderii sociale să știe **cauzele acestor dificultăți, cum se reflectă aceste probleme în modelul financiar** și să aibă trasate niște direcții realiste pentru ieșirea din dificultate.

have a clear understanding of **the underlying causes of the financial difficulties, how these are reflected in the business's financial model and have a realistic plan to overcome these.**

[1] The impact investor strategy will take into account financial revenue as well as the social and environmental benefits of the business.

[2] Many financial and impact investment resources are in English, so in this article I will use certain key terms in English. This is to help social entrepreneurs become familiar with international terminology.

[3] Earnings Before Interest, Tax, Depreciation and Amortisation - Profit before interest, taxes and depreciation.

Article first published

by Synerb / Articol publicat inițial
de Synerb : <https://synerb.org/>.

AUTISMUL ȘI OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ FAVORABILĂ INCLUZIUNII

AUTISM AND INCLUSIVE EMPLOYMENT

doctor în medicină, conferențiar universitar, catedra medicină de familie, USMF „Nicolae Testemițanu”

**Luminița
SUVEICĂ**

doctor of medicine, associate professor, Department of Family Medicine, USMF «Nicolae Testemitanu»

Rezumat. Orice dizabilitate este un obstacol în plus pentru a accesa educația și oportunitățile de a te angaja. Autismul afectează comunicarea și relaționarea cu cei din jur însă cu toate acestea persoanele cu autism dispun de un set de abilități extraordinare. Am avut ocazia să cunosc persoane care sunt cu tulburări de spectru autist și m-au impresionat cu modul în care interacționează, cu emoția pe care o pot înțelege, capacitatea de calcul și de a putea pune problemele. Toate aceste lucruri ne fac să înțelegem că situația precară în care ne aflăm acum în ceea ce privește oportunitățile de angajare pentru persoanele cu dizabilități, în general și în special cele cu tulburări din spectrul autist, sunt în mare măsură declanșate de ignoranța din societate, de faptul că nu înțelegem poate care sunt problemele, nu înțelegem modul în care le putem soluționa și pentru aceasta avem nevoie de o acțiune comună, atât în sectorul public, în sectorul privat și în sectorul neguvernamental.

Cuvinte-cheie: dizabilitate, autism, ocuparea forței de muncă, angajare pentru persoanele cu dizabilități.

Un loc de muncă este vital în viața noastră. Acesta este esențial pentru a participa la interacțiuni umane, pentru a obține mijloacele financiare necesare pentru a duce o viață fericită și sănătoasă, pentru a ne realiza potențialul uman, pentru a participa la societatea noastră. Cu toate acestea, noi, persoanele cu dizabilități, suntem private în mod sistematic de „dreptul la muncă”, care este protejat și promo-

Summary. Any disability is an additional obstacle to accessing education and employment opportunities. Autism affects communication and relationships with others, but people with autism have an extraordinary set of skills. I had the opportunity to meet people who have autism spectrum disorders and I was impressed with the way they interact, with the emotion they can understand, the ability to calculate and be able to pose problems. All these things make us understand that the precarious situation we are in now in terms of employment opportunities for people with disabilities, in general and especially those with autism spectrum disorders, are largely triggered by ignorance in society, by the fact that we may not understand what the problems are, we do not understand how we can solve them and for this we need joint action, both in the public sector, in the private sector and in the non-governmental sector.

Keywords: disability, autism, employment, employment for people with disabilities.

Having a job is vital in our lives. It is essential for engaging in human interactions, for gaining the necessary financial means to lead a happy and healthy life, for realising our human potential, for becoming part of our society. However, we, persons with disabilities, are systematically deprived of our ‘right to engage in work’, which right is protected and promoted by several international human rights documents and by the EU Charter of Fundamental Rights, and we are ex-

vat de mai multe documente internaționale privind drepturile omului și de Carta drepturilor fundamentale a UE, și suntem excluși de pe piața muncii. În întreaga Uniune Europeană, angajatorii plătesc adesea o amendă mai degrabă decât să ne angajeze.

Statisticile oficiale privind persoanele cu dizabilități sunt puține și nu sunt defalcate în funcție de tipul de dizabilitate, de rasă/origine etnică, de orientare sexuală etc.; de asemenea, există extrem de puține date privind tipul de locuri de muncă la care au acces persoanele cu dizabilități; totuși, avem la dispoziție următoarele date: numai 50,6 % dintre persoanele cu dizabilități sunt încadrate în muncă (48,3 % dintre femei și 53,3 % dintre bărbați), față de 74,8 % dintre persoanele fără dizabilități. Cele mai recente statistici disponibile arată că numai 20,7 % dintre femeile cu dizabilități sunt încadrate în muncă cu normă întreagă, comparativ cu 28,6 % dintre bărbații cu dizabilități. Totuși, aceste cifre nu indică numărul de persoane angajate pe piața deschisă a forței de muncă și exclud persoanele cu dizabilități care trăiesc în centre de plasament și care sunt mult mai puțin susceptibile să aibă un loc de muncă sau să fie integrate în comunitate în orice mod posibil. Puteți găsi mai multe informații mai jos.

Este de la sine înțeles că ocuparea forței de muncă nu este singurul domeniu în care discriminarea împotriva noastră, a persoanelor cu dizabilități, este larg răspândită. Însă acesta este, în mod cert, un domeniu care - prin garantarea unor drepturi și șanse egale - ar putea aduce schimbări transformaționale atât pentru persoanele cu dizabilități în cauză, cât și pentru întreaga societate.

cluded from the labour market. Across the European Union, employers often rather pay a fine than employ us.

Official disability statistics are scarce and mostly not disaggregated by type of disability, race/ethnic origin, sexual orientation, etc., and there is hardly any data on the type of employment persons with disabilities have access to, still we know this much: only 50.6% of persons with disabilities are in employment (48.3% of women and 53.3% of men), compared to 74.8% for persons without disabilities. The most recent statistics available reveal that only 20.7% of women with disabilities are in full-time employment, compared to 28.6% of men with disabilities. Nevertheless, these figures do not uncover how many people are employed in the open labour market, and exclude persons with disabilities living in institutional care who are far less likely to have a job or to be included in the community in any possible way. You can find further data below.

It goes without saying that employment is not the only area where discrimination against us, persons with disabilities, is widespread. But it is definitely an area, which - through safeguarding equal rights and opportunities - could bring about transformational changes both for the persons with disabilities concerned but also for the entire society.

Our societies are not homogeneous. *We all* have different identities, capabilities, knowledge and skills, and in the European Union, which prides itself of being in the forefront of the fight for fundamental rights, equality and non-discrimination should be ensured for everyone, including for per-

Societățile noastre nu sunt omogene. *Avem cu toții* identități, capacități, cunoștințe și competențe diferite, iar în Uniunea Europeană, care se mândrește că se află în fruntea luptei pentru drepturile fundamentale, egalitatea și nediscriminarea ar trebui asigurate pentru toți, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități, care constituie, la rândul lor, un grup eterogen de persoane cu multiple identități și cu abilități diferite care coexistă.

Cu toate acestea, în pofida tuturor valorilor și tratatelor noastre convenite în comun, minoritățile noastre, inclusiv persoanele cu dizabilități, continuă să fie private în mod generalizat și sistemic de drepturile lor, începând de la educație, accesul la justiție, accesul la drepturile în materie de sănătate sexuală și reproductivă, dreptul de a trăi independent și de a trăi fără violență și abuz, de a avea un nivel adecvat de trai și de protecție socială etc. Este timpul să înțelegem cu toții că toți avem identități multiple/intersecționale, că asigurarea drepturilor omului nu este o favoare pe care trebuie să o cerem altora, ci este minimul necesar pe care trebuie să ni-l oferim unii altora.

Suntem o societate diversă, iar diversitatea este o valoare și o forță care ne va ajuta să facem față provocărilor mereu în schimbare la nivel local și mondial.

Pentru a demonstra efectele grave ale inegalității și ale discriminării împotriva persoanelor cu dizabilități pe piața forței de muncă, raportoarea intenționează să vă atragă atenția asupra celor mai recente constatări ale sondajelor și rezultate ale cercetărilor disponibile care indică, de asemenea, eterogenitatea și diversitatea în cadrul grupului:

sons with disabilities, who themselves are a heterogeneous group of people with several coexisting identities and different abilities.

Nevertheless, in spite of all our commonly agreed upon values and treaties, our minorities, including persons with disabilities, continue to experience widespread and systemic deprivation of their rights starting from education, access to justice, access to sexual and reproductive health rights, to the right to live independently and live free from violence and abuse, to have adequate standard of living and social protection, etc. It is high time that we all understood that all of us have multiple/intersectional identities, that the provision of human rights is not a favour we should ask for from others but it is the bare minimum that we have to give to each other. We are a diverse society and diversity is a value and strength that will help us rise to our ever-changing set of local and global challenges.

One of the most prevailing rights violations that we, persons with disabilities, experience is the denial of our participation.

In order to demonstrate the grave effects of the inequality of and the discrimination against persons with disabilities in the labour market, your rapporteur intends to draw your attention to the latest available survey findings and research results which also reveal the heterogeneity and diversity within the group:

The rate of unemployment of persons with disabilities (17,1%) is almost twice of the general population (10,2%), and the unemployment of persons with disabilities lasts longer than that of the persons without disabilities regardless of qualifications.

Rata șomajului în rândul persoanelor cu dizabilități (17,1 %) este aproape de două ori mai mare decât în rândul populației generale (10,2 %), iar șomajul în rândul persoanelor cu dizabilități durează mai mult decât cel al persoanelor fără dizabilități, indiferent de calificările acestora.

Rata șomajului este cea mai ridicată în rândul tinerilor cu dizabilități (grupa de vârstă 16-24), 24,9 % dintre aceștia fiind șomeri, comparativ cu 16,6 % în rândul populației generale, ceea ce este indisolubil legat de oportunitățile de educație.

Femeile cu dizabilități, care reprezintă 16 % din populația totală a femeilor și 60 % din populația totală a persoanelor cu dizabilități din UE, se confruntă în continuare cu discriminarea multiplă și intersectorială în toate domeniile vieții. Numai 20,7 % dintre femeile cu dizabilități sunt încadrate în muncă cu normă întreagă, comparativ cu 28,6 % dintre bărbații cu dizabilități. Rata de inactivitate economică în rândul femeilor cu dizabilități este de peste două treimi din populația totală a femeilor de vârstă activă (16-64 ani).

În întreaga Europă există peste 30 de milioane de persoane nevăzătoare și care suferă de cecitate parțială; rata medie a șomajului în rândul acestora este de 75 % – și chiar mai mare în rândul femeilor – ceea ce duce la excluderea lor socială și la sărăcie.

În UE există aproximativ un milion de persoane cu surditate care utilizează limbajul semnelor și 51 de milioane de persoane cu deficiențe de auz, dintre care multe utilizează, de asemenea, limbajul semnelor, iar șomajul în rândul acestor persoane este insuficient raportat și nu este cercetat corespunzător.

The rate of unemployment is the highest amongst young persons with disabilities (age group 16-24) with 24,9% of them being unemployed compared to 16,6% in the general population, which is inextricably linked with education opportunities.

Women with disabilities, who constitute 16% of the total population of women, and 60% of the overall population of persons with disabilities in the EU, continue to face multiple and intersectional discrimination in all areas of life. Only 20,7% of women with disabilities are in full time employment, compared to 28,6% of men with disabilities. The economic inactivity rate among women with disabilities is over two thirds of the total population of women of working age (16-64 years).

There are over 30 million blind and partially sighted persons in wider Europe; the average unemployment rate of them is 75% – and even higher among women – leading to their social exclusion and poverty.

There are approximately one million deaf sign language users in the EU and 51 million hard-of-hearing people, many of whom are also sign language users whose unemployment is underreported and inadequately researched.

There are approximately seven million persons with intellectual disabilities in the EU whose employment level is considerably low.

Autism is a complex lifelong disability experienced differently by each affected person. Autism is a lifelong, complex and diverse neurodevelopmental condition affecting brain development and behaviour. It is a spectrum condition, which means

În UE există aproximativ șapte milioane de persoane cu dizabilități intelectuale, al căror nivel de ocupare a forței de muncă este deosebit de scăzut.

Autismul este o dizabilitate complexă definitivă, care este diferită pentru fiecare persoană afectată.

Autismul este o afecțiune neurodezvoltare pe tot parcursul vieții, complexă și diversă, care afectează dezvoltarea și comportamentul creierului. Este o afecțiune a spectrului, ceea ce înseamnă că, în timp ce oamenii împărtășesc anumite dificultăți, autismul le va afecta în moduri diferite. Unele persoane cu autism sunt capabile să ducă o viață independentă, dar multe dintre acestea au dizabilități de învățare sau condiții de îngrijire a sănătății care necesită adesea necesitând o viață de sprijin de specialitate. Autismul afectează abilitățile de comunicare socială, tiparele de comportament și procesarea senzorială.

Se estimează că în Europa, aproximativ cinci milioane de persoane suferă de afecțiuni din spectrul autismului. Persoanele autiste, indiferent de nevoile lor de sprijin, se confruntă cu un nivel ridicat de discriminare în toate aspectele vieții, inclusiv privind educația și formarea profesională, ceea ce duce la rezultate slabe legate de ocuparea forței de muncă. Șomajul afectează în mod disproporționat persoanele autiste, inclusiv pe cele cu un nivel de educație peste medie. Rata de ocupare a acestora este mai mică de 10 % cu mult sub rata de 47 % pentru persoanele cu dizabilități și de 72 % pentru persoanele fără dizabilități. Aceste persoane sunt de multe ori subocupate, au locuri de muncă precare și/sau pe termen scurt, cu salarii foarte mici, adesea în instituții și

that while people share certain difficulties, their autism will affect them in different ways. Some autistic people are able to live independent lives but many have learning disabilities or co-occurring healthcare conditions often requiring a lifetime of specialist support.

Autism affects social communication abilities, patterns of behaviour and sensory processing. An estimated five million people in Europe are on the autism spectrum.

Autistic people, irrespective of their support needs, face a high level of discrimination in all aspects of life, including education and vocational training, resulting in poor employment outcomes.

Unemployment disproportionately affects autistic people, including those with an above-average level of education. Their employment rate is less than 10 %, far below the rates of 47 % for persons with disabilities and 72 % for persons without disabilities.

They are often underemployed, work in precarious and/or short term jobs with very low pay, often in institutions and sheltered settings, and are at high risk of poverty and social exclusion. Employment rate of autistic people:

- < 10% people on the autism spectrum (mostly employed in low-paid jobs or in sheltered settings);
- Most of autistic people with high support needs are not in education, employment and training and are not counted in statistics (i.e. live in institutions or in unsupported families).
- Unemployment also affects disproportionately autistic people with above-average level of general edu-

nului școlar, a disponibilizării și a suspendării serviciilor de sprijin și a intervențiilor bazate pe dovezi. Referitor la dreptul lor de a participa pe deplin în societate, în condiții de egalitate cu ceilalți, și referitor la noua Strategie privind drepturile persoanelor cu handicap, Directiva privind egalitatea de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă, Planul de acțiune privind Pilonul european al drepturilor sociale, obiectivele de dezvoltare durabilă ale ONU și Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu handicap.

Factori de succes pentru a favoriza accesul la ocuparea forței de muncă și păstrarea locului de muncă. Cercetările existente sugerează că:

- Programele care ajută oamenii să obțină locuri de muncă și să rămână angajate ar trebui să ia în considerare punctele forte ale persoanelor autiste.
- Adoptați abordări individualizate centrate pe persoană pentru a identifica nevoile, lucrând pentru a îmbunătăți calitatea vieții fiecărei persoane în funcție de ceea ce își dorește
- Cazarea la locul de muncă este esențială, inclusiv modificarea formatului sarcinii și a mediului de lucru, cum ar fi iluminarea și sunetul.
- Experiența la locul de muncă este cheia succesului. Este esențial să dezvoltăm programe pentru a câștiga experiență și pentru a dezvolta rezultatele ocupării forței de muncă.
- Angajatorii au nevoie de valori mai bune pentru a ști care strategii funcționează și nu funcționează, cu acces rapid la resurse.
- Angajatorii ar trebui să sporească înțelegerea autismului la locul de muncă oferind instrumente educaționale managerilor și celor cu contact direct cu angajatul autist.
- Procesul trebuie să înceapă la începutul adolescenței pentru a construi

are essential, including modifying the task format and the work environment, such as lighting and sound.

- On-the-job experience is key to success. It is key to develop programs to gain experience and develop employment outcomes.
- Employers need better metrics to know which strategies work and do not work, with ready access to resources.
- Employers should increase understanding of autism in the workplace by offering educational tools to managers and those with direct contact with the autistic employee.
- The process needs to start early in adolescence to build “pathways” to employment.

Recommendations at national level.

At national level, in cooperation with autism organisations government should:

1. Collect data and monitor the number of autistic people in employment and set targets to improve employment rates.
2. Develop autism employment pathways including end-to-end specialist support and monitor outcomes.
3. Launch programmes to promote the employment potential of autistic people to employers, including develop programmes to match their skills with the labour market.
4. Invest in research to study the outcomes of autistic adults, identify

„căi” către angajare.

Recomandări la nivel național.

La nivel național, în cooperare cu organizațiile pentru autism, guvernul ar trebui:

1. Colectarea datelor și monitorizarea numărului persoanelor cu autism ocupat și stabilirea obiectivelor pentru îmbunătățirea ratelor de ocupare.

2. Elaborarea căilor de angajare în autism, inclusiv asistență de specialitate de la capăt la cap și monitorizarea rezultatelor.

3. Lansarea de programe pentru promovarea potențialului de ocupare a forței de muncă pentru persoanele cu autism către angajatori, inclusiv dezvoltarea de programe care să corespundă abilităților lor cu piața muncii.

4. Investiți în cercetare pentru a studia rezultatele adulților cu autism, identificarea și dezvoltarea programe eficiente de sprijin.

5. Asigurare a serviciilor care acordă asistență persoanelor în căutarea unui loc de muncă sunt instruite în autism și oferă o acomodare rezonabilă.

6. Promovarea accesului la formare profesională și ucenicie, inclusiv prin oferirea de stimulente angajatorilor.

7. Rularea programelor pilot pentru ucenicie pentru a promova standardele de aur.

8. Conducerea prin exemplu și creșterea experienței profesionale pentru adulți cu autism în administrația publică.

9. Abordarea problemei capcanei beneficiilor.

10. Cooperarea cu organizațiile reprezentative.

Persoanele cu dizabilități au dreptul la sprijin pentru venituri, care asigură o viață demnă, servicii care le permit să participe pe piața muncii și în societate, precum și un mediu de lucru adaptat nevoilor lor.

and develop effective support programmes.

5. Make sure that services assisting job seekers are trained in autism and provide reasonable accommodation.

6. Promote access to vocational training and apprenticeship, including by providing incentives to employers.

7. Run pilot programmes for apprenticeships to foster gold standards.

8. Lead by example and increase work experience schemes for autistic adults in public administration.

9. Address the issue of benefits trap.

10. Cooperating with representative organisations.

People with disabilities have the right to income support that ensures living in dignity, services that enable them to participate in the labour market and in society, and a work environment adapted to their needs.

BIBLIOGRAFIE:

1. Comisia pentru egalitate și drepturile omului, raport de cercetare 107 – Pay Gap Research (Studii privind diferențele salariale), „The Disability Pay Gap” („Diferențe salariale bazate pe dizabilitate”), august 2017.
2. Consiliul European, „Freedom from exploitation, violence and abuse of persons with disabilities - Contribution to the Council of Europe Strategy on the Rights of Persons with Disabilities”, 2017.
3. Directiva 2000/78/CE a Consiliului din 27 noiembrie 2000 de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă, JO L 303, 2.12.2000, p. 16.
4. FRA, „From institutions to community living for persons with disabilities: perspectives from the ground”, 2018.
5. Prezentarea susținută de Autism-Europe pe 5 noiembrie 2019 în fața Comisiei pentru ocuparea forței de muncă și afaceri sociale a Parlamentului European, disponibilă la adresa: https://www.autismeurope.org/wp-content/uploads/2019/11/presentation_employment_autism_final2.pptx.pdf
6. Strategia privind drepturile persoanelor cu handicap 2021-2030 (COM(2021)0101).
7. State of play of employment of people on the autism spectrum in Europe: barriers, good practices and trends Aurélie BARANGER aurelie.baranger@autismeurope.org Committee on Employment and Social Affairs of the European Parliament November 5th 2019

BIBLIOGRAPHY:

1. Autism-Europe’s presentation to the European Parliament’s Committee on Employment and Social Affairs on 5 November 2019, retrieved here: https://www.autismeurope.org/wp-content/uploads/2019/11/presentation_employment_autism_final2.pptx.pdf
2. Council of Europe, Freedom from exploitation, violence and abuse of persons with disabilities - Contribution to the Council of Europe Strategy on the Rights of Persons with Disabilities, 2017.
3. Council Directive 2000/78/EC of 27 November 2000 establishing a general framework for equal treatment in employment and occupation, OJ L 303, 2.12.2000, p. 16
4. Equality and Human Rights Commission, research report 107 – Pay Gaps Research, ‘The Disability Pay Gap’, August 2017.
5. FRA, From institutions to community living for persons with disabilities: perspectives from the ground, 2018.
6. Strategy for the Rights of Persons with Disabilities 2021-2030 (COM(2021)0101).
7. State of play of employment of people on the autism spectrum in Europe: barriers, good practices and trends Aurélie BARANGER aurelie.baranger@autismeurope.org Committee on Employment and Social Affairs of the European Parliament November 5th 2019

**RESPONSABILITATEA SOCIAL CORPORATIVĂ
PRACTICATĂ ÎN RÂNDUL IMM-URILOR:
BENEFICIILE PENTRU MEDIUL DE AFACERI ȘI COMUNITATE**

**CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY PRACTICES IN SMES:
BENEFITS FOR THE BUSINESS ENVIRONMENT
AND THE COMMUNITY**

*Magistru în administrare publică
și relații internaționale*

**Olesea
VULPE**

*Master in public administration
and international relations*

Rezumat. *“Responsabilitatea social-corporativă (RSC) ar trebui să fie o strategie de afaceri, sau, mai exact, o filosofie care să stea la baza afacerii. În sens restrâns, aceasta este văzută doar ca o strategie de dezvoltare de imagine, prin promisiuni și acțiuni de natură filantropică și implicarea în proiecte sociale. Acest angajament trece dincolo de obligațiile statutare de a respecta legislația și se manifestă în acțiuni voluntare de îmbunătățire a calității vieții pentru angajați și familiile acestora, a comunității și a întregii societăți”.*

Summary. *“Corporate social responsibility (CSR) should be a business strategy, or, more precisely, a philosophy that underlies the business. In a narrow sense, it is seen only as an image development strategy, through promises and actions of a philanthropic nature and involvement in social projects. This commitment goes beyond the statutory obligations to comply with the law and is manifested in voluntary actions to improve the quality of life for employees and their families, the community and society as a whole”.*

Responsabilitatea Socială Corporativă reprezintă o întregă cultură de afaceri care include etica de afaceri, drepturile consumatorului, echitatea economică și socială, tehnologii ce nu dăunează mediului ambiant, tratarea justă a forței de muncă, relații transparente cu oficialii publici, integritate morală și investiții în comunitate.¹

Comisia Europeană a agreeat o definiție pentru Responsabilitatea Socială Corporativă (RSC), prin care aceasta reprezintă „un concept prin care companiile integrează preocupările sociale și de mediu în activitățile lor comerciale și în interacțiunea cu

Corporate Social Responsibility is a whole business culture that includes business ethics, consumer rights, economic and social equity, environmentally friendly technologies, fair treatment of the workforce, transparent relationships with public officials, moral integrity and community investment.

The European Commission has agreed on a definition of Corporate Social Responsibility (CSR), which is „a concept by which companies integrate social and environmental concerns into their business activities and interact with stakeholders on a voluntary basis”.

In 2010, the International Organization for Standardization (ISO)

¹ <https://www.qreferat.com/referate/economie/Responsabilitatea-sociala-corp712.php>

factorii implicați, pe o bază voluntară”.

În anul 2010, Organizația Internațională pentru Standardizare (ISO) a lansat ISO 26000, un set de standarde voluntare menite să ajute companiile să implementeze responsabilitatea socială corporativă. Spre deosebire de alte standarde ISO, ISO 26000 oferă mai degrabă îndrumări decât cerințe, deoarece specificul RSC este mai degrabă calitativ decât cantitativ, iar standardele sale nu pot fi certificate. ISO 26000 clarifică ce este responsabilitatea socială și ajută organizațiile să transpună principiile RSC în acțiuni practice. Standardul se adresează tuturor tipurilor de organizații, indiferent de activitatea, dimensiunea sau locația acestora.

În anul 2011 Expert-Grup au elaborat o cercetare intitulată „Responsabilitatea Socială Corporativă în Republica Moldova: Ce poate face guvernul?”. În această lucrare se menționează că conceptul RSC este unul relativ nou pentru mediul de afaceri din Rep. Moldova. Situația pare să fie neschimbată până în prezent, mulți antreprenori în special din sectorul IMM adesea confundând activitățile de caritate/ filantropia cu activitățile de RSC.

În literatura de specialitate (jurnale, reviste, portaluri de afaceri) naționale cât și internaționale se găsesc multe articole privind impactul pozitiv al companiilor care aplică principiile RSC atât pentru mediul de afaceri cât și pentru comunitate și mediul ambiant.

Caracteristicile principale ale Responsabilității Sociale în întreprinderi:

a. Adoptarea voluntară de către întreprinderi a măsurilor prin care să contribuie la rezolvarea problemelor sociale și de mediu;

launched ISO 26000, a set of voluntary standards designed to help companies implement corporate social responsibility. Unlike other ISO standards, ISO 26000 provides guidance rather than requirements, because the specificity of CSR is qualitative rather than quantitative, and its standards cannot be certified. ISO 26000 clarifies what social responsibility is and helps organizations to transfer CSR principles into practice. The standard is addressed to all types of organizations, regardless of their activity, size or location.

In 2011 Expert-Grup developed a research entitled „Corporate Social Responsibility in the Republic of Moldova: What can the government do?”. In this study it's stated that the concept of CSR is a relatively new one for the business environment in Rep. Moldova. The situation seems to be unchanged so far, with many entrepreneurs, especially in the SME sector, often confusing charity / philanthropy with CSR.

In the national and international literature (journals, magazines, business portals) there are many articles on the positive impact of companies that apply the principles of CSR for the business environment, for the community and the environment.

The main characteristics of Corporate Social Responsibility:

a. Voluntary adoption by enterprises of measures to contribute to solving social and environmental problems;

b. Contribute to sustainable development: businesses must include

b. Contribuie la dezvoltarea durabilă: afacerile trebuie să includă impactul economic, social și de mediu în operațiunile lor;

c. Responsabilitatea Socială nu este un "accesoriu" opțional al activităților principale ale afacerilor – ci este vorba despre modul în care sunt administrate afacerile;

d. Responsabilitatea Socială nu este doar simpla donație în cadrul unor acțiuni filantropice. Ceea ce diferențiază Responsabilitatea Socială de filantropie, este faptul că Responsabilitatea Socială în întreprinderi presupune *dezvoltarea unei strategii de implicare în comunitate și un parteneriat* din care compania are la rândul său de câștigat.

economic, social and environmental impact in their operations;

c. Social Responsibility is not an optional "accessory" of the main activities of the business - but it is about the way the business is managed;

d. Social responsibility is not just a simple donation in philanthropic actions. What differentiates Social Responsibility from philanthropy, is the fact that Social Responsibility in enterprises involves the development of a strategy of involvement in the community and a partnership from which the company in turn has to gain.

Beneficii pentru comunitate	Beneficii pentru mediul de afaceri
<p>a. Susținerea financiară a unei organizații caritabile locale;</p> <p>b. Sponsorizarea unui eveniment local;</p> <p>c. Organizarea evenimentelor de curățare a spațiului public;</p> <p>d. Susținerea activităților de voluntariat în școli și proiecte comunitare.</p>	<p>a. Produse îmbunătățite și/sau procese de producție mai eficiente ce garantează o mai mare satisfacție și loialitate a clienților;</p> <p>b. Mai mare motivație și loialitate a angajaților, ceea ce conduce la un grad mai mare de creativitate și inovație;</p> <p>c. Mai bună promovare datorată recunoașterii publice sporite;</p> <p>d. Mai bună poziționare pe piață și o mai bună relaționare cu partenerii de afaceri și autoritățile locale;</p> <p>e. Reducerea costurilor și creșterea profitabilității grație utilizării mai eficiente a resurselor umane și de producție;</p> <p>f. Creșterea cifrei de afaceri/ datorită avantajului competitiv;</p> <p>g. Accesul la piața externă, în special a UE, și extinderea oportunităților de parteneriat la nivel internațional.</p>

Care sunt avantajele pentru IMM?

În condițiile unei creșteri accelerate a economiei imaginea întreprinderii depinde nu numai de indicatorii economico-financiari, de calitatea produselor, de locurile de muncă noi create, dar este influențată considerabil și de modul cum contribuie la dezvoltarea durabilă. Responsabilitatea Social Corporativă (RSC) este considerată o investiție inteligentă, care aduce beneficii atât companiei, cât și întregii comunități.

Which are the benefits for SMEs?

In the context of an accelerated growth of the economy, the image of an enterprise depends not only on the economic-financial indicators, on the quality of the products, on the newly created jobs, but it is also considerably influenced by the way it contributes to the sustainable development. Corporate Social Responsibility (CSR) is considered a smart investment, which benefits both the company and the entire community.

Community benefits	Benefits for the business environment
<p>a. Financial support of a local charity;</p> <p>b. Sponsorship of a local event;</p> <p>c. Organizing public space cleaning events;</p> <p>d. Supporting volunteer activities in schools and community projects.</p>	<p>a. Improved products and / or more efficient production processes that guarantee greater customer satisfaction and loyalty;</p> <p>b. Greater motivation and loyalty of employees, which leads to a greater degree of creativity and innovation;</p> <p>c. Better promotion due to increased public recognition;</p> <p>d. Better market positioning and better relationship with business partners and local authorities;</p> <p>e. Reducing costs and increasing profitability through more efficient use of human and production resources;</p> <p>f. Increase in turnover / due to competitive advantage;</p> <p>g. Access to the external market, especially the EU, and expanding international partnership opportunities.</p>

Majoritatea întreprinderilor care aplică principiile RSC au ajuns la un nivel de dezvoltare foarte înalt, astfel încât pot acorda o parte din venitul lor pentru activități și proiecte de dezvoltare a comunității. Cu toate acestea, Responsabilitatea socială corporativă nu este caracteristică doar marilor corporații și întreprinderilor internaționale. Întreprinderile mici și mijlocii au capacitatea de a contribui la dezvoltarea comunității în care activează. Multe IMM-uri realizează astfel de acțiuni însă fără a avea anumite proceduri de RSC formalizate în cadrul întreprinderii.

În cadrul cercetărilor realizate la nivel internațional în domeniul integrării principiilor RSC în cadrul IMM-urilor, s-a observat că multe întreprinderi mici „adesea adoptă, fără să știe, practici responsabile din punct de vedere social”. Datorită amplasării și nivelului înalt de integrare în comunitate a întreprinderilor mici și mijlocii, adoptarea de către acestea a unui model de afaceri responsabil social, poate contribui la dezvoltarea comunității și a întreprinderilor. Exemple de practici RSC în rândul IMM-urilor pot fi: conectarea la furnizori de energie ecologică, identificarea și încurajarea activităților de caritate în rândul angajaților, sponsorizarea echipelor sportive locale, donarea directă la organizații de caritate locale, integrarea managementului documentelor interne în format electronic etc.

Care sunt avantajele pentru IMM?

În condițiile unei creșteri accelerate a economiei imaginea întreprinderii depinde nu numai de indicatorii economico-financiari, de calitatea produselor, de locurile de

Most companies that apply CSR principles have reached a very high level of development, so they can provide part of their income for community development activities and projects. However, Corporate Social Responsibility is not just for large corporations and international corporations. Small and medium-sized enterprises also have the capacity to contribute to the development of the community in which they operate. Many SMEs carry out such actions but without having certain formalized CSR procedures within the company.

International research on the integration of CSR principles into SMEs has shown that many small businesses „often unknowingly adopt socially responsible practices”. Due to the location and high level of integration of small and medium enterprises in the community, their adoption of a socially responsible business model can contribute to the development of the community and enterprises. Examples of CSR practices among SMEs can be: connecting to green energy suppliers, identifying and encouraging charitable activities among employees, sponsoring local sports teams, direct donation to local charities, integrating internal document management in electronic format, etc.

What are the benefits for SMEs?

In the conditions of an accelerated growth of the economy, the image of the enterprise depends not only on the economic-financial indicators, on the quality of the products, on the newly created jobs, but it is also considerably influenced by the way

g. RSC nu este un "accesoriu" opțional al activităților principale ale afacerilor – ci este vorba despre modul în care sunt administrate afacerile;

h. RSC nu este doar simpla donație în cadrul unor acțiuni filantropice. Ceea ce diferențiază RSC de filantropie, este faptul că RSC presupune *dezvoltarea unei strategii de implicare în comunitate și un parteneriat* din care compania are la rândul său de câștigat.

1. Activitățile RSC orientate către angajați, sunt caracterizate prin:

a. Îmbunătățirea condițiilor de lucru, adițional cerințelor legislației, (inclusiv în domeniul sănătății și securității în muncă) și a satisfacției angajaților la locul de muncă;

b. Echilibrul dintre activitatea profesională și cea personală;

c. Oportunități egale și diversitate;

d. Instruirea și dezvoltarea personalului (inclusiv planificarea carierei);

e. Informarea și implicarea angajaților luarea deciziilor companiei;

f. Remunerare responsabilă și corectă și/sau sprijin financiar pentru angajați (ex. Asigurare suplimentară de pensii, de sănătate, împrumuturi fără dobândă etc.).

2. Activitățile RSC orientate către comunitate, sunt caracterizate prin:

a. integrare socială și/sau pe piața muncii la nivel de comunitate;

b. îmbunătățirea infrastructurii locale;

c. donații în bani sau în natură către instituțiile comunității locale (ex. școli, spitale, grupuri de mediu, organizații culturale, cluburi, sportivi și de agrement etc.);

is about how business is managed;

h. CSR is not just a simple donation in philanthropic actions. What differentiates CSR from philanthropy is the fact that CSR involves the development of a strategy of community involvement and a partnership from which the company in turn has to gain.

1. Employee-oriented CSR activities are:

a. Improving working conditions, in addition to the requirements of the legislation, (including in the field of health and safety at work) and employee satisfaction at work;

b. The balance between professional and personal activity;

c. Equal opportunities and diversity;

d. Staff training and development (including career planning);

e. Informing and involving employees in making company decisions;

f. Responsible and fair remuneration and / or financial support for employees (eg supplementary pension, health insurance, interest-free loans, etc.).

2. Community-oriented CSR activities are:

a. social and / or labor market integration at community level;

b. improving local infrastructure;

c. donations in cash or in kind to local community institutions (eg schools, hospitals, environmental groups, cultural organizations, clubs, sports and leisure, etc.);

d. support given to society in a broader sense (eg the population of developing countries).

d. sprijin acordat societății într-un sens mai larg (ex. populației din țările în curs de dezvoltare).

3. Activitățile RSC orientate către piață, sunt caracterizate prin:

Activitățile date vizează pe de o parte clienții și, pe de altă parte, partenerii de afaceri și/sau furnizorii:

- a. Activități ce țin de îmbunătățirea calității sau siguranței produselor;
- b. Furnizarea de servicii voluntare în beneficiul clienților;
- c. Politică a prețurilor corectă;
- d. Publicitatea etică;
- e. Plata furnizorilor sau a partenerilor de afaceri fără întârziere;
- f. Contractarea partenerilor locali;
- g. Respectarea standardelor în ceea ce privește lanțul de furnizori;
- h. Sprijinirea stabilirii alianțelor de afaceri la nivel local/regional.

4. Activitățile RSC în domeniul protecției mediului, se caracterizează prin:

- a. Grijă față de mediu în proiectarea produselor / proceselor de producție;
- b. Utilizarea eficientă a resurselor naturale;
- c. Reducerea deșeurilor și a poluării;
- d. Reciclarea deșeurilor;
- e. Aplicarea unei "evaluări ecologice" a furnizorilor în ceea ce privește standardele lor de mediu;
- f. Informarea partenerilor de afaceri, a clienților sau a societății cu privire la aspectele legate de mediu.

5 Activități ale întreprinderilor "verzi", se caracterizează prin:

- a. Eficiența energetică și resursele regenerabile;

3. Market-oriented CSR activities are:

These activities target on the one hand customers and, on the other hand, business partners and / or suppliers:

- a. Activities related to improving the quality or safety of products;
- b. Providing voluntary services for the benefit of customers;
- c. Correct pricing policy;
- d. Ethical advertising;
- e. Payment of suppliers or business partners without delay;
- f. Contracting local partners;
- g. Compliance with standards regarding the supply chain;
- h. Supporting the establishment of business alliances at local / regional level.

4. CSR activities in the field of environmental protection are:

- a. Care for the environment in the design of products / production processes;
- b. Efficient use of natural resources;
- c. Reduction of waste and pollution;
- d. Waste recycling;
- e. Applying an „environmental assessment” of suppliers to their environmental standards;
- f. Informing business partners, customers or society about environmental issues.

5 Activities of „green” enterprises are:

- a. Energy efficiency and renewable resources;
- b. Reducing greenhouse gas emissions;

b. Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră;
 c. Reciclarea deșeurilor;
 d. Agricultură ecologică;
 e. Achiziții publice durabile (APD);
 f. Industria verde;
 g. Educația ecologică și educația pentru dezvoltare durabilă, informarea și conștientizarea publicului.

O IMM - pentru a fi responsabilă social presupune, pe lângă aplicarea cu strictețe a respectării prevederilor legale, o preocupare continuă față de angajații companiei, într-o manieră voluntară, pentru creșterea investițiilor în capitalul uman, în mediul înconjurător și în managementul relației cu toate părțile interesate.

Consiliul Național „IMM – Model Sustenabil de Responsabilitate Socială”, organizat pentru IMM active din Republica Moldova

Pentru îmbunătățirea implicării întreprinderilor mici și mijlocii în activități de RSC și a promovării acestei filozofii pentru publicul larg, Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii împreună cu PNUD Moldova, ca promotor al ODD-urilor și cu partenerii din Rețeaua Pactul Global din Moldova educa un model responsabil de implicare a IMM, în dezvoltarea comunității și nu numai, promovând și realizând cu succes competiția destinată IMM: “IMM - Model Sustenabil de Responsabilitate Socială”.

Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului **Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM)** anual organizează Concursului Național „IMM – Model Sustenabil de Responsabilitate Socială”, pentru companiile active ce își des-

c. Waste recycling;
 d. Organic agriculture;
 e. Sustainable public procurement (ODA);
 f. Green industry;
 g. Ecological education and education for sustainable development, information and public awareness.

An SME - to be socially responsible requires, in addition to the strict application of legal provisions, a continuous concern for the company's employees, in a voluntary manner, to increase investment in human capital, the environment and the management of the relationship with all the stakeholders.

The National Competition „SME - Sustainable Model of Social Responsibility”, organized for active SMEs in the Republic of Moldova

To improve the involvement of small and medium enterprises in CSR activities and to promote this philosophy for the general public, the Organization for the Development of the Small and Medium Enterprises Sector together with UNDP Moldova, as a promoter of the SDGs and partners in the Global Compact Network in Moldova model responsible for the involvement of SMEs, in the development of the community and not only, successfully promoting and realizing the competition for SMEs: “SME - Sustainable Model of Social Responsibility”.

The Organization for the Development of the Small and Medium Enterprises Sector (ODIMM) annually organizes - the National Competition „SME - Sustainable Model of Social

fașoară activitatea în Republica Moldova. Concursul promovează obiectivele dezvoltării durabile și principiile de Responsabilitate Social-Corporativă (RSC) în rândul IMM-urilor drept activități esențiale de sporire a competitivității.

- competiția este deschisă pentru toți agenții economici care sunt subiecți al articolului 2, din Legea nr. 179 din 21.07.2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii (Monitorul Oficial Nr. 306-313 art nr : 651), privind susținerea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii (Monitorul oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.126-130, art.605),

- concursul este un eveniment deschis și gratuit, numărul de participanți și aplicații nu este limitat,

- câștigătorii competiției sunt întreprinderile din sectorul IMM - care aplică activ principiile de responsabilitate social-corporativă, obținând cele mai bune rezultate în activitatea lor antreprenorială pe parcursul anului precedent și aducând avantaje sustenabile pentru societate și mediu.

Concursul Național „IMM – Model de Responsabilitate Socială” este organizat anual de ODIMM, începând cu 2010, cu scopul promovării acestui concept și diseminării celor mai bune practici ale IMM-urilor.

Participanții la concurs sunt companiile care se înscriu în categoria IMM, desfășoară activitate economică mai mult de 1 an, sunt rezidenți ai Republicii Moldova și au realizat cel puțin una dintre activitățile de Responsabilitate Social-Corporativă.

Astfel, în perioada 2010 – 2020 au avut loc 11 ediții ale concursului, fiind premiați în total 51 de întreprinderi dintre care: Integrarea socială și

Responsibility”, for active companies operating in the Republic of Moldova. The competition promotes the objectives of sustainable development and the principles of Corporate Social Responsibility (CSR) among SMEs as essential activities to increase competitiveness.

- the competition is open to all economic agents that are subjects of article 2, of Law no. 179 of 21.07.2016 on small and medium enterprises (Official Gazette No. 306-313 art. No: 651), on supporting the small and medium enterprises sector (Official Gazette of the Republic of Moldova, 2006, no. 126-130, art. 605),

- the competition is an open and free event, the number of participants and applications is not limited,

- the winners of the competition are companies in the SME sector - which actively apply the principles of social and corporate responsibility, obtaining the best results in their entrepreneurial activity during the previous year and bringing sustainable benefits to society and the environment.

The National Competition „SME - Model of Social Responsibility” is organized annually by ODIMM, starting with 2010, in order to promote this concept and disseminate the best practices of SMEs.

The participants in the contest are companies that register in the SME category, carry out economic activity for more than 1 year; are residents of the Republic of Moldova and have performed at least one of the activities of Social-Corporate Responsibility.

In the period 2010 - 2020 there were 11 editions of the competition, being awarded a total of 51 compa-

sprijinul acordat comunității – 11 întreprinderi, Protecția mediului înconjurător – 11 întreprinderi, Grijă față de angajați – 11 întreprinderi, Grijă față de piață – 5 întreprinderi, Activități de RSC pentru utilizarea unui model de afacere verde și responsabilă- 2 și Premiul Mare – 11 întreprinderi.

Responsabilitatea Socială Corporativă reprezintă un concept, care încurajează companiile să ia în considerare interesele societății prin asumarea responsabilității pentru impactul pe care-l au activitățile lor asupra comunității, clienților, angajaților, acționarilor și asupra mediului ambiant. Acest angajament trece dincolo de obligațiile statutare pe care sunt reprezentate în statutul întreprinderii.

ies, including: Social integration and community support - 11 companies, Environmental protection - 11 companies, Care for employees - 11 companies, Caring for the market - 5 enterprises, CSR activities for the use of a green and responsible business model - 2 and the Grand Prize - 11 enterprises.

Corporate Social Responsibility is a concept that encourages companies to consider the interests of society by taking responsibility for the impact that their activities have on the community, customers, employees, shareholders and the environment. This commitment goes beyond the statutory obligations that are represented in the statute of the enterprise.

BIBLIOGRAFIE:

<https://www.investopedia.com/terms/c/corp-social-responsibility.asp#citation-13>

<https://www.futuredirections.org.au/publication/corporate-social-responsibility-benefits-for-business-and-community/>

<https://www.nibusinessinfo.co.uk/content/corporate-social-responsibility-local-community>

<https://www.nibusinessinfo.co.uk/content/business-benefits-corporate-social-responsibility>

https://www.expert-grup.org/ro/biblioteca/item/download/934_41ad32e62b85871f86b4dce70db1b62a

Corporate Social Responsibility and Performance in SMEs: Scientific Coverage

https://www.interregeurope.eu/fileadmin/user_upload/tx_tevprojects/library/file_1523518061.pdf

De la responsabilitate sociala catre antreprenoriat social, Paunescu, Carmen. **Bucharest Vol. 13, Iss. 129, (Aug 2012): 21-28.**

ANTREPRENORIAT SOCIAL ÎN MUȘETEȘTI

SOCIAL ENTREPRENEURSHIP IN MUȘETEȘTI

*Academia de Studii
Economice din București,
Școala doctorală – Economie
și afaceri internaționale*

**Drd. Marian
RADOVICI,
Mihai
CHRISTOPHER**

*Bucharest University
of Economic Studies,
Doctoral School – Economics
and international business*

Rezumat. În articolul *Antreprenoriat social în Mușetești* a fost prezentat faptul că misiunea socială a societății urmărește dezvoltarea și diversificarea serviciilor de agrement și petrecere a timpului liber și facilitarea accesului persoanelor din grupurile vulnerabile la aceste servicii precum și la măsurile de inovare socială propuse.

În prima parte intitulată *Întreprinderea socială – generalități* s-a argumentat că o întreprindere socială este un operator în economia socială al cărui obiectiv principal este mai degrabă crearea unui impact decât obținerea unui profit pentru asociați și acționari.

În partea a doua intitulată *Cooperarea transfrontalieră – generalități* s-a prezentat că aceasta reprezintă o componentă esențială a politicii de dezvoltare regională și are drept scop principal asigurarea creșterii economice și dezvoltarea echilibrată și durabilă a regiunilor de frontieră¹.

În partea a treia intitulată *S. C. Parc Aventura Mușetești S. R. L.², model de bună practică și de inovare, care are un impact pozitiv în cadrul comunității și care poate să fie replicat în regiunea transfrontalieră România – Republica Moldova* s-a prezentat că investiția contribuie la creșterea veniturilor pentru populația rurală, atât în mod direct, dar și în mod indirect, prin

Summary. The article entitled *Antreprenoriat Social în Mușetești* showcases and outlines the ways in which the company achieves the social mission it has assumed. Also, there are presented the areas in which the company's activities managed to produce long-lasting positive changes in the community, amongst these being the direct contribution to a substantial development and expansion of recreational services offered in its immediate vicinity. Furthermore, its presence facilitates the access of vulnerable groups to these services, all while engaging them directly and helping them enter into the workforce, as part of its social innovation measures.

Thus, in the first part, entitled *Social Enterprise – generalities*, the chapter is comprised of a plenitude of arguments, which serve to showcase the ways in which a social enterprise represents an active operator, within the social's economy logic, whose primary objective consists in the implementation of added-value mechanisms, which have high-impact and positive return rates for the community, rather than profit-making ones, for its main associates, board members or investors.

The second part, entitled *Cross-border cooperation – generalities*, consists of a summarized overview, which presents how these processes represent a central element of the regional development policies and that its primary purpose is to secure stable development and economic growth, especially within the areas close to borders¹.

¹ Cătălin Silviu Săraru, *Considérations sur les accords de coopération transfrontalières entre les unités administratives-territoriales limitrophes des zones frontalières de la Roumanie et les structures similaires dans les pays voisins*, p. 92, în „Curentul Juridic” nr. 2 (45), Târgu Mureș, Editura Universității „Petru Maior”, 2011, pp. 88-95.
² *S. C. Parc Aventura Mușetești S. R. L.* reprezentantului legal al întreprinderii sociale este domnul lector universitar doctor Păsătoiu Florin Ion.

¹ Cătălin Silviu Săraru, *Considérations sur les accords de coopération transfrontalières entre les unités administratives-territoriales limitrophes des zones frontalières de la Roumanie et les structures similaires dans les pays voisins*, p. 92, în „Curentul Juridic” nr. 2 (45), Târgu Mureș, Ed. Universității „Petru Maior”, 2011, pp. 88-95.

creșterea veniturilor altor prestatori (magazine alimentare, restaurante etc.) aflate în comuna Mușetești (județul Gorj).

În **Concluzii** – sunt argumentate generalizările care se impun din investigația realizată.

Bibliografia este variată, actuală și reprezentativă pentru problematica abordată și este structurată conform cerințelor academice, astfel: I. Cărți; II. Studii și articole; III. Pagini web/Surse electronice.

Cuvinte cheie: Cooperarea transfrontalieră, întreprinderea socială, Republica Moldova, România, **S. C. Parc Aventură Mușetești S. R. L.**

I. Întreprinderea socială – generalități

Caracteristicile întreprinderilor sociale prezentate le conferă valoare de exemple care pot fi replicate în comunitățile sărace: angajarea unor persoane confruntate cu riscul excluderii sociale; responsabilizarea față de valorificarea resurselor locale; implicarea și sprijinirea comunităților; protecția mediului înconjurător; dezvoltarea durabilă. Întreprinderea reprezintă un sistem care, cu ajutorul mijloacelor fizice și umane, produce bunuri sau servicii destinate vânzării și este organizată de către un centru de decizie, dispunând de o anumită autonomie.

Caracteristicile întreprinderii sociale:

1. Întreprinderea este o unitate de producție (tehnic-productivă) – această trăsătură este determinată de faptul că: produce bunuri (lucrări și servicii); produce valoare (care se adaugă celei pe care o încorporează bunurile prelucrate); combină factorii de producție pentru a obține produse și reînnoiește permanent combinațiile de factori; dispune de condiții materiale necesare (clă-

*The third part, named **S. C. Parc Aventură Mușetești S. R. L.**¹, an innovator model of good practices, which has a positive impact in the community and that can be replicated at the cross-border region of Romania – Republic of Moldova, there are showcased the mechanisms through which such an investment contributes to an increase in the rural population's revenue streams, both directly and indirectly, by increasing the financial flows coming from tertiary providers (markets, restaurants, gas stations etc.) in Mușetești village (Gorj County).*

*The **Conclusions** integrate both the generalized arguments and punctual elements, discovered throughout the analysis process.*

*Lastly, the **Bibliography**, is comprised by a large spectrum of up-to-date and relevant books, articles and other documents, being structured based on the academic exigences, in the following format: I. Books; II. Studies and Articles; III. Webpages and other digital sources.*

Keywords: cross-border cooperation, social entity, Republic of Moldova, Romania, **S. C. Parc Aventură Mușetești S. R. L.**

I. The social enterprise – Generalities

The characteristics, which are specific to the above-mentioned social enterprises, transforms them into replicable or scalable examples, especially in underdeveloped communities. Some of these include: the employment of persons which face high social exclusion risks; the raised awareness for efficient usage of local resources; inclusion, involvement and support offered within specific communities; durable development and environmental protection.

Furthermore, an enterprise represents a complex system which, through the implementation of social means, produces sale-oriented goods and

¹ **S. C. Parc Aventură Mușetești S. R. L.** – the legal representative of the social enterprise is Dr. Univ. Lecturer Pășoioiu Florin Ion.

diri, instalații, utilaje, mijloace de transport etc.); dispune de forța de muncă necesară în structura și calificarea potrivită obiectului său de activitate; are un sistem propriu de documentare tehnică și economică; are secții, ateliere, locuri de muncă etc.;

2. întreprinderea este o unitate organizatorico-administrativă pentru că: are un colectiv unitar de management (conducere); are un sediu și teritoriu precis stabilite; funcționează pe baza unor reglementări; intră în relații cu furnizorii și cumpărătorii, dar și cu alte instituții și organisme;

3. întreprinderea este o unitate economică, deoarece: are un program și o strategie bine determinate; are o evidență proprie; urmărește creșterea eficienței economice; asigură o modalitate de unire a resurselor materiale, tehnice, financiare pentru a obține rezultate economice cât mai bune; face vârsăminte la bugetul de stat; are relații economice cu alte întreprinderi, cu statul și cu propriu său personal;

4. întreprinderea este o entitate socială, care trebuie să aibă în vedere caracteristicile grupului social. Grupul este constituit din persoane active, specializate. Selecția persoanelor se face pe criteriile de competență funcțională, fiind excluse elementele exterioare profesiei; grupul are o organizare internă (ierarhie, rețea de comunicare); grupul este eterogen, fapt care generează apariția subgrupurilor¹.

services. The former is organized into decisional centres and possesses or exerts various degrees of autonomy.

Building on this, from the perspective of a social enterprise, we can discover specificities such as:

1. the enterprise is a production unit - this feature is present as a descriptor as it: creates goods and services; generates value (added to the intrinsic one present within the created elements); combines production vectors as to obtain new elements, all while permanently renewing vectorial combinations; possesses the necessary material conditions (buildings, installations, machines, manufacturing lines, transportation means etc.); encompasses the necessary workforce in its structure, alongside specialty qualification of said workforce; implements its own system of technical or economical documentation; has sub-structures etc.;

2. the enterprise can be regarded as an organizing and administrative unit because: it has a unitary management collective which leads its activities; function at pre-established headquarter and/or well-defined territory; its functionality is rooted into clear norms; enters into various relations with a plenitude of organizations, institutions or structures (e.g. buyers, suppliers, etc.);

3. the enterprise forms and economic unit due to the fact: it uses a strategy and schedules its endeavours based on it; creates its own developmental logs; seeks to increase its economic efficiency; ensures the application of a unification method for its material, technical and financial resources, as to obtain optimal balance and maximize the generation of added value; contributes to the state budget through its legal obligations; is a generator of inter or intra-organizational relations;

¹ Detaliile sunt disponibile la: <https://ro.scribd.com/doc/55201113/Definitia-Si-Caracter>

În concluzie, o întreprindere socială oferă bunuri și servicii, într-o modalitate antreprenorială și inovativă, folosește profitul pentru atingerea obiectivelor sale sociale. Întreprindere socială este gestionată într-o manieră deschisă, transparentă și responsabilă implicând, în mod special, angajații, consumatorii și alte grupuri de interes afectate de activitatea sa comercială. Întreprinderea socială este un operator în economia socială al cărui obiectiv principal este mai degrabă crearea unui impact decât obținerea unui profit pentru asociați și acționari.

II. Cooperarea transfrontalieră - generalități

Fiecare stat membru al UE¹, de-a lungul timpului, și-a dezvoltat propriile abordări de cooperare transfrontalieră și transregională. În calitate de stat membru al UE, pe parcursul ultimului deceniu, România a instituționalizat o abordare de cooperare transfrontalieră diferită pentru Republica Moldova spre deosebire de formele de cooperare cu alte state vecine. Această abordare poate fi derivată din trecutul istoric și afinitățile etno-lingvistice ale comunităților beneficiare².

„Principiul de bază al cooperării transfrontaliere este realizarea în ari-

4. the enterprise is a social entity, which needs to consider the precise specificities of its associated social group(s). For instance, the selection of persons is made through functional competence criteria, while excluding elements that are outside of its field: the group has an internal organizing principle (hierarchy, communication channels etc.); the group is heterogeny constructed, aspect which allows the emergence of sub-groups¹.

In conclusion, a social enterprise offers goods and services, in an innovative entrepreneurial method, using its profit margins to achieve its social objectives. The social enterprise is managed in an open, transparent and responsible way, directly involving in its activities employees, consumers and other interest groups or ones affected by its commercial activity. Thus, the social enterprise is an operator within the larger spectrum of social economy, whose primary objective is the creation of durable positive outcomes within certain communities rather than constantly increasing net gains for its associates and shareholders.

II. Cross-border cooperation - generalities

Each EU² member state has developed, over long periods of times, its own approach to cross-border, trans-regional and multi-national cooperation. In its quality as a member state, throughout the last decade, Romania has institutionalized a different approach to cross-border cooperation towards the Republic of Moldova, unlike any of the cooperation forms it has

risticile-Intreprinderii, accesat la 25.Septembrie.2021.

¹ Uniunea Europeană (abreviat: UE).

² Iordan Gheorghe Bărbulescu, Mircea Brie, Nicolae Toderaș, *Cooperarea transfrontalieră între România și Ucraina, respectiv între România și Republica Moldova. Oportunități și provocări în perioada 2014-2020*, București, Editura Institutului European din România, 2016, p. 22.

¹ Details are available at: <https://ro.scribd.com/doc/55201113/Definitia-Si-Characteristicile-Intreprinderii>, accessed on 25.September.2021.

² European Union (abbreviated EU)

ile frontaliere a unor spații contractuale în scopul de a permite găsirea de soluții comune la problemele similare, entitățile statale neignorând, față de colectivitățile lor periferice, particularitatea și specificul problemelor de vecinătate cu care acestea se confruntă”¹.

Un document important în domeniul cooperării transfrontaliere este *Declarația politică de la Chișinău privind cooperarea transfrontalieră și interteritorială între statele din Europa de Sud-Est*, adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei (noiembrie 2003). Anexa *Declarației* prevede principiile de bază și potențialele sfere de activitate a *Acordurilor interstatale între țările interesate în cooperarea transfrontalieră din Europa de Sud-Est și statele vecine*. În conformitate cu documentul, acestea trebuie să ia în considerație, *inter alia*, următoarele principii:

- cooperarea transfrontalieră și interteritorială ajută la restabilirea contactelor între popoare și teritorii separate de hotare internaționale, dar și pentru crearea de noi contacte;
- cooperarea transfrontalieră și interteritorială este un instrument pentru dezvoltarea politicilor sectoriale ale comunităților sau autorităților teritoriale;
- cooperarea transfrontalieră intensifică coeziunea socială și înțelegerea între populațiile situate în zonele de frontieră;
- cooperarea transfrontalieră și interteritorială este activitatea state-

with other neighbouring countries. This approach can be derived from two main pillars: the shared historical developments and ethno-linguistic affinity within beneficiary communities¹.

„The base principle for cross-border cooperation is the implementation, within the border areas, of contractual spaces with the purpose to allow the discovery of common solution to similar challenges, the state structures taking into account, in respect with their specific peripheric communities, the particularity and specificity of vicinity problems which the latter face.”².

An important document, for the field of cross-border cooperation, is the *Political declaration from Chișinău regarding the cross-border and inter-territorial cooperation between states in South-East Europe*, adopted by the Council of Europe’s Ministries Committee (November 2003). The *Declaration’s* annexes encompass base principles and lays the ground for potential activity areas for *Inter-statal agreements between countries interested in cross-borer cooperation in South-East Europe and neighbouring countries*. Based on the document, these agreements need to take into account, *inter alia*, the following principles:

- Cross-border and inter-territorial cooperation enables the establishment of contacts between nation and ter-

¹ Charles Ricq, *Manual de cooperare transfrontalieră pentru uzul colectivităților locale și regionale în Europa*, București, Editura Centrului de informare și documentare al Consiliului Europei, 2000, p. 10.

¹ Jordan Gheorghe Bărbulescu, Mircea Brie, Nicolae Toderaș, *Cooperarea transfrontalieră între România și Ucraina, respectiv între România și Republica Moldova. Oportunități și provocări în perioada 2014-2020*, București, Ed. Institutului European din România, 2016, p. 22.

² Charles Ricq, *Manual de cooperare transfrontalieră pentru uzul colectivităților locale și regionale în Europa*, București, Ed. Centrului de informare și documentare al Consiliului Europei, 2000, p. 10.

lor și a comunităților, dar și a autorităților lor teritoriale, la nivel local și regional, în limita responsabilităților lor, dar și a principiului de subsidiaritate;

- comunitățile sau autoritățile teritoriale trebuie să aibă capacitatea de a stabili contacte, încheia acorduri și conduce activități, care țin de cooperarea transfrontalieră și interteritorială cu partenerii pe care și-i aleg, în conformitate cu legislația națională, dar și în raport cu acordurile încheiate cu altă autoritate sau comunitate teritorială;
- orice măsuri și politici noi privind cooperarea transfrontalieră trebuie să completeze procesul de *Stabilizare și Asociere (SAP)*¹.
- Inițiativa privind instituționalizarea cooperării transfrontaliere între Republica Moldova, România și Ucraina s-a materializat, în cadrul *Summit-ului de la Ismail* (3-4 iulie 1997), prin semnarea de către Președinții Republicii Moldova, României și Ucrainei a *Declarației privind cooperarea transfrontalieră*, la nivel guvernamental, a protocolului de cooperare trilaterală între cele trei țări².

Cooperarea transfrontalieră produsă cu intenția soluționării benefice a dorințelor de cunoaștere reciprocă,

territories separated by international borders, but also helps the creation of new contacts;

- Cross-border and inter-territorial cooperation represents an instrument in the development of the communities or authorities' sectorial policies;
- Cross-border cooperation intensifies social cohesion and understanding between nations and communities situated near borders;
- Cross-border and inter-territorial cooperation represents the activity of states, communities and territorial authorities, at the local and regional levels, within the boundaries of their own responsibilities, all while respecting the subsidiarity principle;
- Communities or territorial authorities must have the capacity to establish contacts, sign agreements and conduct activities, all of which related to cross-border and inter-territorial cooperation with the partners they chose, in conformity with national regulation but also in respect to other agreements signed with external territorial authorities or communities;
- any new measures or policies, related to cross-border cooperation, must be complementary to the *Stability and Association (SAP)*¹ processes.

The initiative, regarding the institutionalization of cross-border cooperation between Republic of Moldova, Romania and Ukraine, was materialized, at the *Ismail Summit* (3rd-4th of July 1997), through the signing, by the

¹ Victor Saca, Nicolae Dandiș, *Corelația cooperării transfrontaliere cu procesul de integrare europeană: abordări conceptuale*, pp. 173-174, în „Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice”, nr. 2 (153), Chișinău, Editura Universității de Stat din Moldova, 2010, pp. 166-178.

² Detaliile sunt disponibile la: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/23.Euroregiunile_Forme%20de%20instituționalizare%20ale%20cooperării%20transfrontaliere.pdf, accesat la 25.Septembrie.2021.

¹ Victor Saca, Nicolae Dandiș, *Corelația cooperării transfrontaliere cu procesul de integrare europeană: abordări conceptuale*, pp. 173-174, în „Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice”, nr. 2 (153), Chișinău, Ed. Universității de Stat din Moldova, 2010, pp. 166-178.

de efort comun, dezvoltare mai susținută, cu atingerea unor nivelului mai bune ale bunăstării comune, toate acestea au găsit înțelegerea cuvenită, cu acceptarea limitelor implicărilor locale. România este parte la constituirea euroregiunilor spre toate punctele cardinale:

- ❖ la frontiera de est, ființează euroregiunile *Dunărea de Jos, Siret-Prut-Nistru și Prutul Superior*. *Siret-Prut-Nistru* a luat ființă prin semnarea *Protocolului cooperării transfrontaliere a Euroregiunii Siret-Prut-Nistru* în data de 18 septembrie 2002, la Iași, ca urmare a inițiativelor consiliilor locale din România și Republica Moldova¹. În data de 4 decembrie 2002, la Ungheni (Republica Moldova), a fost semnat *Statutul de funcționare a Euroregiunii Siret-Prut-Nistru*, cu ocazia *Reuniunii Forumului Președinților*²;
- ❖ la granița de vest, se pot evidenția euroregiunile *Bihor-Hajdú-Bihar, Dunăre-Criș-Mureș-Tisa*, dar și *Dunărea de Mijloc-Portile de Fier*;
- ❖ la frontiera de nord, este constituită *euroregiunea carpatică*, ce cuprinde teritoriul aparținând a cinci state (Polonia, Republica Slovacă, Ungaria, Ucraina și România);
- ❖ la granița sudică, se regăsesc *Asociația de cooperare transfronta-*

presidents of all three countries, of the *Declaration regarding cross-border cooperation*, and at a governmental level, the ratification of the trilateral cooperation protocol¹.

Cross-border cooperation, constructed with the intention to positively impact knowledge sharing, common efforts and solutions, sustainable development, amongst many others, with the purpose to increase or generate common good, is welcomed and has been profoundly promoted, but only if it is in accordance with the acceptance of local involvement limits. All of these apart, Romania is involved in the construction of euro-regions on all flanks:

- ❖ on the eastern border, the euro-regions *Lower Danube, Siret-Prut-Nistru* and *Superior Prut*, exists. For instance *Siret-Prut-Nistru Euro-region* was created based on the *Protocol for cross-border cooperation in the Siret-Prut-Nistru Euro-region*, signed on the 18th of September 2002, in Iași, as a direct derivate of the Romanian and Moldavian local council's initiatives². As a follow-up, on the 4th of December 2002, in Ungheni (Republic of Moldova), the *Functioning status of the Siret-Prut-Nistru Euro-region*, was signed, with the occasion of the *Presidents Reunion Forum*³;

¹ Ion Talabă, *România și tematica euroregiunilor*, în *Euroregiunile. Prezent și viitor*, Iași, Editura Performantica, 2005, p. 198.

² Felicia Dediu, *Participarea României la realizarea unor inițiative în domeniul cooperării transfrontaliere regionale*, în „Buletinul Universității Naționale de Apărare Carol I”, nr. 4, București, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 2007, pp. 221-222.

¹ Details are available at: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/23.Euroregiunile_Forme%20de%20institutionalizare%20ale%20cooperarii%20transfrontaliere.pdf, accessed on 25. September. 2021.

² Ion Talabă, *România și tematica euroregiunilor*, în *Euroregiunile. Prezent și viitor*, Iași, Ed. Performantica, 2005, p. 198.

³ Felicia Dediu, *Participarea României la realizarea unor inițiative în domeniul cooperării transfrontaliere regionale*, în „Buletinul Universității Naționale de Apărare Carol I”, nr. 4, București, Ed. Universității Naționale de

lieră „Dunărea 21” și euroregiunile Dunărea de Sud, Giurgiu-Ruse, Danubius și Dunăre-Dobrogea¹.

Obiectivele principale ale politicii de cooperare transfrontalieră, cum sunt stipulate în legislația românească, sunt următoarele:

„a) promovarea cooperării între regiunile, comunitățile și autoritățile situate de o parte și de alta a frontierei, în rezolvarea unor probleme comune, prin conceperea și implementarea unor strategii transfrontaliere și a unor proiecte, care să contribuie la dezvoltarea comunităților respective sub aspectul creșterii nivelului de trai și a dezvoltării economice;

b) promovarea bunei vecinătăți, a stabilității sociale și progresului economic din regiunile de frontieră, prin finanțarea unor proiecte cu beneficii vizibile pentru regiunile și comunitățile din aceste regiuni;

c) sprijinirea realizării descentralizării responsabilității, prin promovarea inițiativelor locale, realizate în cadrul strategiilor locale”².

O abordare similară asupra cooperării transfrontaliere o au statele care nu sunt membre ale UE. Din perspectiva politicii Republicii Moldova se pot identifica următoarele obiective pe termen lung ale cooperării transfrontaliere³: crearea mai multor

❖ at the western border, we can underline the euro-regions of: *Bihor-Hajdú-Bihar*, *Dunăre-Criș-Mureș-Tisa*, but also *Middle Danube-Iron Gates*;

❖ related to the northern border, we can observe the construction of the *Carpathian euro-region*, which encompasses territories belonging to five states (Poland, Slovakia, Hungary, Ukraine and Romania);

❖ on the southern border we find the *Association of cross-border cooperation „Danube 21”* and the euro-regions *South Danube*, *Giurgiu-Ruse*, *Danubian* and *Danube-Dobrogea*¹.

❖ *The principal objectives*, of cross-border cooperation policies, as stipulated within the Romanian legal framework, are as it follows:

„a) the promotion of cooperation between the regions, communities and authorities situated on one side and the other of borders, in regards to joint problem-solving solutions, through the conceptualization and implementation of cross-border strategies and of projects, which contribute to the development of the subsequent communities as to increase living standards and economic development;

b) promotion of good neighbourhood, social stability and economic growth in frontier regions, through the financing of some projects which bring observable benefits to the regions and their communities;

c) supporting the decentralization of responsibility, through the promotion of local initiatives, real-

¹ Vasile Bogdan, *Euroregiuni de cooperare transfrontalieră ale României*, București, Editura Centrului tehnic-editorial al armatei, 2019, pp. 103-175.

² Detaliile sunt disponibile la: <http://www.adr-nordest.ro/user/file/library%20law%20ro%20and%20en/LEGE%20nr.%20315%20din%202004.pdf>, accesat la 25.Sepembrie.2021.

³ Iordan Gheorghe Bărbulescu, Mircea Brie, Nicolae Toderaș, *op. cit.*, p. 1.

Apărare „Carol I”, 2007, pp. 221-222.

¹ Vasile Bogdan, *Euroregiuni de cooperare transfrontalieră ale României*, București, Ed. Centrului tehnic-editorial al armatei, 2019, pp. 103-175.

avantaje bilaterale; îmbunătățirea infrastructurii fizice și economice; dezvoltarea resurselor umane ale regiunii; adâncirea legăturilor culturale și educaționale; pregătirea pentru aderarea la UE; protecția mediului etc.

În concluzie se poate spune că moștenirea comună etno-lingvistică a populației României și Republicii Moldova, constituie elemente favorizante în procesul cooperării transfrontaliere. Consolidarea colectivităților locale ar constitui o premisă pentru fortificarea potențialului lor și le-ar facilita implicarea în proiecte transfrontaliere cu colectivitățile teritoriale similare din România.

III. S. C. Parc Aventură Mușetești S. R. L., model de bună practică și de inovare, care are un impact pozitiv în cadrul comunității și care poate să fie replicat în regiunea transfrontalieră România – Republica Moldova

Întreprinderea socială S. C. Parc Aventură Mușetești S. R. L. urmărește dezvoltarea și diversificarea economiei comunității locale rurale prin crearea a șase noi locuri de muncă – locuri de muncă cu program de lucru parțial, flexibil și variabil – în concordanță cu fluxul și volumul de activitate; prioritară, în selecția personalului, a fost categoria de persoane vulnerabile (tineri șomeri, persoane cu venituri foarte mici, persoane de etnie romă sau cele ce trăiesc din ajutor social etc.); realizarea infrastructurii de agrement nepoluantă, dar și creșterea numărului de persoane din grupurile vulnerabile implicate în activități și servicii cu caracter social și economic (inclusiv grupurile vulnerabile

ized as part of local strategies”¹.

A similar approach, in relation to cross-border cooperation, is also shared by some of the EU's non-member states. From the perspective of the Republic of Moldova, as long term objectives of cross-border cooperation, we can identify the following²: increasing bilateral opportunities and advantages; updating physical and economical infrastructure; developing the region's human resources; strengthening cultural and educational ties; EU adhesion preparedness; environmental protection, etc.

In conclusion we can observe that the shared ethno-linguistic history, between Romanians and Moldavians, constitutes favourable specs, for cross-border cooperation processes. Moreover, the consolidation of local collectives would represent a premise for the enhancement of their potential and it could facilitate their involvement in cross-border project and activities with similar local communities from Romania.

III. S. C. Parc Aventură Mușetești S. R. L., a model of positive impact in local communities, which can be replicated in the cross-border region of Romania – Republic of Moldova.

The social enterprise S. C. Parc Aventură Mușetești S. R. L. seeks to develop and diversify the economic capabilities of local rural communities through the creation of six new workplaces – in a flexible, variable, and partial schedule

¹ Details are available at: <http://www.adnorddest.ro/user/file/library%20law%20ro%20and%20en/LEGE%20nr.%20315%20din%202004.pdf>, accessed on 25. September. 2021.

² Iordan Gheorghe Bărbulescu, Mircea Brie, Nicolae Toderaș, *op. cit.*, p. 1.

reglementate de *Legea nr. 219 din 23 iulie 2015*¹).

Întreprinderea socială *S. C. Parc Aventură Mușetești S. R. L.* contribuie la creșterea veniturilor pentru populația rurală, atât în mod direct, prin veniturile suplimentare generate pentru: angajați; SES²; dar și în mod indirect, prin creșterea veniturilor altor prestatori (magazine alimentare, restaurante, pensiuni etc.) aflate în comuna Mușetești³, care pot să își crească veniturile prin comercializarea serviciilor/produselor lor către clienții parcului recreativ de aventură.

În acest sens, prin intermediul unui plan de afaceri s-a propus să fie investit aproximativ 83 % din bugetul alocat în achiziția de mijloace fixe, obiecte de inventar și servicii specifice pentru execuția investiției de bază, care să deservească în mod direct activitatea principală de petrecere plăcută a timpului liber, de dezvoltare a încrederii de sine și educație pentru un mod de viață sănătos.

Infrastructura de agrement este reprezentată de un centru (parc) amenajat cu șase trasee suspendate cu elemente diverse de dificultate, tiroliene, mobilier de exterior (băncuțe, mese, dar și o construcție din lemn ce găzduiește: spațiul de recepție; grupuri sanitare; depozit echipamente).

„Această investiție este rezultatul

manner – in accordance with the fluxes and the work volumes; as a priority, in the process of candidates selection, vulnerable persons were particularly encouraged (including youngsters, unemployed, low income households, minorities, etc.); the implementation of leisure infrastructure based on green principles; and the increase of people from vulnerable groups that are directly involved in activities and services with socio-economic characteristics (including vulnerable groups specified in Law nr. 219 from the 23rd of July 2015³).

The social enterprise *S. C. Parc Aventură Mușetești S. R. L.* contributes to the increase of revenue streams for the rural population, both directly, through supplementary income generated for: employees; SES⁴; and indirectly, through the increase in capital flows for connex businesses (restaurants, hotels, markets etc.) situated in Mușetești⁵, the later being capable to maximize their own lucrative processes by engaging into commercial activities with the adventure park's visitors.

In this sense, through the ways in which the business plan is constructed, the company has assumed the goal of investing approximately 83% of its base execution budget in acquiring and developing its material base as to properly serve its fundamental activities, which include pleasant alternative time-spending, self-worth and trust

¹ Detaliile sunt disponibile la: <http://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/Legislatie/L219-2015.pdf>, accesat la 26.Septembrie.2021.

² Societate cu Răspundere Limitată (abreviat: SES).

³ Localitatea Mușetești a fost declarată în 2006 „Sat European” fiind înscrisă în circuitul european, iar în ultimii ani a fost inclusă în lista localităților cu potențial turistic crescut. Comuna Mușetești este alcătuită din șapte sate, situată în depresiunea subcarpatică olteană.

³ Details are available at: <http://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/Legislatie/L219-2015.pdf>, accessed on 26.September.2021.

⁴ Society with Limited Liability (abbreviate: SES).

⁵ The Mușetești village declared in 2006 „European Village” being enrolled on an European circuit and in the last years into the list of areas with high touristic potential. It is composed of seven settlements.

unei finanțări nerambursabile prin *Programul Operațional Capital uman 2014-2020*. Este o investiție cu respect și responsabilitate față de ecosistem, față de natură. Arborii nu au fost abuzați de constructori. Nu este vreun copac în care s-au bătut cuie sau în care sau introdus tije. Toate echipamentele achiziționate sunt cu respectarea ultimelor normative de securitate de la nivel internațional¹.

Un hectar și jumătate este suprafață² pe care se întinde *Aventerra Park Mușetești*, „iar turiștii care ajung se pot aventura pe tiroliană, se pot distra în poligonul de tragere, cu puști airsoft sau se pot întrece în competiții de paintball. Sunt, de asemenea, șase trasee de cățărare conturate pe dificultăți diferite, pornind de la începător și până la avansat. Acestea au înălțimi între 1 și 4 metri și lungimi între 94 și 159 de metri, potrivite pentru vârste începând cu minimum 6 ani. „Ideea a pornit de la această lipsă de servicii de agrement pentru copii. Bineînțeles că pe parcurs

development alongside education for a healthier life habits.

The leisure infrastructure consists of a centre (park) in which six suspended routes were set up, including elements of various difficulties, ziplines, exterior furniture (tables, benches, art installations, alongside a wood construction which houses: a reception desk, sanitary spaces, equipment deposit etc.).

„This investment is the result of a non-reimbursable grant offered by the *Operational Program Human Capital 2014-2020*. It is an investment with a high degree of respect and responsibility towards ecosystems and nature in general. The trees have not been degraded by the construction process. For instance, there aren't any trees in which nails or rods would be inserted. Also all the equipment that were bought meet the latest safety regulations at international levels.”¹.

One and a half hectare is the surface² of the *Aventerra Park Mușetești* „and tourists which arrive here can enjoy their time on the ziplines, have fun in a shooting range for airsoft guns or try out paintball competitions. Furthermore, there are six suspended routes developed based on various difficulties, starting from beginners to

¹ Detaliile sunt disponibile la: https://adevarul.ro/locale/targu-jiu/cel-mai-mare-parc-aventura-oltenia-s-a-deschis-intr-o-comuna-gorj-1_612503b55163ec42717ab6d7/index.html, accesat la 26.Septembrie.2021.

² Terenul aparține unei persoane fizice, este liber de orice sarcină și este acordat în baza unui contract de comodat societății. Terenul dispune de o suprafață suficient de mare (9ha) – din care s-a transferat prin contract de comodat o porțiune suficient de mare pentru a „găzdui” centrul de agrement și echipamentele/bunurile care dotează investiția. Durata contractului de comodat este de 5 ani, asigurând în acest mod posibilitatea implementării planului de afaceri (18 luni) + 6 luni de sustenabilitate și încă 3 ani în care societatea este obligată să mențină mijloacele fixe achiziționate.

¹ Details are available at: https://adevarul.ro/locale/targu-jiu/cel-mai-mare-parc-aventura-oltenia-s-a-deschis-intr-o-comuna-gorj-1_612503b55163ec42717ab6d7/index.html, accessed on 26.September.2021.

² The terrain belongs to a non-judicial entity, being contracted out to the company for a certain period of time. It disposes of a big enough total size (9ha) from which a large enough part was transferred in order to be able to house the leisure centre and all of its equipment. The contract period is five years, ensuring in this way that the business plan can be fulfilled.

această idee a fost dezvoltată și ca un răspuns la sedentarismul tinerilor și al copiilor la lipsa lor de activitate. Iar cei mici s-au întrecut pe trasee. Mulți dintre ei acum stau închiși în case, sunt pe gadgeturi și în felul acesta își petrec timpul mai mult în aer liber și împreună. Săptămânal, zeci de elevi ajung în parcul de aventură. Tinerii cu posibilități reduse beneficiază de reduceri după cum urmează: cei ce provin din centre de plasament au 50% reducere, sau complet gratuit în cazul organizării grupurilor, cei din mediul rural au 30% reducere. Grupurile de minimum 10 persoane beneficiază de o reducere începând cu 10%”, a spus Cristina Păsătoiu, administratorul parcului¹.

Pentru îndeplinirea misiunii sociale a societății s-a asigurat implementarea unei varietăți de activități și măsuri sociale:

- acordarea de servicii gratuite (acces în parcul de agrement) pentru persoanele vulnerabile (GȚ¹²) la un

¹ Detaliile sunt disponibile la: https://www.paginaolteniei.ro/articol/aventerra-park-musetesti-locul-unde-te-reconectezi_6415.html, accesat la 26. Septembrie.2021.

² În conformitate cu *Raportul cu privire la activitatea desfășurată de direcția generală de asistență socială și protecția copilului Gorj în anul 2018*, categoriile și numărul persoanelor dezavantajate (Grupul Țintă 1, abreviat: GȚ 1), beneficiare ale serviciilor sociale furnizate de către DGASPC, persoane cărora se adresează *S. C. Parc Aventură Mușetești S. R. L.* sunt următoarele:

- 93 de copii aflați în familii care nu le pot asigura prin resurse proprii condiții corespunzătoare de îngrijire și educare;
- 265 copii aflați în plasament la rude până la gradul 4;
- 212 de copii aflați cu măsură de protecție specială la asistenți maternali profesioniști;

advanced.” These have heights ranging from 1 and 4 meters and lengths spanning across 94 and 159 meters, ideal for all ages, from 6 years onward. „The idea started from this lack of leisure activities oriented to kids. Of course, along the way, this idea was developed as an answer to sedentary behaviours showcased by young people and kids alike. Also, straight from the opening moment the kids started playing around on the suspended routes. This is because nowadays many of them are locked in the house and dependant on using gadgets for entertainment purposes, as such with this park they can spend their free time in the middle of the nature, while interacting with their peers.

Weekly, we have tens of school students who come to the adventure park. Also, young people with reduced possibilities can benefit of numerous discounts as it follows: those from orphanages have 50% discount, or even complete gratuity if there is an organized group, and those from the rural areas have 30% discount. Groups of minimum 10 persons benefit of discounts starting from 10%” stated Cristina Păsătoiu, the administrator of the park¹.

In order to properly ensure that the social mission of the society is achieved efficiently, there are numerous social activities and measures that have been implemented:

- offering a range of free services (access at the leisure activities) for people coming from vulnerable backgrounds (GȚ¹²) on a report of

¹ Details are available at: https://www.paginaolteniei.ro/articol/aventerra-park-musetesti-locul-unde-te-reconectezi_6415.html, accessed on 26. September.2021.

² In conformity with the *Report regarding the*

nivel de minim 5% din numărul clienților. Această măsură a asigurat o corelare a numărului de beneficiari din grupurile vulnerabile cu volumul activității economice a societății, permițând în acest fel o gestiune eficientă a resurselor disponibile;

- furnizarea de servicii la prețuri reduse cu minim 30% pentru persoanele cu domiciliul în zona rurală;
- încurajarea și facilitarea accesului pe piața muncii a persoanelor din grupurile vulnerabile;
- organizarea de tabere educaționale pentru persoanele vulnerabile (GȚ1);
- organizarea de evenimente sociale precum: campanii de sprijin; strângere de fonduri pentru diferite cauze sociale etc.;
- promovarea acțiunilor sociale organizate de către alte structuri din regiune;

- 327 copii cu grad de handicap, din care: aceluțiat - 130; mediu - 181; ușor - 16;

- copii abuzați și care necesită găzduire și de măsuri de protecție speciale. Numărul acestora variază în fiecare an, la nivelul anului 2018 fiind înregistrate 63 de cazuri de copii ce au necesitat găzduire și măsuri de protecție specială, 97 cazuri de copii abuzați și 132 de cazuri confirmate de abuz, neglijare, trafic, migrație sau repatriere;

- 344 copii și 6 mame aflați în centrele/ complexe rezidențiale ale GDASPC;

- 1083 copii ce provin din familii în care părinții sunt plecați la muncă în străinătate;

- 4006 adulți fără venit beneficiari de prestații sociale conform art. 58 (4), *Legea 448/2006*, sub formă de indemnizație de persoană cu handicap și buget complementar;

- 1447 cazuri noi persoane care beneficiază de prevederile *Legii 448/2006*, în perioada raportată (01.01- 31.12.2018).

minimum 5% from the total number of clients. This measure ensured a correlation between the number of beneficiaries from vulnerable groups with the volume of economic activities undertaken by the entity, thus allowing an efficient management of available resources;

- offering services at a discounted rate, with minimum 30%, for persons coming from rural areas;
- encouraging and facilitating access into the workplace for people com-

activity of the company deposed at the general direction for social intervention and child protection in Gorj, for the year 2018, the categories and number of disadvantaged persons (Target Group 1, abbreviated GȚ 1) beneficiaries of the services offered by the above-mentioned direction, that are the main focus group of the Aventerra Park are:

- 93 children in family that cannot offer them through their own resources satisfactory conditions of healthcare and education;
- 265 children that are in placement at relatives up to grade 4;
- 212 children in care at professional maternal assistants;
- 327 children with handicap from which: 130- high level; 181 – medium; 16 – low;
- Children that are abused and in need of special housing and protection. This number varies yearly but in the last report they were 63 that needed housing, 97 abused, and 132 confirmed cases of abuse, negligence, human trafficking migration or repatriation;
- 344 children and 6 mothers in the residential centres or complexes of the authority;
- 1083 children that come from children that have their families abroad;
- 4006 adults without income that based on art. 58 (4) Law 448/2006 are entitled to handicap indenisation and complementary budget assistance;
- 1447 new cases of people that benefit from the above-mentioned law during the reported period (01.01- 31.12.2018).

- finanțare directă a activităților sociale prin redirectionarea a 20% din impozitul pe venit, dar și susținerea directă a activităților sociale prin cheltuirea/direcționarea a minim 90% din profitul anual generat de SES.

În concluzie, investiția propusă prin planul de afaceri al *S. C. Parc Aventură Mușetești S. R. L.*, este un model de bună practică și de inovație, care are un impact pozitiv în cadrul comunității și care poate să fie replicat în regiunea transfrontalieră România – Republica Moldova, se adresează în mod direct nevoii sociale identificate și răspunde acestora prin următoarele acțiuni concrete:

- ❖ dezvoltarea alternativelor de petrecere a timpului liber prin înființarea acestui parc de agrement, amenajat și dotat la cele mai înalte standarde, cu echipamente acreditate și profesionale;
- ❖ dezvoltarea de activități și programe educaționale pentru un stil de viață sănătos precum și dezvoltarea de competențe sociale;
- ❖ dezvoltarea și furnizarea de servicii sociale și măsuri de inovare socială pentru persoane din grupuri vulnerabile (GT1 și GT2¹);

Zona geografică căreia se adresează este Regiunea Sud-Vest Oltenia, în general, dar și județul Gorj, în special

- ing from vulnerable groups;
- organizing educational camps for vulnerable groups (GT1)
- organizing various social events such as: support campaigns, donation-driven events for social cases, etc.;
- promoting social actions organized by other structures in the region;
- direct financing of social activities by redirecting 20% of income taxes, and also supporting social activities directly through the expenditure or redirection of minimum 90% of the company's annual profits.

In conclusion, the investment proposed in the *S. C. Parc Aventură Mușetești S. R. L.*'s business plan, is a model of good practice and innovation, which has a positive impact in the community, aspects that can be replicated or scaled in the cross-border region *Romania – Republic of Moldova*. Furthermore, these elements address the social needs identified and answers to these challenge through various concrete actions:

- ❖ the development of alternative ways for spending time through the creation of this leisure park, modelled and constructed respecting the highest standards of quality, through the usage of accredited and professional equipment;
- ❖ the development of educational activities and programs regarding a healthy lifestyle alongside the positive increase in social competencies;
- ❖ the development and provision of social and innovatory services for persons coming from vulnerable backgrounds (GT1 și GT2¹);

¹ Dimensiunea acestui GT, din datele publicate de *Institutul Național de Statistică* rezultă că în 2019 populația județului Gorj era de 315494 locuitori. În ceea ce privește repartizarea pe medii mai mult de 52 % din populație trăiește în mediul rural.

¹ The total size of this Target Group, based on the data published by the *National Statistics Institute*, in the Gorj County for the 2019 year

(grupurile vulnerabile – GȚ1 și beneficiarii din GȚ2 vor fi din județul Gorj). În funcție de evoluția activității economice și de numărul potențial de beneficiari ai programelor sociale, va fi extins grupul țintă al persoanelor vulnerabile și în celelalte județele ale Regiunea Sud-Vest Oltenia.

CONCLUZII

Economia socială reprezintă un fenomen nou și complex care poate oferi diferite oportunități de angajare și poate rezolva diferite probleme socioeconomice la nivel național, regional și local.

Conform datelor statistice se creionează în mod clar nevoia socială de:

- ✓ promovare și încurajare a unui mod de viață mai activ și mai sănătos;
- ✓ dezvoltare și furnizare de activități de petrecere a timpului liber, alternative la utilizarea excesivă a mediului online;
- ✓ dezvoltare de activități care să diminueze „deficitul de competențe sociale” și „incompetența” în comunicarea directă, dar și interacțiunea socială;
- ✓ dezvoltarea și implementarea de activități și măsuri de inovare socială pentru grupuri vulnerabile.

Formele organizaționale ale economiei sociale sunt capabile să întărească și să sprijine dezvoltarea locală, deoarece ele pot funcționa fără limitările legate de modelele de asistență socială publice și tradiționale. Mai mult, datorită naturii lor, caracterizate ca fiind cvasipublică și cva-

The geographical area, on which the business and social intervention measures focus, is the *South-West Oltenia Region*, in general terms, with an increase focus being given to the Gorj County (from which both GȚ1 and GȚ2 will come). Based on this bottom-line of development, in conjunction with the evolution of economic activities and the variation of potential beneficiaries of the social programs that are implemented, the group of vulnerable persons will be expanded as to include the other counties which form the *South-West Oltenia Region*.

CONCLUSION

Social economy represents a new and complex phenomenon which can offer a plenitude of employment opportunities, alongside the solutioning of various socio-economical problems that are to be found at the national, regional and local levels.

Based on statistical data we can clearly see the social need for:

- ✓ the promotion and support for a healthier and active lifestyle;
- ✓ development and provision of alternative leisure activities for time-spending, especially in non-digital ways;
- ✓ development of activities which can attenuate „the deficit of social competencies” and the „incompetence” that can be seen in direct communication or social interactions;
- ✓ the development and implementation of activities and measures of social innovation for vulnerable groups;

The organizational forms of the so-

showcases that there were 315494 inhabitants. From these, over 52% lived in rural areas.

siprivată, ele sunt capabile să aducă inovații sociale și pot administra cu succes nevoile socioeconomice locale, în principal, dacă stabilesc rețele locale dinamice și construiesc parteneriate puternice. Valorile economiei sociale includ în mare parte obiectivele comune pentru incluziunea socială stabilite la nivelul UE (care nu numai că abordează sărăcia, dar oferă totodată tuturor acces la resursele, drepturile și serviciile necesare participării active în societate).

Învățarea reciprocă poate ajuta dezvoltarea economiei sociale în regiunea transfrontalieră România – Republica Moldova, dar legile, structurile și practicile nu pot fi pur și simplu copiate de la o țară la alta; acestea trebuie să fie ajustate pentru a lua în considerare diferitele culturi, tradiții și proveniențe ideologice.

cial economy are capable to strengthen and support local development, because they can function without the limits imposed by traditional or public social intervention models. In another light, because of their intrinsic nature, being characterized by being cvasi-public and cvasi-private, these enterprises are capable to produce social innovations and can successfully manage the needs of local socio-economies, especially if they establish a dynamic range of local networks based on strong partnerships. The values of social economy largely include common objectives for social inclusion, established at the EU level, these not only that they target poverty alleviation but also seek to offer everyone fair access to the resources, rights and services necessary to an active participation in the society.

It is due to these reasons that knowledge sharing can help develop the social economy in the cross-border region of *Romania -Republic of Moldova*. Even if this is the case, the laws, structures and practices cannot simply be copied from a country to the other; they need to be adjusted as to take into account different cultures, traditions and ideological preferences.

BIBLIOGRAFIE :

I. Cărți

1. Bărbulescu, I G; Brie, M; Toderaș, N, *Cooperarea transfrontalieră între România și Ucraina, respectiv între România și Republica Moldova. Oportunități și provocări în perioada 2014-2020*, București, Editura Institutului European din România, 2016.
2. Bogdan, V, *Euroregiuni de cooperare transfrontalieră ale României*, București, Editura Centrului tehnic-editorial al armatei, 2019.
3. Ricq, C, *Manual de cooperare transfrontalieră pentru uzul colectivităților locale și regionale în Europa*, București, Editura Centrului de informare și documentare al Consiliului Europei, 2000.
4. Talabă, I, *România și tematica euroregiunilor*, în *Euroregiunile. Prezent și viitor*,

Iași, Editura Performantica, 2005.

II. Studii și articole

1. Dediu, Felicia, *Participarea României la realizarea unor inițiative în domeniul cooperării transfrontaliere regionale*, în „Buletinul Universității Naționale de Apărare Carol I”, nr. 4, București, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 2007, pp. 221-222.
2. Saca, V; Dandiș, N, *Corelația cooperării transfrontaliere cu procesul de integrare europeană: abordări conceptuale*, în „Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice”, nr. 2 (153), Chișinău, Editura Universității de Stat din Moldova, 2010, pp. 166-178.
3. Săraru, C S, *Considérations sur les accords de coopération transfrontalières entre les unités administratives-territoriales limitrophes des zones frontalières de la Roumanie et les structures similaires dans les pays voisins*, în „Curentul Juridic” nr. 2 (45), Târgu Mureș, Editura Universității „Petru Maior”, 2011, pp. 88-95.

III. Pagini web/Surse electronice

1. <http://www.adrnordest.ro/user/file/library%20law%20ro%20and%20en/LEGE%20nr.%20315%20din%202004.pdf>.
2. <http://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/Legislatie/L219-2015.pdf>.
3. https://adevarul.ro/locale/targu-jiu/cel-mai-mare-parc-aventura-oltenia-s-a-deschis-intr-o-comuna-gorj-1_612503b55163ec42717ab6d7/index.html.
4. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/23.Euroregiunile_Forme%20de%20institutionalizare%20ale%20cooperarii%20transfrontaliere.pdf.
5. <https://ro.scribd.com/doc/55201113/Definitia-Si-Characteristicile-Intreprinderii>.
6. https://www.paginaolteniei.ro/articol/aventerra-park-musetesti-locul-unde-te-reconectezi_6415.html.

BIBLIOGRAPHY:

I. Books

1. Bărbulescu, I G; Brie, M; Toderaș, N, *Cooperarea transfrontalieră între România și Ucraina, respectiv între România și Republica Moldova. Oportunități și provocări în perioada 2014-2020*, București, Ed. Institutului European din România, 2016.
2. Bogdan, V, *Euroregiuni de cooperare transfrontalieră ale României*, București, Ed. Centrului tehnic-editorial al armatei, 2019.
3. Ricq, C, *Manual de cooperare transfrontalieră pentru uzul colectivităților locale și regionale în Europa*, București, Ed. Centrului de informare și documentare al Consiliului European, 2000.
4. Talabă, I, *România și tematica euroregiunilor*, în *Euroregiunile. Prezent și viitor*, Iași, Ed. Performantica, 2005.

II. Studies and articles

1. Dediu, Felicia, *Participarea României la realizarea unor inițiative în domeniul cooperării transfrontaliere regionale*, în „Buletinul Universității Naționale de Apărare Carol I”, nr. 4, București, Ed. Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 2007, pp. 221-222.
2. Saca, V; Dandiș, N, *Corelația cooperării transfrontaliere cu procesul de integrare europeană: abordări conceptuale*, în „Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice”, nr. 2 (153), Chișinău, Ed. Universității de Stat din Moldova, 2010, pp. 166-178.
3. Săraru, C S, *Considérations sur les accords de coopération transfrontalières entre les unités administratives-territoriales limitrophes des zones frontalières de la Roumanie et les structures similaires dans les pays voisins*, în „Curentul Juridic” nr. 2 (45), Târgu Mureș, Ed. Universității „Petru Maior”, 2011, pp. 88-95.

4.

III. Web pages / Electronic sources

1. <http://www.adrnrdest.ro/user/file/library%20law%20ro%20and%20en/LEGE%20nr.%20315%20din%202004.pdf>.
2. <http://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/Legislatie/L219-2015.pdf>.
3. https://adevarul.ro/locale/targu-jiu/cel-mai-mare-parc-aventura-oltenia-s-a-deschis-intr-o-comuna-gorj-1_612503b55163ec42717ab6d7/index.html.
4. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/23.Euroregiunile_Forme%20de%20institutionalizare%20ale%20cooperarii%20transfrontaliere.pdf.
5. <https://ro.scribd.com/doc/55201113/Definitia-Si-Characteristicile-Intreprinderii>.
6. https://www.paginaolteniei.ro/articol/aventura-park-musetesti-locul-unde-te-reconectezi_6415.html.

ÎN TRUȘEȘTI FACEM FAPTE BUNE CU PÂINE
Asociația Impact Trușești - o asociație din și pentru
comunitate/model de întreprindere socială din mediul rural
“IN TRUȘEȘTI WE DO CHARITABLE DEEDS WITH BREAD” /
Association Impact Trușești - an association from and for the
community / model of social enterprise in rural areas

manager
întreprindere socială

Pădureț-Nechifor
PETRU

social enterprise
manager

Rezumat. În comuna Trușești funcționează singura întreprindere Socială acreditată din județul Botoșani, înființată în anul 2014 în cadrul unui proiect dezvoltat la nivel național de către Fundația Soros – “RURES. Spațiul rural și economia socială în România”.

Asociația „Impact Trușești” este o asociație mică din mediul rural și are drept scop îmbunătățirea calității vieții grupurilor vulnerabile din comunitate. A fost înființată la inițiativa unui grup de oameni care prin profesie, valori și credințe personale împărtășesc o misiune comună: aceea de a fi solidari cu suferința și de a spera în soluții durabile și de impact pentru comuna în care locuiesc. Cel mai important proiect al nostru, care s-a dovedit a fi și sustenabil, este întreprinderea socială „Cuptorul de Basm”, o brutărie care produce și comercializează produse autentice de panificație și patiserie, obținute prin metode tradiționale, realizate manual, coapte pe vatră cu lemne, care nu conțin adaosuri, amelioratori sau grăsimi vegetale. Impactul acestei inițiative se măsoară prin rezultatele obținute și anume:

- creșterea ratei de ocupare a persoanelor din grupuri vulnerabile (tineri, persoane vârstnice și femei) prin crearea de locuri de muncă stabile și permanente, dar și de oportunități de angajare/de suplimentare a veniturilor pentru specialiști din comunitate (cadre didactice, psihologi, asistenți sociali) în cadrul proiectelor derulate.
- îmbunătățirea calității vieții persoanelor vârstnice, singure și care nu își pot satisface nevoile de bază prin acordarea unui ajutor

Summary. Trușești commune is the only accredited social enterprise in Botoșani county, founded in 2014 as part of a project developed at national level by Soros Foundation: Rural space and the Social Economy in Romania (RURES).

The Association „Impact Trușești “ is a small rural association that aims to improve the quality of life of vulnerable groups. It was founded at the initiative of a group of people who through their profession, values and personal beliefs share a common mission: to be in solidarity with those in need and to hope for sustainable solutions and have an impact for the commune where they live. Our most important project that has proven to be sustainable is the social enterprise „Cuptorul de Basm”, a bakery that produces and sells authentic bakery and pastry products, obtained by traditional methods, handmade, baked on wood hearth, do not contain additives, enhancers, or vegetable fats. The impact of this initiative is measured by the obtained results, namely:

- increase the employment rate of people from vulnerable groups (young people, elderly people, and women) by creating stable and permanent jobs but also employment opportunities/additional income for specialists from the community (teachers, psychologists, social workers) within the framework of the carried-out projects.
- improve the quality of life of the elderly, lonely and of those that are unable to meet their basic needs by providing regular help in the

periodic sub formă de produse de panificație, dar și alte alimente sau bunuri necesare lor.

- dezvoltarea unui program de sprijin educațional pentru copiii care provin din medii defavorizate, oferirea unor activități de timp liber și de socializare.
- înființarea unui Centru de voluntariat cu scopul de a implica tinerii în acțiuni civice și de a le dezvolta abilități de viață independentă, dar și cele care le sunt utile pentru inserția socio-profesională.

În comuna Trușești funcționează singura întreprindere socială, atestată, din județul Botoșani, Cuptorul de Basm. Aceasta a fost înființată în anul 2014 la inițiativa unui grup de oameni care prin profesie, valori și credințe personale împărtășesc o misiune comună: aceea de a fi solidari cu nevoile grupurilor vulnerabile și de a spera în soluții durabile, sustenabile și de impact pentru acestea. Cuptorul de Basm a beneficiat de finanțare în cadrul proiectului „Rures – Spațiul Rural și Economia Socială în România” al Fundației Soros România, care a avut drept obiectiv susținerea antreprenoriatului social în mediul rural. Întreprinderea socială Cuptorul de Basm este cel mai important și totodată sustenabil proiect demarat de Asociația „Impact Trușești” a cărei viziune declarată este o comunitate rurală modernă care oferă șanse egale la dezvoltare personală, educație formală și nonformală, sănătate, siguranță și oportunități de progres economic și social tuturor membrilor săi, dar mai ales copiilor și tinerilor, și în care persoanele aflate în situații de risc sau de vulnerabilitate beneficiază de servicii integrate, accesibile, vizibile, variate și care răspund nevoilor reale și schimbărilor radicale din societate. Susținem și promovăm economia locală și mai ales antreprenoriatul social ca soluție pentru o eco-

form of bakery products but also other basic foods or goods that are necessary.

- development of an educational support program for children from disadvantaged backgrounds, offering leisure and social activities.
- establishment of a Volunteer Centre to involve young people in civic actions and develop independent life skills but also those that are useful for their socio-professional integration.

In Trușești commune operates the only certified Social Enterprise in the county of Botoșani. In 2014, a group of people founded Asociația Impact Trușești, who by profession, values and personal beliefs share a common mission: to be in solidarity with the needs of vulnerable groups and to hope for sustainable and impactful solutions for them. The association has received funding under the project “Rures - Rural Space and Social Economy in Romania” of the Soros Foundation Romania which aimed to support social entrepreneurship in rural areas. The social enterprise „Cuptorul de basm” is the most important and sustainable project started by the Association “Impact-Trușești” whose declared vision is a modern rural community that offers equal opportunities for personal development, formal and non-formal education, health, safety and opportunities for economic and social progress to all its members but especially children and young people and where people at risk or vulnerable benefit from integrated services, accessible, visible, varied and responding to real needs and radical changes in society. We support and promote the local economy and especially social entrepreneurship as a solution for a sustainable economy and for

nomie durabilă și pentru redresarea zonelor rurale.

Întreprinderea noastră își fundamentează activitatea pe valori precum: *responsabilate socială, respect față de tradiție, stil de viață sănătos, integritate, parteneriate reciproc avantajoase*, dar și pe respectarea și promovarea principiilor care se regăsesc și în legislația care reglementează domeniul economiei sociale.

Domeniul principal de activitate îl reprezintă producerea și comercializarea produselor de panificație și patiserie, oferind clienților o gamă diversificată și completă: mai multe tipuri de pâine, cozonac, plăcinte, chec, tort și diverse prăjituri.

Unicitatea produselor este dată de faptul că sunt obținute prin metode tradiționale, sunt realizate manual, coapte pe vatră cu lemne, nu conțin adaosuri, amelioratori, premixuri sau grăsimi vegetale. Ne-am dorit să oferim celor care aleg să cumpere de la noi nu doar o pâine, ci un produs deosebit care să le reamintească de gustul bun de altădată, să le aline dorul de cei dragi sau care nu mai sunt printre noi, să le aducă aminte de copilărie și de mâinile muncite ale bunicii, acea pâine despre care clienții noștri spun că „e așa de gustoasă, că o mănânci goală”, pentru că e „așa cum o făcea bunica sau mama”.

Activitatea întreprinderii s-a completat frumos cu cea a organizației generând un impact consistent și durabil prin determinarea unor schimbări pozitive, imediate și reale, măsurate prin indicatori de performanță și rezultate concrete, obținute prin furnizarea unui pachet de servicii integrate la nivel comunitar. Un factor esențial și decisiv pentru impactul și

the redevelopment of rural areas.

Our enterprise bases its activity on values such as social responsibility, respect for tradition, healthy lifestyle, integrity, mutually beneficial partnerships and on the respect and promotion of principles that are also found in the legislation governing the social economy.

The main field of activity is the production and marketing of bakery and pastry products, offering customers a diversified and complete range: several types of bread, cakes, pies, cheesecake, cake and various cakes.

The uniqueness of the products lies in the fact that they are made using traditional methods, are handmade, baked on a wood-burning stove, contain no additives, improvers, premixes or vegetable fats. We wanted to offer those who choose to buy from us not just a bread but a special product that reminds them of the good taste of yesteryear, to ease their longing for their loved ones or those who are no longer with us, to remind them of their childhood and the hard-working hands of their grandparents, that bread about which our clients say that “it’s so tasty, you just eat it without anything else”, because it’s “just like my grandmother or mother used to make it”.

The work of the enterprise has complemented the work of the organisation, which has generated a consistent and sustainable impact by bringing about positive, immediate and real changes measured by performance indicators and concrete results achieved through the implementation of projects and actions that have focused on a multidisciplinary

sustenabilitatea demersurilor inițiate de asociație, în comunitate, l-a reprezentat efortul comun și multisectorial materializat prin parteneriatele încheiate cu instituțiile publice de la nivel local, dar și județean, respectiv cu Primăria Trușești (care ne-a pus la dispoziție și spațiul pentru derularea activității economice și sociale), instituții de învățământ (Liceul Demostene Botez), DGASPC Botoșani, precum și cu alte ONG-uri (Dorcas Aid România din Cluj, Asociația Creștină pentru Tine din Botoșani, Organizația Națională Cercetașii din România – centrul local Suceava, Colegiul Sf. Nicole din Iași).

Eforturile noastre au vizat în special două categorii de persoane vulnerabile: vârstnicii singuri și vulnerabili din comunitate, dar și cei instituționalizați în *Căminul pentru Persoane Vârstnice Trușești*, precum și copiii aflați în situații de risc, alături de tinerii din comunitate, o prioritate încă de la începutul activității noastre. Conform datelor statistice, în comuna Trușești, în perioada 2019 – 2020, peste 190 de copii provin din familii care se află în evidență cu dosare ASF, 50 de copii provin din familii numeroase (cu peste 3, până la 10 copii), 60 de copii provin din familii cu probleme deosebite (consum de alcool, violență domestică etc). Dintre copiii înscriși într-o formă de învățământ, 40 sunt de etnie romă, iar peste 100 au cel puțin un părinte plecat în străinătate, 118 provin din familii cu cel puțin un membru șomer și 33 au o dizabilitate. Nevoile și problemele cu care se confruntă copiii și tinerii din comuna Trușești au fost identificate și evaluate prin mai multe demersuri realizate de instituțiile locale (liceu,

and multisectoral approach through a direct intervention model that proposes the development of a package of integrated services at community level for vulnerable groups in order to contribute to the reduction of social exclusion. An essential and decisive factor for the impact and sustainability of the approaches initiated by the association in the community was the joint and multisectoral effort materialized through partnerships with public institutions at local and county level and with the Trușești Town Hall (which also provided us with the space for economic and social activities), educational institutions (Demostene Botez High School), DGASPC Botoșani as well as with other NGOs (Dorcas Aid Romania from Cluj, Christian Association for You from Botoșani, National Scouts of Romania - local centre Suceava, College Sf. Nicole in Iasi).

Our efforts have focused on two categories of vulnerable people, namely the lonely and vulnerable elderly in the community and those institutionalised in the Trușești Home for the Elderly as well as children at risk and young people in the community.

For us from the beginning, the priority has been especially children at risk, according to statistical data from 2019-2020: more than 190 children come from families with ASF files, 50 children come from large families (with more than 3 to 10 children), 60 children come from families with particular problems (alcohol consumption, domestic violence, etc.), of the children enrolled in education 40 are of Roma ethnicity, more than 100 have at least one parent living

primărie), GAL „Colinele Moldovei”, ONG-Asociația „Impact Trușești”, precum și prin colaborarea acestora cu alte ONG-uri.

Un studiu mai complex a fost realizat de Asociația Dorcas Aid România în parteneriat cu Primăria Trușești, în perioada 2018-2019, prin aplicarea unor chestionare, precum și prin organizarea a patru focus grupuri la care au participat factori de decizie locali, reprezentanți ai instituțiilor cu atribuții în domeniul educației, sănătății și a promovării drepturilor copilului, reprezentanți ai grupurilor vulnerabile, tineri și lideri ai populației romă, alături de reprezentanți ai mediului de afaceri, cu scopul de a identifica soluții pe termen lung prin abordarea integrată a nevoilor identificate, în vederea prevenirii și depășirii situațiilor de dificultate. În vederea atingerii acestui obiectiv au fost corelate date statistice și administrative existente (recensământ, evidențe ale UAT, cercetare realizată de Gal Colinele Moldovei din care comuna Trușești face parte) cu informațiile obținute prin metodele participative și de consultare menționate.

Rezultatele acestui demers se găsesc în documentul „*Raport privind identificarea grupurilor vulnerabile și a nevoilor acestora din comuna Trușești, județul Botoșani – noiembrie 2019*” în care se detaliază nevoile identificate și se propune un model de intervenție integrată care necesită investiții masive de infrastructură, atât destinată furnizării de servicii sociale, medicale și educaționale, cât și dezvoltării de noi întreprinderi sociale (în acest sens, deja se fac demersuri pentru înființarea a două noi întreprinderi sociale: una care va

abroad, 118 come from families with at least one unemployed member and 33 have a disability.

The needs and problems faced by children and young people in Trușești commune have been identified and assessed through many actions conducted by local institutions (high school, town hall), GAL “Colinele Moldovei”, NGO-Association “Impact Trușești” as well as through their collaboration with other NGOs. Even a more complex study was conducted by Dorcas Aid Romania Association in partnership with Trușești Town Hall and was carried out in 2018-2019 by applying questionnaires as well as organizing four focus groups attended by local decision-makers, representatives of institutions responsible for education, health and the promotion of children’s rights, representatives of vulnerable groups, young people and leaders of the Roma population along with representatives of the business environment with the aim of identifying long-term solutions through an integrated approach to the needs identified in order to prevent and overcome situations of difficulty. In order to achieve this objective, existing statistical and administrative data (census, TAU records, research carried out by Gal Colinele Moldovei of which Trușești commune is a part) were correlated with the information obtained through the participatory and consultation methods mentioned above.

The results of this approach can be found in the document “*Report on the identification of vulnerable groups and their needs in Trușești commune, Botoșani county - November 2019*” which details the identified needs

avea ca obiect de activitate comercializarea de obiecte de îmbrăcăminte în regim second hand și una care se află în etapa de testare și care va avea drept finalitate dezvoltarea unei rețele de colectare și distribuție pentru produse ale micilor producători locali). Menționăm o parte dintre nevoile identificate ca urmare a consultării comunității în cadrul acestui studiu și anume, cele la care, împreună cu partenerii, colaboratorii și sponsorii noștri am încercat să le răspundem: **nevoia de dezvoltare personală și a abilităților sociale** (creșterea stimei de sine, dezvoltarea inteligenței emoționale, creșterea motivației pentru învățarea, dezvoltarea de strategii de control emoțional inclusiv modalități de a răspunde actelor de violență sau fenomenului de bullying); **nevoia de instruire și dezvoltare de competențe cheie transversale:** competențe de comunicare și scriere (creșterea nivelului de lectură care este foarte slab, diminuarea analfabetismului funcțional, dezvoltarea spiritului critic), competențe digitale/tehnologice, competențe lingvistice/limbi străine, competențe cultural-artistice (muzică, desen și pictură, arte digitale, fotografie), competențe antreprenoriale și de educație financiară, competențe care privesc un stil de viață sănătos; **nevoia de incluziune socială** (apartenență și responsabilizare comunitară prin voluntariat și acțiuni civice, programe de învățare incluzive; **nevoia de orientare și asistare în procesul de alegere profesională** cu focus pe conștientizarea avantajelor economice pe termen lung a continuării studiilor și pe alegerea unei cariere congruente cu valorile, interesele și abilitățile lor; **ne-**

and proposes an integrated intervention model that requires significant investments in infrastructure both for the provision of social, medical and educational services and the development of new social enterprises (in this regard, steps are already being taken to establish two new social enterprises: one which will be active in the second-hand clothing trade and one which is in the testing phase and will aim to develop a collection and distribution network for the products of small local producers). We mention some of the needs identified as a result of the community consultation in this study, i.e. those that we have tried to address together with our partners, collaborators and sponsors, namely: the need for personal development and social skills (increasing self-esteem, developing emotional intelligence, increasing motivation for learning, developing emotional control strategies including ways of responding to acts of violence or bullying); the need for training and development of transversal key competences: communication and writing skills (increasing the level of reading which is very low, reducing functional illiteracy, developing critical thinking), digital/technological skills, language/foreign language skills, cultural/artistic skills (music, drawing and painting, digital arts, photography), entrepreneurial and financial literacy skills, healthy lifestyle skills; the need for social inclusion (community involvement and empowerment through volunteering and civic action, inclusive learning programmes; the need for guidance and assistance in the process of professional choice

voia de sprijin pentru inserția pe piața muncii (cursuri de calificare/recalificare, programe de mentorat, consiliere, educație antreprenorială).

În ceea ce privește tinerii, se remarcă necesitatea dezvoltării unei infrastructuri adecvate pentru a asigura furnizarea echitabilă de servicii și oportunități; asigurarea creării de locuri de muncă durabile și decente; asigurarea participării la procesul de luare a deciziilor; asigurarea accesului echitabil la educație de înaltă calitate; protejarea tradițiilor rurale. Pentru noi, tinerii reprezintă o categorie valoroasă care merită investiții și sprijin pe termen lung și din acest motiv ne-am implicat activ în elaborarea politicilor de tineret (respectiv Rezoluția Tinerilor 2020), prin participarea la consultările din cadrul Summit-ului Tinerilor 2020, organizat de Guvernanța Capitalei Tineretului din România – Consiliul Tineretului din România (CTR), Federația Tinerilor din Cluj (FTC), Grupul PONT, BCR– Banca Comercială Română.

De la data înființării asociației (anul 2012), am mobilizat resurse și am inițiat proiecte prin care am răspuns nevoilor reale ale grupurilor țintă, acționând cu dedicare și perseverență pentru atingerea obiectivelor asumate prin misiune și anume:

- creșterea ratei de ocupare a persoanelor din grupuri vulnerabile (tineri, persoane vârstnice și femei), prin crearea de locuri de muncă permanente (6 locuri de muncă în cadrul brutăriei), dar și de oportunități de angajare/de suplimentare a veniturilor pentru specialiști din comunitate (cadre didactice, psihologi, asistenți sociali, formatori), în cadrul proiectelor derulate (peste

with a focus on awareness of the long-term economic consequences of further education and the choice of a career congruent with their values, interests and abilities; the need for support in entering the labour market (qualification/ retraining courses, mentoring programmes, counseling, entrepreneurship education).

As regards to young people, there is a need to develop adequate infrastructure to ensure equitable provision of services and opportunities; to ensure the creation of sustainable and decent jobs; to ensure participation in decision-making; to ensure equitable access to high quality education; to protect rural traditions. For us, young people are a valuable group that deserves long-term investment and support and for this reason we have been actively involved in the development of youth policies (i.e. Youth Resolution 2020) by participating in the consultations within the Youth Summit 2020 organized by the Youth Capital Governance of Romania - Youth Council of Romania (CTR), Youth Federation of Cluj (FTC), PONT Group, BCR- Banca Comercială Română.

Since the foundation of the association, i.e. 2012, we have mobilized resources and initiated projects that responded to the real needs of the target groups, acting with dedication and perseverance to achieve the objectives assumed by our mission, namely:

- increasing the employment rate of people from vulnerable groups (young people, elderly people and women) by creating permanent jobs (6 jobs in the bakery) and also employment opportunities / addi-

- 25 de locuri de muncă temporare);
- îmbunătățirea calității vieții pentru un număr de peste 500 de persoane aflate în situații de dificultate (vârstnici, copiii, familii) și care nu își pot satisface nevoile de bază, prin acordarea unui ajutor periodic sub formă de produse de panificație, dar și alte alimente de bază sau bunuri necesare lor. Pe perioada stării de urgență am răspuns nevoilor grupurilor vulnerabile și am oferit, săptămânal, unui număr de 35 de persoane, un ajutor sub formă de alimente de bază și produse de panificație și/patiserie (intenția noastră este de a continua acest demers pe o perioadă mai lungă de timp);
- îmbunătățirea performanțelor școlare și prevenirea abandonului școlar pentru 100 de copii, care au beneficiat de un program de educație remediată pe termen lung (pe o perioadă de minim 6 luni), susținut de două cadre didactice care au oferit asistență și sprijin pentru recuperarea lacunelor la matematică și limba și literatura română;
- garantarea recunoașterii și validării competențelor dobândite de tineri, prin implicarea în acțiuni de voluntariat și implicare civică în cadrul Centrului de Voluntariat, înființat în anul 2015 printr-un proiect derulat în parteneriat cu Primăria Comunei Trușești și finanțat prin fonduri SEE 2009 – 2014;
- dezvoltarea abilităților și încurajarea spiritului artistic, precum și a creativității, prin înființarea unui Club de creație în cadrul căruia au fost organizate diverse tipuri de ateliere de creație și hand made, cursuri de pictură și desen, activități culturale la care au participat tional income for specialists from the community (teachers, psychologists, social workers, trainers) in the framework of the projects (over 25 temporary jobs);
- improving the quality of life for more than 500 people in difficult situations (elderly, children, families) who cannot meet their basic needs by providing regular aid in the form of bakery products and other basic food or goods they need. During the emergency period we responded to the needs of vulnerable groups and provided weekly aid in the form of basic food and bakery products to 35 people (our intention is to continue this approach for a longer period of time);
- improving school performance and preventing school drop-out for 100 children who benefited from a long-term remedial education programme (minimum 6 months) supported by two teachers who provided assistance and support in the recovery of deficiencies in mathematics and Romanian language and literature;
- guaranteeing the recognition and validation of the competencies acquired by young people through their involvement in volunteering and civic engagement actions within the Volunteer Centre established in 2015 through a project conducted in partnership with the Municipality of Trușești and financed by EEA funds 2009-2014;
- development of skills and encouragement of artistic spirit as well as creativity through the establishment of a Creative Club in which several types of creative and hand-made workshops, painting and

- peste 500 de copii și tineri;
- furnizarea de servicii de consiliere și educație parentală destinate părinților;
- conștientizarea membrilor comunității și a factorilor de decizie cu privire la anumite probleme sociale cu impact asupra calității vieții grupurilor vulnerabile, prin organizarea de evenimente de promovare, workshop-uri, dezbateri și mese rotunde;
- promovarea antreprenoriatului social prin participarea la evenimente, alături de alte întreprinderi sociale, expoziții, cursuri, dezbateri, schimb de experiență. De asemenea, suntem parteneri și colaboratori pentru inițiativele de antreprenoriat social care urmează să se dezvolte în comunitatea noastră.

CONCLUZII:

Am avut îndrăzneala de a face ceea ce era mai greu și anume, producție, considerând că acest tip activitate înseamnă cu adevărat o economie „sănătoasă”.

Deși a fost și este un proces anevoios, provocator și uneori frustrant facem eforturi pentru a continua. Dorim să arătăm că nu există comunități prea mici sau lipsite de importanță, vrem să construim în continuare proiecte care să unească generații și care să ofere nu doar speranțe, ci și oportunități pentru copii, pentru tineri, pentru cei uitați, pentru cei cărora li s-a spus de prea multe ori, pe nedrept, că nu vor beneficia de șansele pe care le merită.

Vrem să inspirăm în continuare alți oameni și alte organizații care își propun să se implice direct în comunitatea lor și să ajute, să pună umărul la dezvoltarea unor locuri frumoase și să mizeze pe

- drawing courses, cultural activities were organized and attended by over five hundred children and young people;
- provision of counselling and parental education services for parents;
- raising awareness among community members and decision-makers on specific social issues impacting on the quality of life of vulnerable groups through the organisation of advocacy events, workshops, debates, and round tables;
- promoting social entrepreneurship by participating in events with other social enterprises, exhibitions, courses, debates, exchange of experience. We are also partners and collaborators for social entrepreneurship initiatives that will be developed in our community.

CONCLUSIONS:

We had the audacity to do, what was harder, namely production, considering that this type of activity really means a “healthy” economy.

Although it has been and still is an arduous, challenging and sometimes frustrating process we are striving to continue. We want to show that there is no such thing as a community that is too small or unimportant, we want to continue to build projects that unite generations and offer not just hope but opportunities, for children, for the young, for the forgotten, for those who have too often been told, unjustly, that they will not get the opportunities they deserve.

We also want to continue to inspire other people and other organisations to get directly involved in their community and help, to help make beautiful places happen and to

cel mai important lucru cu putință, pe OAMENI.

Suntem mulțumi de realizările noastre și pentru că ne-am menținut activitatea până în prezent. Sigur, poate nu suntem cel mai bun model de antreprenoriat social, dar dacă cineva ar dori să învețe ceva de la noi, ar fi determinarea și optimismul care ne-a făcut „să nu ne pierdem pe drum”.

Suntem mândri că în comunitatea noastră se găsește acum o brutărie, o organizație activă în comunitate, prin care am strâns legături, am unit oameni, am bucurat inimi, am schimbat destine. Ne bucurăm că putem împărtăși din experiența noastră și suntem deschiși spre comunicare și colaborări care să faciliteze dezvoltarea comunitară, precum și dezvoltarea antreprenoriatului social.

focus on the most important thing of all, PEOPLE.

We are pleased with our achievements and for maintaining our work to date. Sure, we may not be the best model of social entrepreneurship, but if anyone would like to learn anything from us it would be the determination and optimism that made us “not lose our way”.

We are proud that in our community, there is now a bakery, an active community organization, through which we have bonded, united people, gladdened hearts, and changed destinies. We are happy to share our experience and we are open to communication and collaborations that facilitate community development as well as the development of social entrepreneurship.

TINY LIFE – UN STIL MINUSCUL ÎNTR-O VIAȚĂ ÎMPLINITĂ

TINY LIFE – A MINUSCULE STYLE IN A FULFILLED LIFE

Responsabil vânzări
Căsuțe Colorate

Stelian
JUGANU

Sales Manager
of Colourful Tiny Houses

Rezumat. Căsuțe Colorate este o întreprindere socială de inserție înființată la începutul anului 2021 în urma câștigării unei competiții finanțate prin Programul Operațional Capital Uman apelul „SOLIDAR – Sprijin pentru înființarea de întreprinderi sociale”. Activitatea principală este asigurarea unei experiențe unice, în mijlocul naturii, prin oferirea posibilității de cazare într-o casă pe roți de tip „tiny house”. În cadrul Căsuțe Colorate sunt angajate un număr cinci persoane, dintre care două provin din grupul vulnerabil (o persoană s-a aflat în sistemul de protecție al copilului, iar alta este cu dizabilitate locomotorie).

Brandul Tiny Life, reprezentat juridic de Căsuțe Colorate SRL s-a născut din pasiunea pentru oameni și natură, cu dorința de a mulțumi naturii pentru toate binefacerile pe care aceasta ni le oferă zi de zi, pentru a oferi posibilitatea și altor persoane de a se bucura de ea din plin. Tiny Life este despre curajul de a trăi noi experiențe, despre sacra legătură a omului cu natura, punând la dispoziție iubitorilor de frumos două căsuțe în mijlocul naturii, cu o dimensiune de 27 mp complet utilate, la marginea Pădurii Făget, ce se află la 7 km de centrul orașului Cluj-Napoca.

Tiny Life și-a propus să susțină din profiturile generate de minusculele căsuțe, trei programe sociale, primul este un program de educație parentală sugestiv numit „Familia, o școală fără vacanțe”. El urmărește sprijinirea mamelor cu un trecut dificil pentru a pune bazele unor relații echilibrate cu copiii lor. Al doilea program, denumit „Părinte, copil, iubire” vine în completarea primului și oferă mamelor și copiilor lor ocazia de a petrece împreună un timp al regăsirii și împlinirii. Li se oferă drumețiile în natură și popasul în căsuțe. Ultimul program „Vreau să îmi știu copilul în siguranță” asigură nevoile primare ale unor familii cu posibilități reduse: haine și produse de igienă pentru mame și copii.

Summary. Căsuțe Colorate is a social inclusion start-up funded in the early 2021 following a successful grant awarding competition financed by the Human Capital Operational Program, call for projects “SOLIDAR – Supporting social start-ups”. The business concept relies on providing accommodation services in tiny houses on wheels while supporting five employees, out of which two represent vulnerable groups (public childcare system and mobility impaired).

Tiny Life is the brand promoted by the start-up Căsuțe Colorate SRL born out of passion for nature and people aiming to celebrate all natural wonders and gifts, and thus share this joy with others as well. Tiny Life is about being audacious to try new experiences, while strengthening the bond between nature and people with the two fully equipped 27m² tiny houses scattered near Făget forest, 7 km away from Cluj-Napoca city centre.

Tiny Life will support three social programs following business generated profit. The first one, “Family – a school without vacations” is directed at parental education and supports mothers with a complicated background to build healthy relations with their children. The second program, “Parent, child, love” complements the previous program and prepares mothers to nurture quality time during hiking and tiny living. Finally, “I want to know my child is safe” provides basic care products for mothers and children with low income.

We view Tiny Life as a business model that promotes people-nature communion, sustainable living, and eco-efficiency, therefore aligning with the “tiny house movement” to promote social inclusion and social interventions.

Considerăm că *Tiny Life* este un model de business care promovează comuniunea om-natură, locuire sustenabilă și eco eficiență, „*tiny house movement*” este destinat susținerii economiei sociale și a intervenției sociale.

Cuvinte cheie: *economie socială; inserție socială; integrare socială; grup vulnerabil; program social; responsabilitate socială; asociație; cursuri; Tiny Life; natură; Tiny house.*

În Cluj-Napoca avem unul dintre cel mai active ONG-uri din regiune, un participant de cursă lungă la dezvoltarea sustenabilă a comunității, prin implementarea de proiecte, dar și la creșterea capacității mediului organizațional, prin accesarea de programe cu finanțări nerambursabile. În calitate de promotor al principiului învățării pe tot parcursul vieții, prin activitățile de formare sau programele de dezvoltare, A.I.R. susține îmbunătățirea performanței și dezvoltarea unor abilități specifice care să asigure creșterea și diversificarea competențelor profesionale ale personalului ce activează în domeniul accesării, monitorizării și evaluării proiectelor cu finanțări nerambursabile.

Printre serviciile pe care **A.I.R.** le oferă celor care doresc să se dezvolte personal și profesional menționăm: (1) informarea și oportunitatea de finanțare; (2) informarea, consilierea și medierea profesională și (3) responsabilitatea socială. Asociația și-a propus să formeze viitori angajați competitivi prin punerea la dispoziția lor a unei oferte de formare profesională, acoperind o gamă destul de largă de domenii de activitate, cum ar fi: *inspector resurse umane, manager proiect, competențe antreprenoriale, consilier orientare privind cariera, manager îmbunătățire procese, specialist în economia*

Keywords. *social economy; social insertion; social integration; vulnerable group; social program; social responsibility; association; courses; Tiny Life; nature; Tiny house.*

In Cluj-Napoca we have one of the most active NGOs in the region, being a long-term participant in the sustainable development of the community through the implementation of projects, but also in increasing the capacity of the organizational environment by accessing programs with non-refundable funding. As a promoter of the principle of lifelong learning through training activities or development programmes, A.I.R. advocates the improvement of performance and the development of specific skills that ensure the growth and diversification of professional competences of staff working in the field of accessing, monitoring and evaluating non-refundable projects.

Among the services that the **association** offers to those who want to develop on a personal and professional level we mention: (1) professional information and funding opportunities; (2) professional information, counselling and mediation; and (3) social responsibility. The **association** aims to train future competitive employees by providing them with opportunities to participate in professional training courses covering a fairly wide range of fields of activity, such as: *human resources inspector; project manager; entrepreneurial skills; career guidance counsellor; process improvement manager; social economy specialist; public-private partnership expert/specialist; public procurement expert; IT skills; communication in foreign languages (English and German).*

socială, expert/specialist în parteneriat public-privat, expert achiziții publice, competențe informatice, comunicare în limbi străine (engleză și germană).

Pe lângă formarea profesională a viitorilor profesioniști din mediul privat sau cel public, **A.I.R.** s-a implicat și în diverse proiecte sociale, educaționale și de mediu, inițiate cu scopul de a rezolva problemele ivite în comunitate, dovedindu-se un sprijin pentru aceasta. Domeniile în care s-a implicat asociația în comunitate sunt cele pe resurse umane (atât în mediul urban, cât și în mediul rural), educație și tineret (prin programe de petrecere a timpului liber în rândul tinerilor), cultură, mediu (demararea unor proiecte ce aveau ca scop responsabilizarea comunității cu privire la protejarea și respectarea naturii prin activități de ecologizare) și cooperarea transnațională.

Economia Socială este cel de-al treilea sector economic aflat la granița dintre sectorul privat de business și cel guvernamental, având ca scop principal soluționarea inovatoare a problemelor din sectorul social, economic sau de mediu. Ea poate fi văzută și ca o alternativă la dezvoltarea economică bazată pe principiul eticii-solidarității democratice, dezvoltare personală și profesională, funcționând aidoma economiei de piață, dar independent față de economia de stat (Lidia Dobre:2016).

Începutul timid al **Economiei sociale** din 2011 e urmat de dezvoltarea unor modele de business cu tentă socială prin suportul adus comunităților la reducerea sărăciei în rândul celor dezavantajați socio-economic, transpunând practic filosofia de bază a economiei sociale.

Asociația A.I.R. și-a propus să aso-

In addition to the professional training of future professionals in the private or public sector, the **entity** pursued involvement in various social-educational and environmental projects that aimed to solve problems encountered in the community, proving to be a support for it. The areas in which the Association has been successfully involved in the community are those of human resources (both in urban and rural settings), education and youth (through youth leisure programmes among young people), culture, environment (initiating projects aimed at empowering the community to protect and respect nature through environmentalization activities in problematic areas) and transnational cooperation.

The **social** sector is the third economic sector that lies at the border between the private business sector and that of the government sector, with the main aim of innovatively solving social, economic or environmental problems. It can also be perceived as an alternative to economic development based on the principle of democratic ethics and solidarity, personal and professional development, functioning very much like the market economy, yet independent from the state economy (Lidia Dobre: 2016).

The humble debut of the **Social Economy** in 2011 is followed by the development of the socially - oriented business models by supporting communities in reducing poverty among the socio-economically disadvantaged, practically transposing the basic philosophy of the social economy.

Thus, the Association has proposed to associate to the achieved profit the benefits offered to the community

cieze profitul realizat cu binele oferit comunității unde își desfășoară activitatea, înființând o întreprindere socială ce are ca scop nu doar profitul, ci transformarea lui într-o resursă financiară viabilă ce va putea susține viitoarele proiecte/programe sociale destinate persoanelor din grupuri vulnerabile.

Într-un mod foarte plăcut, organizația clujeană a îmbrățișat cu convingere filosofia de bază a economiei sociale, ținând reducerea sărăciei mult mai concret prin înființarea întreprinderii sociale de inserție numită **Căsuțe Colorate SRL**, ce a luat ființă în luna februarie 2021, în urma câștigării unei competiții finanțate prin Programul Operațional Capital Uman apelul „SOLIDAR – Sprijin pentru înființarea de întreprinderi sociale”. Activitatea principală a întreprinderii sociale de inserție are ca scop principal asigurarea unei experiențe unice, în mijlocul naturii, prin oferirea posibilității de cazare într-o casă pe roți de tip „tiny house”, celor ce doresc să scape de agitația cotidiană.

Întreprinderea socială de inserție a căpătat contur la inițiativa managerilor asociației, mari iubitori de natură și drumeții, din pasiunea pe care aceștia o au pentru oameni și frumos, cu dorința de a mulțumi naturii pentru toate binefacerile pe care aceasta ni le oferă zi de zi. Totodată, aceasta se dorește a fi și o oportunitate mare ce le este oferită și altor persoane de a se bucura de această experiență unică.

Brandul întreprinderii sociale este despre curajul de a trăi noi experiențe, despre sacra legătură a omului cu natura, punând la dispoziție iubitorilor de frumos trei căsuțe construite din lemn și alte materiale ușoare, complet

where it carries out its activity, thus establishing a social enterprise whose aim is, among other things, not only profitability, but its transformation into a sustainable financial resource that will be able to support future social programmes/projects for the more vulnerable.

Most pleasantly, the Cluj-based organisation has embraced with conviction the basic philosophy of the social economy, aiming to reduce poverty much more concretely by establishing the work integration social enterprise called **Căsuțe Colorate**, founded in February 2021 as a result of winning a competition financed by the Human Capital Operational Programme “SOLIDAR - Support for the establishment of social enterprises”. The main activity of the work integration social enterprise is to provide a unique experience in the middle of nature, by offering the possibility of accommodation in a “tiny house” type house on wheels to those who want to escape from the hustle and bustle of everyday life.

The work integration social enterprise took shape at the initiative of the Managers of the association, great lovers of nature and hiking, from the passion they have for people and beauty, with the desire to thank nature for all the benefits it offers us on a daily basis. Moreover, it is also expected to be a great opportunity offered to other people in order to enjoy this unique experience.

The brand of the social enterprise is about the courage to live new experiences, about the sacred bond between man and nature, providing lovers of beauty with three cottages made of wood and other light materials, located in the middle of nature, fully

utilitate, cu o dimensiune de 27 mp și care sunt amplasate în mijlocul naturii, la marginea Pădurii Făget (7 km de centrul orașului Cluj-Napoca). Amplasarea celor trei căsuțe s-a făcut într-o zonă naturală protejată, monument al naturii de interes național, ce cuprinde arbori gorun și fag. Suprafața ariei protejate este de 10 ha și conservă specii naturale și habitate importante din punct de vedere al faunei și florei. Pădurea Făget poate fi vizitată în scop științific, educativ și de agrement, oferind posibilități de turism și agrement de weekend în împrejurimile Clujului.

Contextul în care s-a dezvoltat întreprinderea socială Căsuțe Colorate are la bază coroborarea documentelor strategice relevante existente la nivel european/național/regional/local cu informațiile concrete din cadrul analizei de nevoi realizate, datele și informațiile culese, la care se adaugă experiența antreprenorului în implementarea de proiecte în domeniul antreprenoriatului, domeniul social și educație.

În rândul grupurilor vulnerabile inactivitatea este strâns legată de nivelul de educație, de apartenență etnică (minoritatea romă) și de rezidența în mediul rural în comunități dezavantajate socio-economic.

Întreprinderea socială de inserție și-a propus ca prin obiectivele sale să ofere un sprijin real persoanelor dezavantajate, prin sprijinirea acestora în a-și depăși situația în care acestea se află. Entitatea clujeană contribuind astfel la prevenirea și combaterea riscului de excludere socială și la creșterea calității vieții, precum și la promovarea incluziunii sociale a acestor persoane.

Implementarea strategiei incluse în

equipped and measuring 27 square meters, on the edge of the Făget Forest, 7 km away from the Cluj – Napoca city center. The location of the three cottages was made in a protected natural area and a nature monument of national interest, which includes durmast oak and beech trees. The surface area of the protected area is 10 ha, and it preserves natural species and habitats significant in terms of fauna and flora. The Făget Forest can be visited for scientific, educational and recreational purposes, offering possibilities for tourism and week-end recreation in the area surrounding Cluj.

The context in which this business plan has developed is based on the corroboration of relevant strategic documents existing at European/national/regional/local level with the concrete information from the needs assessment carried out, the data and information collected, as well as the entrepreneur's experience in implementing projects in the field of entrepreneurship, social and education domains.

Among vulnerable groups inactivity is closely related to education attainment, ethnicity (Roma minority) and rural residence in socio-economically disadvantaged communities.

The work integration social enterprise aims through its objectives to be a genuine support among disadvantaged people, by supporting them in overcoming their situation.

The Cluj-based entity will contribute to preventing and combating the risk of social exclusion, as well as to increasing the quality of life and promoting the social inclusion of these people.

The implementation of the strategy

planul de afacere are ca rezultat servicii sociale la nivelul județului Zonei Metropolitane Cluj care să asigure abilitarea persoanelor, precum și a comunităților pentru rezolvarea nevoilor sociale, creșterea calității vieții precum și promovarea incluziunii sociale.

La nivelul **regiunii Nord-Vest, Căsuțe Colorate** contribuie la îndeplinirea obiectivelor prevăzute în Planul de Dezvoltare al Regiunii Nord-Vest (2014-2020) care propune, la Prioritatea de dezvoltare 3, creșterea calității vieții locuitorilor din regiune, realizabilă prin creșterea calității serviciilor în domeniul educației, sănătății și a serviciilor sociale. Acest Plan de Dezvoltare definește contextul regiunii Nord-Vest prin prisma faptului că potențialul resurselor umane nu este deplin valorificat din cauza ratei mici de participare la educație a persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile (persoane care trăiesc în sărăcie, rromi, femei în situații de risc), disparităților între serviciile de educație oferite în mediul urban și în cel rural, subfinanțării sistemului educațional, la care se adaugă insuficiența măsurilor de incluziune active, de protecție și asistență socială. Raportat la Prioritatea de dezvoltare 3, **Căsuțe Colorate**, prin obiectivele sale, previne și crește nivelul de trai pentru 30 de persoane, anual, pe fundalul diversificării măsurilor de intervenție, furnizării de programe sociale de calitate, acordării de sprijin material, educațional și creșterea motivației mamelor aflate în situații de risc prin acțiuni inovatoare.

Pentru a prezenta contextul social actual al Clujului, s-a făcut apel și la metode de cercetare empirice, cum ar fi analiza și interpretarea strategiilor de dezvoltare județeană și municipi-

included in the business plan results in social services at the county level of the Cluj Metropolitan Area that empower individuals as well as communities to solve social needs, increase the quality of life and promote social inclusion.

At the level of the **North-West region**, the business plan of the social enterprise from Cluj contributes to the attainment of the objectives set out in the Development Plan of the North-West Region (2014-2020), which proposes to the Development Priority 3 the improvement of the quality of life of the inhabitants of the region, achievable by increasing the quality of services in the field of education, health and social services. This Development Plan defines the context of the North-West region in the light of the fact that the potential of human resources is not fully exploited due to the low rate of participation in education of people belonging to vulnerable groups (poor, Roma, women at risk), the disparities between education services offered in urban and rural areas, the underfunding of the education system, to which is added the insufficiency of active inclusion, protection and social assistance measures. In relation to Development Priority 3, the business plan, through its objectives, prevents and increases the standard of living for 30 people on an annual basis by diversifying intervention measures, providing quality social programmes included in the business plan, providing financial and educational support and increasing the motivation of mothers at risk through innovative actions.

In order to present the current social context of Cluj, empirical research methods were also used, such as the analysis and interpretation of

pală după cum urmează: strategia județeană de dezvoltare a serviciilor sociale în domeniul asistenței sociale și protecției copilului pe termen mediu (2014 – 2016) și lung (până în 2020); strategia de dezvoltare a municipiului Cluj-Napoca 2014-2020; strategia de dezvoltare a Județului Cluj 2014-2020; strategia integrată DE DEZVOLTARE URBANĂ PENTRU POLUL DE CREȘTERE CLUJ-NAPOCA, PENTRU PERIOADA DE PROGRAMARE 2014-2020 (2023). Pentru a avea o imagine și mai clară a problemelor din comunitate, s-a apelat inclusiv la date statistice oficiale pentru a putea fundamenta planul de afacere socială.

Între prioritățile enumerate al strategiei de dezvoltare a municipiului Cluj-Napoca 2014-2020 se află "creșterea calității infrastructurii și a serviciilor în domeniul educației, sănătății și a serviciilor sociale", "Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei în zonele urbane și rurale".

Întreprinderea Socială de Inserție Căsuțe Colorate se integrează perfect în contextul social și economic al Clujului, propunând activități de promovare a ecoturismului în vederea creșterii competitivității economice a Zonei Metropolitane Cluj (ecoturismul are un rol economic important cu influență asupra ocupării și este o prioritate inclusă în Strategia pentru Competitivitate Economică 2014-2020).

Așadar, prin activitatea economică contribuim la integrarea armonioasă și competitivă a turismului din județul Cluj în sistemul turistic regional, național și european, prin crearea unei oferte turistice complementare și competitive, capabilă să motiveze și să genereze fluxuri turistice convergente și să satisfacă o cerere turistică potențială

county and municipal development strategies according to the following: county strategy for the development of social services in the field of social assistance and child protection in the medium (2014 - 2016) and long term (until 2020); development strategy of Cluj-Napoca municipality 2014-2020; development strategy of Cluj County 2014-2020; integrated URBAN DEVELOPMENT strategy FOR CLUJ-NAPOCA GROWTH POLE FOR THE PROGRAMMING PERIOD 2014-2020 (2023).

In order to get an even clearer picture of the problems in the community, official statistical data was also used to substantiate the social business plan.

Among the priorities listed in the development strategy of the municipality of Cluj-Napoca 2014-2020 are included "increasing the quality of infrastructure and services in the field of education, health and social services", "Promoting social inclusion and combating poverty in both urban and rural areas".

The business plan of the **Work Integration Social Enterprise Coloured Cottages** fits perfectly into the social and economic context of Cluj, proposing an activity to promote ecotourism in order to increase the economic competitiveness of the Cluj Metropolitan Area.

Ecotourism has an important economic role in influencing occupation and is a priority included in the Economic Competitiveness Strategy 2014-2020.

Through economic activity, we will contribute to the harmonious and competitive integration of tourism in Cluj County in the regional, national and European tourism system, by cre-

diversificată ca necesități, opțiuni, exigențe, gusturi și posibilități materiale.

Întreprinderea socială de inserție de la Cluj a integrat cu succes principiile ce stau la baza economiei sociale: prioritate acordată individului și obiectivelor sociale față de creșterea profitului, solidaritate și responsabilitate colectivă, convergența dintre interesele membrilor asociați și interesul general și/sau interesele unei colectivități; direcționarea celei mai mari părți a profitului financiar (90%) pentru atingerea obiectivelor de interes general ale unei colectivități sau în interesul personal nepatrimonial al membrilor.

În cadrul întreprinderii sociale sunt încurajați să participe la buna dezvoltare a acestui model de business inclusiv beneficiarii acesteia – persoanele ce se află în grupul vulnerabil, fiind totodată unul dintre principiile ce stau la baza dezvoltării afacerii sociale.

În ceea ce privește activitatea economică, aceasta este adresată în special turiștilor români sau străini ce au în comun dragostea pentru natură, înclinare către turismul ecologic sau cultural, acest model de business fiind unul bine dezvoltat în Europa de vest și în țările nordice.

Dacă activitatea întreprinderii sociale a început cu o singură casuță pe roți, din luna iulie a anului 2021 au mai sosit alte două astfel de casuțe, ce așteaptă iubitorii de natură să le viziteze. Și pentru că lucrurile sunt făcute cu multă iubire în acest proiect, cele trei casuțe au și nume pe măsură, ce au un design minimalist care emană prospețime și vitalitate, dar în același timp o stare de bine, de liniște și împăcare, fiind așezate mai aproape de liziera pădurii.

ating a complementary and competitive tourism offer, able to motivate and generate convergent tourist flows and to satisfy a potential tourist demand diversified in terms of needs, options, demands, tastes and financial possibilities.

The work integration social enterprise in Cluj has successfully integrated the principles underlying social economy, such as: priority given to the individual and social objectives over increasing profit, solidarity and collective responsibility, convergence between the interests of the associated members and the general interest and/or the interests of a community; directing the largest part of the financial profit (90%) to achieve objectives of general interest, of a community or in the personal non-patrimonial interest of the members.

Within the social enterprise, the beneficiaries - people in vulnerable groups - are also encouraged to participate in the good development of this business model, being one of the principles underlying the development of social business in the region.

If at the beginning of this social business the activity started with only one tiny house on wheels, since July 2021, two more of them have arrived, waiting for nature lovers to visit them.

In terms of economic activity, it is mainly addressed to Romanian or foreign tourists who share fondness for nature, an inclination towards ecological or cultural tourism, this business model being well developed in Western Europe and the Nordic countries.

Because things are made with a lot of love in this project, the three tiny houses have fitting names, with a minimalist design that emanates fresh-

Povestea ultimelor două căsuțe se leagă de amintirea bunicelor celor doi manageri ai întreprinderii sociale, două femei puternice și libere, care au iubit natura și i-au învățat ce înseamnă decența, simplitatea și pofta de viață. Numele lor sunt Elizabeth și Valentina. Ele i-au învățat ocrotirea și au fost o sursă de inspirație atunci când au decis să pună bazele a ceea ce este astăzi **brandul întreprinderii sociale de inserție**: ajutorarea mamelor nevoite să își crească singure copiii și a tinerilor din casele de copii și/sau cu dizabilități, care își găsesc mai greu un loc de muncă.

Pentru că echipa ce a gândit acest proiect minunat și-a dorit să acorde o șansă reală persoanelor vulnerabile pentru a intra în câmpul muncii, încurajându-le pe acestea să se simtă ca făcând parte din comunitate, respectiv societate, aceasta s-a gândit și la crearea unor locuri de muncă. Astfel că, în cadrul **Căsuțe Colorate SRL** sunt angajate un număr de cinci persoane, dintre care două provin din grupul vulnerabil (o persoană ce s-a aflat în sistemul de protecție al copilului, iar cealaltă, o persoană cu dizabilitate locomotorie). Prin angajarea persoanelor ce provin din grupuri de risc ne-am angajat direct în lupta împotriva excluziunii, discriminărilor și a șomajului în rândul acestor categorii de persoane.

Important de menționat este faptul că, pe lângă locurile de muncă create prin intermediul acestei întreprinderii sociale de inserție, aceasta și-a propus ca profitul generat din businessul social să fie direcționat și în programe sociale menite să reducă problemele din comunitatea unde se alege să se intervină. Astfel, pe lângă misiunea de bază a economiei sociale, **Căsuțe Co-**

ness and vitality, but at the same time a sense of well-being, tranquility and reconciliation, being placed closer to the edge of the forest.

The story of the last two tiny houses arrived is linked to the memory of the grandmothers of the two Managers of this concept, two strong and free women who loved nature and taught them the meaning of decency, simplicity and lust for life. Their names are Elizabeth and Valentina. They taught them about caring and were a source of inspiration when they decided to set up what is today **the brand of the work integration social enterprise**: helping mothers who have to bring up their children alone and young people in children's homes and/or with disabilities who find it difficult to find a job.

Because the team behind this wonderful project wanted to give vulnerable people a real chance to enter the labour market, encouraging them to feel part of both the community and society, they also thought about creating jobs. Thus, within **Căsuțe Colorate** a number of five people are employed, two of whom are from the vulnerable group (one person who was in the child protection system and another person suffering from locomotor disability). By employing people from at-risk groups, the fight against exclusion, discrimination and unemployment among these groups is directly addressed.

It is important to mention that, in addition to the jobs created through this work integration social enterprise, the profits generated from the social business should also be directed into social programs aimed to reduce problems in the community where it chooses to intervene. Thus, in addition

lorate SRL a ales să aibă și o misiune socială, fiind îndreptată către cuplurile mamă-copil aflate în situații de risc, pentru a oferi șansa de a-și dezvolta potențialul și de a-și construi o viață demnă și împlinită.

Întreprinderea de inserție socială **Căsuțe Colorate SRL** și-a propus ca anual să crească calitatea vieții, prin programele sale și prin acțiuni specifice destinate unui grup țintă de minim treizeci cupluri mamă-copil aflate în situație de risc. Inițiatorii acestui business social, consideră că toți copiii au dreptul la șanse egale de dezvoltare, motiv pentru care se încearcă acoperirea tuturor nevoilor de bază prin programele pe care întreprinderea socială le-a gândit pentru acestea.

Printre programele sociale deja implementate prin intermediul acestui model de antreprenariat social amintesc programul de educație parentală, sugestiv numit **Familia, o școală fără vacanțe**. El urmărește sprijinirea mamelor cu un trecut dificil pentru a pune bazele unor relații echilibrate cu copiii lor. Al doilea program, **Părinte, copil, iubire**, vine în completarea primului și oferă mamelor și copiilor lor ocazia de a petrece împreună un timp al regăsirii și împlinirii. Acestora li se oferă drumețiile în natură și popasul în căsuțele întrepinderii sociale. Cel de-al treilea program se numește **Vreau să îmi știu copilul în siguranță**, ce are ca scop asigurarea nevoilor primare ale unor familii cu posibilități reduse: haine și produse de igienă personală pentru mame și copii.

O altă activitate pe care ne-am propus să o desfășurăm în perioada următoare este aceea de a face cunoscute, în mod gratuit, prin intermediul platformei www.tinylife.ro, și alte mo-

to the basic mission of social economy, **Căsuțe Colorate** has chosen to have a social mission as well, being directed towards mother-child families at risk, in order to give them the chance to develop their potential and build a dignified and fulfilling life.

The **Căsuțe Colorate** Work Integration Social enterprise has proposed to increase the quality of life directly through its programs, annually, through specific actions aimed at a target group of at least thirty mother-child families at risk. The initiators of this social business believe that all children have the right to equal opportunities for development, which is why they try to cover all basic needs through the programmes that the social enterprise has elaborated for them.

Among the social programmes already implemented through this business I would like to mention the parenting education programme suggestively called **Family, a school without holidays**. It seeks to support mothers with a difficult background in laying the foundations of a balanced relationship with their children. The second programme **Parent, child, love** complements the first one and gives mothers and their children the opportunity to spend a time of reunion and fulfilment together. They are offered the opportunity of hiking in nature and resting in the tiny houses of the social enterprise. The third programme is called **I want to know my child safe**, which aims to provide for the basic needs of families with limited means: clothes and personal hygiene products for mothers and children.

Another activity we plan to carry out in the coming period is to pro-

dele de antreprenoriat social. Suntem de părere că ne putem dezvolta mult mai armonios și vom putea fi mai aproape de cei în dificultate doar dacă ne vom aduna puterile și cunoștințele în această direcție. Până la urmă, din acest „parteneriat” câștigul nu este doar într-o direcție, ci în mai multe: persoana vulnerabilă este câștigătorul principal, pe urmă reprezentantul afacerii sociale și, pe urmă, comunitatea și societatea. Prin intermediul acestei platforme ne dorim să facem vizibile cât mai multe astfel de întreprinderi sociale din județul Cluj pentru a identifica persoanele ce doresc să susțină astfel de inițiative. Doar uniți vom putea avea rezultatele scontate!

CONCLUZIE

Brandul întreprinderii sociale Căsuțe Colorate este un model de business care promovează comuniunea om-natură, locuire sustenabilă și eco eficiență, iar „tiny house movement” este destinat susținerii economiei sociale și a intervenției sociale.

mote other social business models free of charge via the www.tinylife.ro platform. It is our belief that we can only develop in a more harmonious way and be closer to those in need if we pool our strengths and knowledge in this direction. Ultimately, from this “partnership” the gain is not only in one direction, but in several: here the main winner is the vulnerable person, then the social business representative and then the community and society. Through this platform we want to make visible as many social enterprises as possible in Clujcounty in order to identify people who want to support such initiatives. United only we will be able to achieve the desired results!

CONCLUSION

I do believe that the brand of social enterprise in Cluj is a business model that promotes human-nature communion, sustainable housing and eco-efficiency, the “tiny house movement” is designed to support the social economy and social intervention.

SURSE:

www.inceptusromaniaro, pagină accesată în data de 11.09.2021

www.ro.scribd.com, Lidia Dobre, Centre de Suport pentru Structurile Economiei Sociale, p. 1, pagină accesată în 11.09.2021

www.tinytransylvania.ro, pagină accesată în data de 11.09.2021

SOURCES:

www.inceptusromaniaro, page accessed on 11.09.2021

www.ro.scribd.com, Lidia Dobre, Support Centres for Social Economy Structures (Centre de Suport pentru Structurile Economiei Sociale), p. 1, page accessed on 11.09.2021

www.tinytransylvania.ro, page accessed on 11.09.2021

**Revista de economie socială” este creată în cadrul proiectului:
„Parteneriat transfrontalier pentru dezvoltarea
antreprenoriatului social”**

**Program finanțare: Uniunea Europeană în cadrul Programului
Operațional Comun România-Republica Moldova 2014-2020, prin
intermediul Instrumentului European de Vecinătate (ENI).
Contract finanțare nr: 2SOFT/1.1/107**

**Materialele publicate în „Revista de economie socială” nu reflectă
neapărat punctul de vedere al redacției.**

**Responsabilitatea asupra conținutului articolelor revine
în exclusivitate autorilor.**

**Drepturile de autor asupra articolelor publicate aparțin autorilor.
Periodicitatea – trimestrial**

Versiunea online: <https://www.aap.gov.md>

Adresa redacției: MD-2070, mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100

Tel.: (0-22) 28-40-78, fax: (0-22) 28-48-71

E-mail: aap.editura@yahoo.com

Bun de tipar: 31.05.2021

Tipar executat la: Tipografia PRINT-CARO

Tiraj: 100 exemplare.

Difuzare gratuită.

„Uniunea Europeană este alcătuită din 27 de state membre care au decis să își unească treptat cunoștințele, resursele și destinele. Împreună, pe parcursul unei perioade de extindere de 50 de ani, aceste state au construit o zonă de stabilitate, democrație și dezvoltare durabilă, menținând în același timp diversitatea culturală, toleranța și libertățile individuale. Uniunea Europeană se angajează să împărtășească realizările și valorile sale cu țările și oamenii de dincolo de granițele sale.”

***The „Social Economy Magazine” is created within the project:
„Cross-border partnership for the development
of social entrepreneurship”***

**Grant program: European Union within the Joint Operational
Program Romania-Republic of Moldova 2014-2020, through
the European Neighborhood Instrument (ENI).**

Grant contract no: 2SOFT/1.1/107

**The materials published in the “Social Economy Magazine” do not
necessarily reflect the point of view of the editorial.**

**The responsibility for the content of the articles belongs exclusively
to the authors.**

The copyright on the published articles belongs to the authors.

Periodicity - quarterly

Online version: <https://www.aap.gov.md>

Editorial address: MD-2070, Chisinau mun., Ialoveni str., 100

Tel.: (0-22) 28-40-78, fax: (0-22) 28-48-71

E-mail: aap.editura@yahoo.com

Signature for the press: 31.05.2021

Press executed on: PRINT-CARO

Edition: 100 copies.

Free distribution.

***Acest material a fost realizat cu sprijinul Uniunii Europene.
Conținutul acestui material este responsabilitatea partenerilor
de proiect și nu reflectă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii
Europene. Întreaga răspundere asupra corectitudinii și coerenței
informațiilor prezentate revine inițiatorilor revistei***

Website-ul programului de finantare: www.ro-md.net

Tipar executat la tipografia PRINT-CARO